

Zinziber ē radix
berbe 7 ē calidum et humidū vt di-
cit in plat. 7 ē aliud domesticū aliud
siluestre. Siluestre acutiore habet saporem do-
mestico 7 ē solidius. colore nō adeo albū s̄ facili-
us frangitur. valet p̄tra frigidās causas pecto-
ris 7 pulmonis. stomachi dolorem 7 intestinorū
ex inclusa ventositate veniētem mitigat 7 dis-
solvit si vinum decoctōis eius cū cimino calidū
assumatur. stomachum p̄fortat 7 digestionem
p̄curat. visum acuit 7 pannus siue telum ī ocu-
lis extenuat 7 p̄sumit. 7 hoc melius facit dome-
sticum q̄ siluestre quāto albius ē 7 recentius tā-
to ē acutius 7 melius p̄ duos v̄ tres annos ser-
uatur in bona efficacia. sed post arescit 7 a ver-
mibus perforat. Propter humiditatem em̄ suā
putredini ē apparatus vt dicit ysaac. vnde qui
vult illud diutius reservare oportet vt ponat
inter piper vt pipis siccitate humor zinziberis
t̄petur. vt dicit idem.

De zedoario. **Capitulum. cxcvj.**

Zedoarium ē ca-
lidum 7 siccū et ē domesticū magis
eligēdum. 7 illud qd̄ ē magis citrinū
tenue 7 longum in sapore acutum nō p̄fortatur
Siluestre ē subalbidū 7 stipticū cū acumie mo-
dico valet ad illa que zinziber: sed stomachum
et corpus p̄fortat 7 appetitum puocat vt dicit
Plat.

De zucaro. **Capitulum. cxcvij.**

**Zucarum vel zu-
cara** fit de quibusdam canis 7 arū-
dinibus que crescunt in stagnis iu-
xta nilum 7 illarū cannarū succus dicitur canna
mellis de qua fit zucaram p̄ decoctōem sicut so-
let fieri sal de aqua. Canne em̄ piscate ponunt
in lebetes et decoquunt ad lentum ignem vsq̄
ad spissitudinem. 7 primo vidē ex toto trāsire ī
spumam. sed post facta residentia spissius 7 me-
lius petit fundū. lupius aut̄ manet qd̄ ē vacuū
7 spumosum 7 ē minus dulce 7 foraminosum 7
inter dentes nō crepitat q̄n̄ masticat sed euane-
scit subito. bonū aut̄ ecōverso. bonū aut̄ positū
in vasis rotundis ad solem durum efficit atq̄
albū. aliud aut̄ citrinū. 7 ē calidius alio. et omni-
no nō debet in acutis febribus exhiberi. zucara
aut̄ bona ē p̄pata ī qualitibus suis. 7 iō vt di-
cit Isa. in diet. habet virtutē colatinam dissolu-

tiā extenuatiuam. 7 ventris absq̄ vlla morfu-
ra humectatiuā. 7 stomachi mūdificatiuā. aspe-
ritatis pectoris et pulmonis lenificatiuam. vo-
cis clarificatiuam. tussis et raucedinis ablatiū.
humiditatis p̄sumpte restauratiuam. pontici-
tatis 7 amaritudinis specierū aromaticarū p̄pa-
tiuam. 7 ideo summe vtilis ē in medicina in plu-
ribus siropis vt dicit Isa. tñ aliquātulum ven-
trem inflat p̄cipue post cibum sumpta qz om-
ne dulce ē inflatiuum de natura. defacili etiā in
rubeā coleram trāsmutatur si colericis tribuat.
sicut em̄ acetositas acumē colere rubeē rep̄mit
et extinguit sic dulcedo quasi ei p̄traria colerā
excitat atq̄ nutrit vt dicit Isa. in eodē capitu.

Explicit liber decimusseptimus.

Incipit liber. xvij. de animalibus.

**Completo tra-
ctatu de terre ornatu q̄ ad mi-
neralium et vegetabilū p̄prie-
tates. quarū facit mentionem
scriptura diuina vltimo de p̄-
prietatib̄ rerum sensibilib̄ et p̄cipue animalū
um ē tractandū 7 primo in generali. deinde in
speciali de singulis animalibus bestijs. s. 7 iumē-
tis et reptilibus quorum nomina in textu et in
glosis inseruntur. Dicitur aut̄ aīal quod cōsi-
st̄ ex carne et spiritu vite animatum siue sit are-
um vt volatilia. siue aquaticum vt natatilia. si-
ue terrenum sic sunt agrestina et gressibilia. scz
homines. reptilia. bestie 7 iumenta. Ponit aut̄
moyses tria animātium genera. s. iumenta. besti-
as 7 reptilia. vt patet in Gen. j. vñ dicit basili⁹
in exameron. iumenta sunt animalia in vsu et
adiutorium hominū mancipata. 7 quedam sūt
deputata ad laborādū vt equi. boues 7 came-
li 7 hmōi. quedā ad lanificium. vt oues 7 hmōi
quedam ad vescēdum. vt sues et porci. Repti-
lia aut̄ sunt illa que corporis p̄tractōe 7 extensio-
ne nitunt et mouētur in anterius vt vermes ser-
pentes 7 colubri. 7 sunt tria genera. s. traberantia
ore vt vermiculi qui se ore trahūt. 7 sunt serpē-
tini vt colubri qui vi costarū se rapiunt. sunt eti-
am et repētia que in pedibus repunt. vt lacerte
7 botrace 7 hmōi. Bestie aut̄ dicunt quasi vas-
tie quia naturā habēt feritatis. nūc vngue seui-
unt. nunc cornu nūc dente. vt apri. leones. lupi
atq̄ tigrides. cōmuniter tamē dicūt bestie ani-
malia indomestica que iumentū sunt ferociores
naturaliter sed sunt seuientibus bestijs mitio-
res. vt cerui et hmōi. In st̄ aut̄ cūctis animalū**

bus virtus motiva et sensitiva. sed secundum magis et minus. nam secundum puriorum sanguinem et subtiliorem. quedam sunt vivacioris sensus et fortioris estimatōnis et pluri sagacitatis hinc est quod bos piger est et stabilis. asinus stolidus. equus ferus in concupiscentia feminarum. lupo indomitus leo audax. vulpes astuta et dolosa. canis gratificus et memor amicitie et sic de alijs. unde bonitas vel malicia moris in animalibus bonitates vel malitiam sequitur complexionis ut dicit balius. Idem etiam affirmat Aresto. in li. de animalibus. dicit enim quod differunt animalia secundum mores. quia quedam sunt magne mansuetudinis ut vacca onis. et quedam indomite feritatis ut tigris et aper agrestis. et quedam magne audacie et magnanimitatis ut leo et quedam magne fortitudinis et astucie et malarum operationum ut lupo. vulpes et homini. et ista diversitas accidit ex diversitate virtutis agentis dissimiliter in diversis nam ut dicit idem in li. j. animalia quedam habent sanguinem et quedam non ut apes et omne animal rugosum corpus sed aliquando habent humorem loco sanguinis. habentia autem sanguines sunt maioris corporis et virtutis. hinc est quod quedam animalia diligunt societatem et gregatim incedunt ut cervi et onagri et cameli. et quedam societatem fugiunt et simul socialiter habitare non possunt ut aves vncorum vnguium. et bestie que de preda vivunt. ad hoc dicit Avicenna. primo li. animalia quedam sunt urbana. quedam agrestia et inter omnia animalia homo non potest vivere solus et grues et apes et formice communicant homini in hoc. Discrepant etiam animalia plurimum et in nutrimento ut dicit idem. quedam vescuntur solus carnibus. sicut leo. tigris. lupo et homini. quedam vescuntur indifferenter omnibus. ut canis. muriceps et homini. quedam graminiibus et frugibus nutriuntur. ut equi. cervi et homini. Et ut dicit Aresto. li. j. quedam animalia habent proprium gustabile sicut apes quarum gustabile est mel. et pauca quedam de numero dulcium sicut aranee gustabile est musca. vivit enim de venatione muscarum et quedam sunt venatoria animalia. ut leo lupo et similia. et quedam sunt accumulancia suum nutrimentum sicut hericium et formica. Causa quare omne animal indiget nutrimento ut dicit Avicenna. est humiditas substantie et calor dissolvens humiditatem et aer calidus circumstantis. unde quia continua sit per calorem humidi dissipatio necessaria est beneficio nutrimenti deperditi restitutio. et quedam querunt victum suum de nocte ut aves lucifuge et quedam de die. Dicit autem Aresto. sicut et Avicenna. quod que-

dam animalia omni tempore sunt silvestria. et quedam semper domestica ut homo mulus et capra. et quedam cito domesticantur ut elephas. De omni genere animalium domesticorum inveniuntur agrestia sicut silvestris homo silvestris bos silvestris equus silvestris canis agrestis porcus. et quedam animalia sunt magne impetuositatis et maxime tempore coitus et amoris. In omnibus enim animalibus est appetitus delectationis et tunc masculi zelant et pugnant pro feminis et quedam animalia ingeniant. ut sunt illo tempore corum cornua dura ut porci agrestes qui confricantes se arboribus intrant lutum et desiccant et ideo tunc pugnant ut dicit Aresto. Et quedam animalia sunt magne refrenationis. et quedam magne ire et tenacis memorie sicut canis. camelus et asinus et quedam sunt debilis memorie. ut strutio et coluba. et solus homo memorat oblita ut dicit Avicenna. multa tamen animalia retinent memoriam eorum que vident et addiscunt. ut dicit Aresto. li. j. In solis autem hominibus est memoria prout memoria subiacet rationi. Et ideo dicit Augustinus. li. de civi. dei. xi. est inquit admiranda quedam in brutis prudentia in quibus tamen nulla sit proprie loquendo scientia. quedam tamen in eis similitudo scientie reperitur. cuius tamen habent sollericiam in educatione fetuum in edificatione latibulorum et mansionum. in inquisitione nutrimento. in medicatione vulnerum. in fuga nocivorum. in presagio mutationis temporum futurum. in cognitione et amore parium suorum. nam ceruus ceruam diligit et leo leenam et vulsus vrsam et sic de alijs. Dicit autem Aresto. quod in omni animali est radicabile membrum quod principium est omnium virtutum naturalium et spiritualium et animalium. et hoc est cor vel aliquid loco eius. a cuius radice ut dicit Avicenna. incipit omnium animalium creatio. formatio et figuratio. formato animali bruto et perfecto. faciem habet reflexam ad suum materiale et originale principium. scilicet ad ipsam terram. Sola enim statuta in quo natura hominis supra cuncta animalia est nobilitata et mirabiliter sublimata ut dicit poeta. Os homini sublime dedit celumque tueri etc. Propter quod dicit Basilus si homo corporis voluptate fedatur obediendo ventris luxurijs comparatus est iumentis insipientibus et similis factus est illis. Item dicit Basilus. omnia fere terre animalia genitali calore stimulate ad propagationem sui generis et successionem plis animalium et hoc potissime accidit tempore vernali quando virtus caloris celestis incipit in animalium corporibus quodammodo comminari. Simile

dicit **A**resto. et etiam **A**uicē. omne inquit ani-
mal habens semen generat animal sibi simile. et
iō animali nō valenti seruire speciem suam i se
redit natura mēbrum vt semen expellat. 7 aliū
mēbrum vt semen recipiat sicut in femina ē ma-
trix et hoc ē generale omnibz aialibus in quibz
ē discretio sexus. quia masculus habet se p mo-
dū forme femina p modū materie. 7 iō omne fe-
minū habet matricē vel aliud loco matricis i
quo suscipiat fetū suum 7 hoc accidit diuersi-
mode in diuersis. quia alio mō in ouātibz 7 alio
mō in alijs aialibz. interius pfecta animalia p-
cipientibz sicut de multis exemplificat **A**uicēna.
Disfert autē **A**uicē. sequēs **A**res. omnia aia-
lia habētia sanguinē nō habētibz 7 dicit q̄ illa
simpliciter sunt nobilioza 7 maiora in quantita-
te 7 virtute exceptis paucis beluis aquaticis 7
marinis. 7 subdit q̄ omne aial habēs sanguinē
nobile quatuor mouet instrumētis quia quatu-
or pedibz vt in brutis. aut duabz manibz 7 duo-
bus pedibz vt patet in hominibz. similiter 7 du-
abus alis 7 duobz pedibz. vt patet in auibz pē-
natis. multa tñ inueniunt animantia plures pe-
des habētia. vt patz i cācris 7 in erucis et i alijs
similiter 7 plures alas. vt patet in papilionibus
apibus 7 locustis. in istis minus viget sanguis.
qui nature ē thesaurus ppter qd plus et effica-
cius opantur quatuor organa in primis q̄ mlti-
plicia in secundis 7 habilioza sunt mēbra 7 ef-
ficacioza multa animalū ad opandū in pte an-
teriori q̄ in posteriori. qz caloris sanguinis cor-
dis plures p̄cipiāt 7 eis vicinius appropinquāt.
generales aut aialium p̄prietates tangit. **A**uicē-
lic dices. cōmunicāt aut quedaz animalia i mē-
bris vt homo 7 equus in carne et in nerno. dis-
crepāt aut inter se in multis. primo in qualitate
7 habitudine mēbrozū tā simplicium q̄ cōpo-
sitoz. vt testudo habet conchas 7 hericius spi-
nas 7 homo nō. 7 equus habet caudā 7 homo
nō. **I**tē discrepāt in quātitate. vt os siue ap-
tura oculi noctue ē magna et aptura oculi aquile
pua. **I**tem discrepant in numero. qz quedam
sunt bipedalia quedā quadrupedalia 7 quedā
multipedalia. vt patet in araneis quarū quedā
habēt pedes octo 7 quedā habēt decē. **I**tez in
qualitate in calore et in figura. aut in mollicie et
duricie. vt pes bouis ē valde dur⁹. pes ho-
minis valde mollis. **I**tem discrepāt in situatio-
ne. vt patet in māmillis eque. et elephantis. naz
māmille elephātis sūt pectore et eque sub in-
guine sitū habēt. **I**tez discrepant in actōne vt
patz in elephātis naribz quibz pugnat. **I**tē dif-
ferūt in passione. vt patet in oculis vespertilio-

nis qui sunt valde debiles 7 yrūdinis ecōuerso
sunt valde fortes vt dicit **A**uicē. **I**tem diffe-
rūt animi appetitu. nā quedā sunt fortis appeti-
tus ad coitū. 7 quedā debilis vt turt 7 elephas
et quedā appetunt cū omni specie et quedā tñ
cum sua. 7 quedā sunt semp continētia vt apes
Item quedā sunt magne auiditatis 7 voracita-
tis in edēdo 7 ideo venant de nocte vt lupi qui
dicuntur habala. 7 quedā de die vt accipiter 7
aquila. 7 quedā vtroqz tēpore scilicet de die et
nocte sicut catti. **I**tem in omni animali necessā-
ria sunt diuersa mēbra sibi inuicē subministrā-
tia ppter diuersitatē operationum. vnde 7 ossa
sunt necessaria vt sunt tocuis corporis sustenta-
mentū. cartilaginee necessarie sunt ad defensio-
nē carnis sub ossū lesione. nerui etiaz necessarij
sunt ad mēbrozū cōiunctionē. 7 sensus ac mo-
tus p mēbra deportationē 7 sunt durii ad in-
cisionem 7 flexibiles ppter incuruatiōz. caro su-
it necessaria ppter vacui impletionem 7 caloris
vitalis conseruationē cor necessariū est propter
p̄cipiū vite 7 spiritū generationem. pulmo
propter necessitatē respirandi 7 frigidū aeris at-
trahendi ad caloris cordis mitigationē. stoma-
chus propter cibozū primā digestionē. epatis
substantia est necessaria ad sanguinis generati-
onē. vene sunt necessarie ad sanguinis per mē-
bra deportationem. intestina fuerunt necessā-
ria ad fecis depurationem et euacuationem. re-
nes 7 genitalia ad speciei conseruationē. fel ne-
cessarium est propter digestionis confortatio-
nem. splen superflui humoris melancolici recol-
lectionem. **C**aput cū suis contentis fuit necessā-
riū ad totius corporis sustentationem 7 guber-
nationem. collum fuit necessarium propter cor-
poris 7 capitis cōiunctionem et ad cibi ac potus
ad stomachū transductionem. pectus necessā-
riū est ad cordis 7 spiritalium mēbrozū defen-
sionē brachia 7 manus ad operationē latera et
coste ad naturalū mēbrozū conseruationē. cru-
ra 7 pedes ad corporis supportatiōz 7 volūtariā
de loco ad locū corporis motionē. cutis ē necessā-
ria ad oīm interiorū ab extrinseco nocumēto mu-
nimē. 7 pili necessarij sūt ad cutis p̄suatiōz. yn-
gule fuerūt necessarie ad extremitatū custoditio-
nē. 7 etiā in multīs aialibz ad defensionē. **I**nge-
niata ē enī natura in singulis animātibus vt ali-
quid habeat munimentū p̄tra lesionem. 7 iō cer-
ui habēt cornua. apri culmos 7 leones vtuntur
ynguibz p mucrone et sic patz q̄ i aialibz nihil
supfluum. nihil diminutum. minora aut aialia
q̄ carent dentibz acutis et ynguibz et cornibz
agilitate 7 mēbrozū abilitate ad fugā munimēt

vt patet in eporibus 7 damulis 7 hmōi. Item omne animal generans animal aliud habz oculos preter talpā que habet oculos clausos tela 7 hec tela data est ei ppter debilitatem visus et omne animal habens aures mouet eas preter hominem. 7 omne animal spirat sed quedam p vias manifestas vt p os 7 p nares. 7 quedam p vias occultas scz p occultos poros vt apes et mulce 7 animalia anulosi corporis. 7 omne animal quadrupes habens sanguinem habet medullam 7 maxime homo habet de medulla respectu sui corporis. 7 hoc fuit necessarium propter eius multiplices opationes. 7 omē animal habens cornua habet soleas pedis scissas excepto animali vnicozmi quod vnum cornu habet in fronte. 7 vnam soleam in pede sicut equus. 7 omne animal cornutum habet cornu vacuum preter ceruum 7 vnicozmem. 7 omne animal cornutum est quadrupes habens scz cornua naturaliter excepto serpente quodam in egypto qui cornutus inuenitur 7 ceras tes a multis nuncupatur 7 dico de animalibus cornua habentibus de natura ossis. nam testudines quedā hnt cornua mollia 7 viscosa tamen cornua non sunt s̄ potius quedam additamenta cum quibus testudines quia debilis sunt visus vias sibi querunt 7 si qua occurrerint eis dura statim cornua retrahunt 7 inter suas conchulas se recondunt. nam suis conchulis vtuntur p domibus 7 pro castris. Item quedā animalia habent dentes in vtraqz mandibula. 7 quedam inferius tm̄. et que non habent dentes in supiori mandibula sunt cornuta quia materia illa transit i cornua. nullū animal habens dentes recuruos siue culmos vt aper habet cornua qz materia illa trāsit in culmos. culmus enim 7 cornua simul non cōueniunt 7 animalia deputata prede habēt dentes diuisos 7 acutos vt melius possint intrare predam 7 euellere frustum vt lupi 7 leones. animalia x̄o domestica vt vacca 7 domestica/bilia vt elephas 7 camelus dentes habēt equales 7 continuos quasi sint vnum vt melius comedant herbam 7 aqualius prescindant eā circa terram. nec habet aliquod animal plures ordines dentium in ore qz duos exceptis piscibus qui preter dentes maiores quos habēt interi⁹ 7 distantes in mandibulis habent interius dentes quodāmō insitos quibus vt dicit arif. recolligunt cibos ne aque liquiditate de ore citius diluantur vt ptz in lupis aquaticis. i. lucijs 7 etiaz in multis alijs. i. india tm̄ dī eē animal mōstruosum simile corpore vrsō 7 in crine homini et i facie 7 habet caput rubeum sicut minium. os ma-

ximum 7 horrendū 7 in vtraqz mandibula tres ordines dentium inuicem distinctoz cuius extremitates sunt vt leonis. 7 cauda eius ē simil' cauda scorpionis agrestis habentis aculeum 7 percutit pilis suis sicut porcus agrestis suis setis 7 habet vocem horribilem sicut vocem tube 7 ē velocis cursus 7 comedit homines 7 int' oēs bestias terre nulla crudelior nulla monstruosior inuenitur vt dicit auic. 7 hec bestia grece vocat' baricus vt dicit idē. **P**li. aut li. viij. ca. xxij. apud medos inquit vt scribit helyas est bestia pnciosissima quā manciōrā vocant. habens triplices dentium ordinem pectinatim sibi alterutrū cōeuntem. auriculis 7 facie homini similis ē. glaucos habet oculos 7 colorem sanguineum. leoni similis. cauda scorpionis modo. spicula ingerēs 7 infigens. 7 vocem habet voci hominis similē. vt si misceat' voc' hominis fistule 7 tube videt' in cōcentibus puenire zc. vñ idem ē animal de quo auic. loquit' 7 pli. Item omne animal generans animal habet duos renes 7 vesicam sed animalia ouantia nō hnt renes vl' vesicam. supfluitas enim humidi in aibus transit in yngues 7 i pēnas. in natatilibus transit in conchulas 7 i squamas. 7 iō non indigent mēbro supflui hūidi receptiuo. Item omne animal habens cornu 7 nō hnt dentes supius rumiat 7 hz plures ventres vñ valde magnū 7 aliū minorē. vñ longuz et alium amplū 7 cā quare habent multos vētres est multiplex digestio quia suus cibus ē siccus 7 non bene masticatus. in principio ppter auiditatem comedēdi 7 iō debet iterum masticari. de maiori autem ventre attrahitur cibus ad os vt iterum masticetur. 7 sic masticatus transmittit' ad secūdū ventrē vt ibi digeratur 7 sic masticare vocat' rumiare vt dicit auic. **I**tē dicit auic. li. ij. ca. j. Ego dico q' omne animal habēs sepum hz cerebrum pingue 7 quod nō habz sepum non habet medullam vinctuosam 7 omne spirans habet pulmonem vl' aliquid loco pulmonis sicut piscis branchos p quos aquā cum aere attrahit 7 post emittit. 7 omne animal habens sanguinem habet cor 7 epar. que x̄o carent sanguine carent corde. habent tamen loco cordis aliquid in quo est sedes vite. Item omnia animalia generantia habent fel. quedam occulte vt ceruus equus mulus 7 quedam manifeste **S**olus delphinus caret felle licet generet 7 spirret. Animalia autem ouantia hnt fel magnum vl' puū. sicut pisces 7 serpentes. **I**tē dicit idē q' omne animal hnt sanguinem hz semen 7 omē sanguinosum generās aliud hz quinqz sensus nisi qddā gen⁹ muris e⁹ oculi s̄ coopti 7 habet

papillam sub orio 7 viz sensuum in aliquibus sunt occulte vt aures 7 nares i piscibz q audiunt vt ptz qz fugiunt strepitū 7 olfaciunt aliter nō veniunt ad rube ppter lac 7 carnes assas ppter q̄s cācri intrāt sportulas piscatoz 7 iō dic̄ arif. vt di. auic. q̄ delphini 7 vnū aliū gen^o pisciū ad tonitruū 7 aliū motū magnū 7 sōitū repētīnū cadūt adfundū sic i eis eēt epilētia 7 tūc capiunt ac si eēt ebrii 7 fugiunt a loco ablutionis alteri^o piscis interfecti 7 fugiūt a sanguine alteri^o piscis 7 fugiūt sordida rubea 7 sportulas imūdas 7 libent^{er} abstrāt nouas 7 aialia annulosi corpis habent acutus sensus q̄uis occultos vt apes 7 fornice. vñ audiūt a f̄motis 7 olfaciūt 7 i q̄busdā odoribz delectāt. 7 i q̄busdā inf̄ficiūt vt odore sulphuris 7 cōbuste pellis 7 busti cornu cerui. vñ apes nō manēt i loco mali odoris. s̄ q̄escūt in loco odorifero. 7 vbi ē dulcedo vt dicit idē. **Ite** vt dicit idē differūt aialia in mō vociferā di. qz q̄dā hñt vocē forte 7 acutā quedā debile 7 remissā. Quedā aut valde modicā siue nullā 7 sola aialia habentia tracheā arteriā 7 pulmonem 7 respirantia dant vocē. **Sed** que non respirant aliquando faciūt sonitū aliquando sibilum 7 aialia facientia vocē tonos 7 alia maxime vociferant 7 garrūt tpe coitus 7 amoris 7 p̄pprias voces se cognoscūt 7 ad amplexus se inuitāt. **Item** idē oē animal habens sanguines qd̄ ambulat vigilat 7 dormit 7 om̄e habēs palpebras claudit eas cū dormit 7 oē animal ouās facit somnū tenuem. **Ite** oē animal indiget nutrimento sibi conueniente 7 sue cōplexioni respondēte. 7 hoc ē necessarium ppter indiuidui sustentamētū. vñ ppter eius augmētatōem. vel ppter dep̄chitoz p̄ calozē p̄hibitiū restauratōes. **Sed** in modo sumendi cibū ē magna d̄ia. similiter in sumendo potus. **Nā** aialia gressibilia q̄ sunt cōpleti 7 equalis labij sugendo bibunt. vt homo equus vacca 7 mulus &c. **Animalia** ho que sunt inequalis labij in quibz scz labiū inferius non respondet equaliter superiori. sed ē breuius lābendo bibunt. vt canis cattus 7 hmōi. vñ fm̄ dispositōem labioz p̄ equalitatem quedā sugunt 7 quedā lambunt. ingeniata ē natura vt canis 7 cetera lambētia teneriorē ac lōgiorem habent linguam ac flexibiliorē vt sit abilioz ad aque cōp̄hensionem 7 ipius ad os deportatōem. multa tñ sunt animalia quadrupedalia q̄ non bibunt nisi raro. vt lepores 7 cuniculi. et hmōi. qz taliū animalium cibū ē valde humid^o 7 eius humiditas ē ei loco potus 7 sufficit ad cibi deportatōem p̄ membra 7 ad calozis p̄fici mitigatōem. cetera animantia que sunt multe

caliditatis 7 sicce cōplexiōis vñ accidētāl 7 vtūtur cibo sicco aut calido potu indigent ad p̄dicta 7 hec ē cā quare columbe 7 cetera volucres que nō sunt capaces p̄de bibunt qz comedūt grana 7 hmōi 7 earū cibus ē grossius calid^o atqz siccus. **Aues** n. p̄de vtunt^{ur} cibo hūido actualiter. **Et** iō nō bibūt nisi raro. 7 quando bibunt signum ē infirmitatis 7 qd̄ in eis ē excessus caloris inaturalis vt dicit arif. 7 auic. **Ite** dicit etiā auic. qz aialia pui corpis magis sunt ingeniosa q̄ illa q̄ sunt magni corpis vt ptz in araneis apibz 7 formicis quoz opa sunt ita subtilia qz ad similia faciēda sensus hominis non attingit. **Supplet** n. in eis natura in sensu 7 ingenio qd̄ illis videtur deficere in fortitudine 7 virtute vt dicit idē. **Ite** vt dicit solinus in si. de mirabilibz mundi circa si. **Omne** aial habens dentes ferratos ē gulosum 7 bellicosum vt ptz in canepanthera leone 7 vrsō. 7 femine taliū animalū filios generāt incōpletos vt canis cecos 7 vrsa generat frustra carnea p̄ lineamētā nō distincta que cubat illa sub ascellis suis sicut gallina sup̄ oua 7 lambendo paulatim format ea donec formam recipiant debitā 7 figurā. **Panthera** similiter 7 leona filios p̄creant sed nō p̄fecte effigiatos nec cōpletos. **Item** oē animal faciens multos filios primo nascētē magis diligit 7 magis sibi reputat naturalē. 7 iō quedā aialia denorāt fetus suos p̄ter primū sicut quedā porce facere sunt cōsuectē vt dicit idē. **Ite** idē in omibz animalibz facientibz filios incōpletos causa incōpletōnis ē gulositas. qz si expectaret natura vsqz ad cōplementum sugendo inf̄ficeret matrem ppter imoderantiā appetitus. 7 iō celer in talibz ē natura vt citius nascant^{ur} 7 vt citius oriantur ne parientes nimis aggrauent. **Ite** qz aialia generata talia sunt bellicosa ppter victus vt dicit auic. **Silr** inicē odiosa ingeniata ē natura remediū ad speciei saluatōem vt multi filij pariter pariantur vt si forsitan multi pereant i bello saltē i paucis spēs p̄seruet 7 saluet. 7 iō lupa parit mltos filios sic 7 canicula silr 7 vipera d̄r. xx. filios parere sil vt dicit idē. 7 iō cū filij vipere mlti sil viuat i v̄tre ex aniditate nutrimenti mltū sugunt 7 attrahunt d̄ humore. **Uñ** mat̄ tot nutrire nō sufficiens deficit 7 morit̄ anteqz possit ad plenū filios suos pturre. **Ite** di. arif. 7 auic. qz aialia hñtia dētes p̄ictos 7 sotulares s̄ paucoz filioz. hñtia ho dētes diuisos 7 acutos 7 pedes mltē fissure s̄ mltoz filioz 7 multi spermat̄is. 7 aialia habētia paruum corpus pluris generationis sunt q̄s animalia magni corpis **Et** animalia que paucioris sunt generationis

pauciora habent vbera et differentia quo ad situm et ideo canicula habet multas mamillas similiter et porca que sunt multorum filiorum. Item animalia supflui coitus et continui sunt breuioris vite quam illa que raro coeunt et temperate. et propter hoc eunuchi diutius viuunt quia nervus eis percinditur per quem descendit semen. Idem dicit gali. li. de spermate. et homini rationem assignat auic. in li. de animalibus ubi dicit. sperma inquit de semine bono et plene digesto quod iam est conuertibile in membrorum nutrimentum. et ideo quoniam homo eijcit illud humorem seminale multum discoloratur et debilitatur corpus eius magis quam si quadragesies exiret tantus sanguis de corpore quia sperma est res abilitata ad transcendendum in membra et ideo quando exijt aufertur membrorum nutrimentum naturale et fit magna deperditio spirituum et virtutum in corpore animalis. unde frequens coitus et imoderatus est causa quare corpus dissoluitur. et sic vita per consequens breuiatur. et ideo elephas diutissime viuunt quia castitatem amat et libidini raro vacat ut dicit idem hucusque arist. et auic. et solin. ysa. ante in dietis. vniuersaliter tractat de animalibus. put sunt humani corporis nutritiua. nam quedam animalia conueniunt humane complexioni ut agni hedi oues et porci. inter domestica. cerui et caprioli. inter siluestria et quedam omnino contrariantur. et hoc nimio calore ut tiri et serpentes. vel in nimia frigiditate ut aranee et scorpiones. quedam vero nature hominis dissimilia sunt. sed tamen non omnino repugnantia nec mortifera sicut sunt hericij lepores atque vulpes et cetera animalia habentia grauis odoris carnes talia. n. animalia pessima prebet humano corpori nutrimenta. siluestria autem animalia sunt calidiora et sicciora et macilentiora quam domestica tamen propter motus continuitatem et propter inhabitati aeris caliditatem. tamen etiam propter nutrimenti sui siccitatem. et ideo carnes habent duriores et indigestibiliores quod patet quia earum carnes occise non ita cito putrescunt sicut domestice. Unde omnia siluestria minus sunt sapida minus nutritibilia quam domestica exceptis capriolis siluestricis qui ceteris saporosiores sunt laudabiliores et nutritibiores. corpora enim eorum ex motu rarificantur et humores subtiliantur. et porci aperiuntur et humores qui sunt causa grauitatis odoris dissoluntur et sic saporosiores ratione motus et laboris accidentaliter efficiunt. nam per homini discursus temperatur eorum naturalis frigiditas et ideo in animalibus siluestribus magni exercitij et multi motus grauitas saporis et odoris amputat et tenuior efficitur caro apertis poris et resolutis hu-

moribus et eorum caro facilius et citius digeritur et membris incorporatur et ratione sue siccitatis naturalis tardius a membris dissoluitur. In ista autem animalia quedam nutriuntur in locis humidis et aquosis. et eorum carnes multum sunt nutritiue et velociter digeruntur. sed cito a membris dissoluntur. quedam vero pascuntur in locis siccis et montuosis et ideo eorum carnes sunt laudabiliores. in custodienda et regenda sanitate conuenientiores et in fortitudine et duratione in membris perfectiores. Animalia autem que domesticantur et pascuntur in domibus carnes habent viscosiores et grossiores propter multas comestiones et cibi sui corruptiones. et ideo duriores sunt nutrimenti. ad digerendum in stomacho et epate tardiores. Nam ut dicit ypo. ad cognitionem bonitatis nature animalium quo ad corporis nutrimentum profert scire loca et pascua ubi nutriuntur. aerem humidum vel siccum in quo quiescant et quantitatem motus et quietis. quilibet. si exercitio vel ocio naturaliter vel accidentaliter disponunt. Animalia autem que naturaliter sunt domestica minoris caloris sunt et maioris humiditatis quam siluestria et ideo eorum carnes sunt molliores et ad digerendum faciliores. ex multa enim quiete porci clauduntur et per inclusum calorem humores grossi dissoluntur unde carnes mollescunt et attenuantur et quia nimium comedunt et bibunt augmentantur eorum supfluitates et pinguedines multiplicantur. et ideo talia animalium corpora sunt multum nutritiua et sapida. et per corpus et venas facile penetratiua. ex multitudine enim viscositatis et humiditatis corruptioni et putrefactioni sunt vicina et humoris superflui generatiua. et quibus naturaliter nutriantur tamen propter excessum humiditatis cito a membris dissoluntur. Et sic accidentaliter minus quam siluestria nutrimenti corpori administrant. quia siluestria. et si parum nutriant verumtamen quia dura sunt et ad dissoluendum. tarda in membris. in quibus assimilatur diutius perseverant. et ideo accidentaliter antiqui ea nutrire asserbant. In omni etiam genere animalium masculina sunt calidiora feminis et minoris humiditatis. et ideo subtilioris et laudabilioris nutrimenti sunt carnes masculorum quam feminarum excepta caprina que in femina laudabilior est naturaliter quam in mare. nam in femina eius humiditas temperat siccitatem complexionalem sed masculina caliditas intendit siccitatem masculi naturalem. et ideo laudabilior est caro femina in hac specie quam masculina. quia magis est temperata et a siccitatis excessu elongata amplius et hec siue sit recens siue antiqua. et maxime quando lacti adhuc est vicina. quia tunc eius naturalis

siccitatem tempat. 7 laus lactis 7 laus feminei-
tatis. alia ho castrata inter cōplexionem maris
7 femine sunt mediocria. nam carnes castrato-
rū minus calefaciūt masculis. plus feminis. tar-
dius maribz citi⁹ femis digerunt 7 iō minoris
sunt nutrimenti 7 deterioris masculis 7 maioris
feminis bonitatis 7 ē regula q̄ inter aīalia na-
turaliter humida meliora sunt etate p̄fecta q̄
imp̄fecta. Item naturaliter feminea sunt melio-
ra masculis 7 hoc in etate imp̄fecta potius q̄
p̄fecta vt dicit idem. Itē variatur bonitas aīa-
lium ex diuersitate etatū. nam animalia valde
lacti vicina s̄t magne hūiditatis 7 viscositatis 7
lubricitatis 7 iō eoz carnes flegmaticas super-
fluitates generantes sunt vbi sicce sunt natura-
liter sicut bouine 7 caprine 7 talium animalium
carnes in tali etate sunt laudabiliores maxime
si nutrita fuerint bono lacte. meliores sunt autē
carnes animalium a lacte separtoz qz minoris
sunt humiditatis 7 viscositatis 7 t̄pate solidita-
tis. etate ho iuuecula q̄n aīalia s̄t i statu tūc s̄t
eoz carnes duriores 7 sicciores 7 maxie si aīalia
sicce fuerit cōplexiōis. 7 iō ad dirigēdū s̄t eorū
carnes duriores. i mēbroz tūc p̄fortatōe s̄t lau-
dabiles 7 i duratōe pl⁹ q̄ i r̄gēda s̄itate vt dicit
idē. i q̄rta ho etate. s̄t i decrepita q̄ ad esū pl⁹ s̄t
iutilia duplici d̄ cā. qz vicia s̄t coloris natural̄ ex-
fictiōi 7 hūiditatis subalis p̄suptōi. 7 iō eoz car-
nes s̄t durissime. 7 oio idigestibiles maxie q̄dē
si sicce fuerit p̄plexiōis. Et iōē generale int̄ oīa
aīalia volatilia 7 gressibilia. dū s̄t crescētia q̄ s̄t
q̄ ad nutrimentū laudabiliora q̄ q̄n p̄ declinatōz
ad senium magis s̄t anosa vt dicit idē. Itē ē diuisitas
ex pte nutrimenti. nā q̄ pascūt i mōtibz s̄t melior
sanguis 7 subtilior 7 lacutior p̄t paucitatē
cibi q̄ ho nutriūt i palustribz s̄t sanguis grossio-
ris 7 maior p̄guedis 7 maioris caloris et ap̄lio-
r̄ opilatōis. Aīalia autē pascētia maiores h̄bas
vt boues macilētiora s̄t i hyeme q̄ i vere v̄l e-
state. q̄m i eis deficiūt nutrimenta 7 iō p̄ mediu
veris v̄l an̄ i crassant v̄l augmētāt 7 eoz carnes
fiūt saporosiores 7 laudabiliores p̄t abūdātiā
p̄grui alim̄ti. aīalia ho mūtatas herbas pascētia
ab initō veris vsqz ad mediū estatū s̄t crassiora 7
teneriora boitate carnis laudabiliora. qz tē p̄pe-
tētia inueniūt nutriēta. s̄t 7 alia aīalia pascētia. ra-
moz 7 h̄glarū extrēitates 7 ista s̄t bōa ab initō
estatū vsqz ad hyemē. qz tē s̄t rami teneriores 7
hūidiores. v̄n aīalia q̄ minutū v̄tūt herb 7 sicc
meliora s̄t q̄ illa q̄ hūidis herb nutriūt 7 illa q̄
teneros ramos cōcedēt atqz frōdes meliora s̄t
q̄ illa q̄ domi fructibz alūt. 7 q̄ p̄az p̄medūt v̄l
bibunt sunt multū comedentibz 7 bibentibus
meliora. Nam tam montuosa q̄ cāpestria ani-

mantia ex frequentia sui exercitiū atqz mot⁹ co-
mi nutritis sunt meliora. Nam subtilior aer 7 sic-
cior a talibz attrahitur rōne discursus v̄n minu-
untur humoz supfluitates 7 desiccantur. et sic
sue cōplexiones tempant. E conuerso animalia
q̄ domi nutriūt ex puritate 7 p̄auitate puri ae-
ris 7 defectōe motus 7 multitudine cibi 7 po-
tus in cibi cōplexione minus laudabiliora inue-
niuntur. Diuersificant iterum animalia h̄m p̄-
guedinem maciem 7 mediocritates. Nam que
sunt crassissima quo ad esum s̄t pessima. nocent
enim digestionē. qz sup cibum natant 7 abū in-
flant 7 villos stomachi emolliunt. 7 lubricitatē
7 viscositatem tribuunt stomacho 7 inducunt.
7 iō nimia pinguedo humidum stomachū dis-
soluit deficiente contentiua 7 p̄fortatiua 7 vir-
tute expulsiva. stomachum ho calidum nimis
incendit sicut ignis exterius accendi pinguedine
consuevit. Et ideo preceperunt antiqui vt etiā
de crassissimis animalibus sola caro rubea 7 eē
denudata p̄muniter comedatur. Animalia ho
macrissima sunt neruosa parum sanguinis ha-
bentia 7 parum humida. 7 iō etiam parum nu-
trimenti corpori humano ministratiua. S̄t ani-
malia que inter maciem 7 crassiciem sunt media
sunt tempatiōra 7 laudabiliora cū non tantum
pinguedinis habeant vt calorem incendiant et
villos stomachi lubricēt. nec tantū maciei vt na-
turam infrigident 7 sanguine eam depauperēt
siue priuent. Itē inuenitur diuersitas in anima-
libz h̄m temporum mutatōem. Nam quedā
aīalia in vno tpe a medulla 7 sanguine depau-
perantur que in opposito tempe plena inueniū-
tur 7 hoc sensibile p̄t in conchilibz maris 7 in
cerebro hominis 7 forsā cuiuslibet aīalis vt ex-
p̄sse dicit arif. li. d̄ p̄rietatibz elemētōz. 7 iō m̄t-
ti in vna pte mensis v̄l anni infirmāt qui i tēpe
opposito tuti ab oī infirmitatis ipetu cognoscūt
vt p̄t in lunaticis maniacis 7 caducis de h̄ que
re sup in. c. de luna. s̄t dicit auic. de symea q̄ h̄m
mutatōez tpm 7 maxime h̄m lune cursum lectat
v̄l tristatur sic 7 quedā aīalia in vno tpe mace-
rāt quātūcūqz victualia tūc abūdant 7 eadē in
tpe opposito dormiendo impinguat sicut dicit
auic. glires inqt tpe hyemali non mouētur. sed
iacent sicut mortua 7 nihil comedentes dormiē-
do impinguantur. repunt ho in tempore esta-
tis 7 se mouent in estate contra estum solis. simi-
le narrat de hyrundinibus 7 alijs ambus que
quasi mortue inueniuntur in arborum concan-
tatibus tempore hyemali postea vires resumūt
7 quasi dormiendo fortiores effecte agiles se o-
stendunt tempore estiuāli. 7 sic v̄se h̄m auicēn-
arif. 7 solinū. post conceptum i multo tpe in lo-

cis abditis se abscondunt 7 tunc temporis pe-
 nitus cibum non assumunt q̄re infra eodē de vr
 so. sic 7 pisces vno mense impinguant et statim
 in seq̄nti tpe macerāt. 7 qdā ipinguant vento le-
 ptentrionali vt pisces longi 7 quidam meridio-
 nali vt pisces ampli. 7 quidam in tpe pluuiali si-
 cut ibidem dicit arif. aqua inquit pluuie puenit
 omnibz testei corzei preter piscem qui dicit roi-
 tear qui si gustauerit de aqua pluuiali ip̄o die
 morietur. quibusdam nocet pluuia qm̄ excecet
 eos si fuerit multa. **S**imiliter quedam animalia
 vno tpe se renouāt 7 sua etiā sup̄flua deponūt
 7 imutant vt cancer deponit 7 imutat suas te-
 stas. cerui quidem sua cornua. 7 silr accipitres
 plumas suas. **S**icut etiā dicit ysaac. carnes aīa-
 lium in quibz domiatur siccitas 7 etiā caliditas
 vt cameline in eitate quidē sunt illaudabiles. s̄
 tñ hyeme sunt cōuenientes. **S**unt preterea et
 carnes animalū que sunt calide 7 hūide vt pe-
 corine in vere sunt bone 7 in autumno cōpeten-
 tes. frigide autem 7 sicce sunt illaudabiles vt ca-
 prine frigide 7 hūide vt porcine a medio esta-
 tis vsq̄ in finez sunt optime. in hyeme pessime
 in vere x̄o 7 autumno sunt mediocres. vñ dicit
 ypo. caro inquit porcina in estate est bona i ve-
 re 7 autūno minus bona. **S**ed in hyeme maxi-
 me illaudanda. caprina in estate bona. pecorina
 in vere. bouina i fine veris 7 in principio estat
 est laudabilis. carnes aut animalū put sunt or-
 dinate ad humanū esum variant s̄m diuersas
 p̄paratōem. nam vt dicit ysa. animalūz carnes
 aliqñ assant aliqñ frixāt aliqñ cum sale 7 aqua
 elixant. assate 7 frixe sunt grossiores in nutrien-
 do 7 sicciores ad digerendum duriores. qz hu-
 miditate eaz cōsumpta ab igne contrahūt sic-
 citatem. vnde nō sunt carnes multum pingues
 comedende nisi assē vt hūiditas illaudabilis ab
 eaz suba extrahat. carnes autem elixe sunt hu-
 midiores 7 ad digerendū faciliores. qz aqua tē-
 perat eas 7 humectat. aliqñ aut in aqua in qua
 elixant apponunt spēs 7 sunt diuersa cōdimē-
 ta que carnes custodiant in natura 7 bonitate
 sua. 7 eas reddant tam in odore q̄s i sapore me-
 liores 7 ad diuersos morbos expellendos am-
 plius efficaces. decet aut carnes animalū sicco-
 rum 7 macroz elixari. humidoz x̄o 7 pinguiū
 assari mediocriū aut inter istas diuersis cōdimē-
 tis p̄parari. **F**it aut ista p̄paratio multipliciter
 qz aliq̄e inueniunt carnes animalū que sunt
 salubres 7 conuenientes assature 7 sunt illauda-
 biles elixate. melior ē. n. caro caprina 7 bouina
 elixa q̄s assa. porcina 7 pecorina est melior assa
 q̄s elixa. nam p̄ elixatōem sicce carnes humectā

tur 7 p̄ assationem humide desiccant. 7 iō por-
 cinam p̄pter suā humiditatē bonum ē assare et
 caprinam seu bouinam p̄pter siccitatis excessūz
 elixare. **E**orundez etiā aīaliū carnes s̄m h̄mōi
 accidentia variantur. nam caro porcina assa et
 p̄ assationem meliorat 7 minus bona efficitur
 p̄ elixatōem. **C**aprina x̄o melior ē elixa 7 peior
 quando est assata. 7 sic de alijs ē videndū. huc
 vsq̄ ysa. in dietis. **I**tem ordinantur animalia n̄
 solum quo ad corporis nutrimentū verū etiā quo
 ad remedium morboz. 7 multiplicem medicinā
 oīm aīalium tam iumentoz q̄s reptiliū 7 bestia-
 rū genera creata sunt p̄pter optimū hoīs vsūm
 vt dicit pli. 7 ioh. dam. sed boz quedam p̄pter
 esum vt pecudes cerui 7 h̄mōi zc. quedā p̄pter
 hominis ministerium vt equi asini boues 7 ca-
 meli 7 h̄mōi. alia ad homīs iocunditatem vt sy-
 mie merule atq̄ pauī. alia autē creata sunt ad
 hominis exercitatōem vt suam cognoscat ho-
 mo infirmitatem 7 dei timeat potestatem. **I**ō
 enī creati sunt pulices 7 pediculi sicut leones ti-
 grades atq̄ vrsi vt in primis recurrat hō ad p̄-
 p̄rie infirmitatis recognitōem 7 territus a secu-
 dis. s. feris refugium habeat ad dei nominis in-
 uocatōem. sunt insup creata animalia ad suble-
 uandā multiplicis infirmitatis humane necessi-
 tem vt carnes vipe ad tyriacā 7 fel thauri 7 alio-
 rū animalū 7 auū ad oclorū caliginē amonen-
 dā. **P**ellis serpentis decocta in oleo doloze au-
 rium mitigat miro mō vt dicit dial. in li. escola-
 pij de occultis membrorū virtutibz dicit. patiens
 emoroydas si sederint sup pelles leonis recede-
 rent ab eo. 7 qui linit corpus suum sepo. renum
 leonis aut qui inungitur eius fimo fugiūt ab eo
 lupi. **I**tem ibidem dicit idē si q̄s suspendit cau-
 dam senis lupi ad presepe vaccarum nō appro-
 pinquant ei lupi. **I**tem dicit dial. oculi vrsi eru-
 ti 7 supra dextz brachij hominis ligati mitigāt
 quartanam eius. **I**tem dentes canini lupi cu-
 rant illos qui lunaticam in principio sustinent
 passionem vt dicit idem. **S**imile dicit pitago-
 ras. 7 pli. 7 dicunt qz si oculum lupi erutū vide-
 rint quadrupedalia domestica fugiunt atq̄ ti-
 ment. **I**n li. viatici. dicit constan. pili canis albi
 nullam maculam nigredinis in se habētis si fue-
 rint suspensi circa collum patētis iuuat epilē-
 ticum 7 phibent eius casum. **S**imile dicit pita-
 go. in li. romanoz fiat inquit anulus ex vngula
 asini nigredinem non habentis 7 induat eū epi-
 entic iuuat 7 phibet ei casum. 7 dicit fel thau-
 rinū sub ymbilico inunctū soluit ventrem dicit
 etiā idē dens serpētis eradicatus du m vixerit
 suspensus super quartanarium soluit quarta-

nam eius 7 si subfumigaueris domū cum pul-
mone asini mundas cum ab omni repti i 7 ser-
pente. has 7 multas alias virtutes admirādas
dicit pli . in membris animalium latitare sicut ī
naturis animalium p̄ticularium p̄dicitur . qz
nihil est in corpore animalis qd̄ careat manife-
stau' occulta medicina. nam pellic 7 pilus. 7 cor-
nu vnguo. caro 7 sanguis nō sunt sine remedio
nec etiam ip̄e simus. s̄ bec ad p̄fens dicta ge-
neraliter hic sufficiant.

De animalib; in sp̄ali. Capitulum. j.

Descriptis ani-
malium p̄prietatibus 7 natu-
ris in generali restat coopante
dei gratia quorundaz anima-
lum 7 reptilium recitare p̄prie-
tates in singulari 7 hoc per ordinem alphabe-
ti. 7 cetera.

De ariete

Capitulum. ij.

Aries ē pecus la-

niferum animo placidum naturalit̄
mansuetum vt dicit Isid. li. xij. ca. j.

Est aut̄ dux 7 p̄nceps ouium. 7 iō dedit ei natu-
ra fortitudinem ceteris ouib; p̄stantiorē. dedit
enim arietem ducem ceterarum ouium 7 tutores
alijs eē virib; fortiorē. 7 iō vt dicit Isid. aries
aut veruex a virib; est dictus. eo qz tan q̄ vir sit
ouium cum masculus ceteris bidentib; sit am-
plius virtuosus. Vel vt dicit idem Isid. veruex
a verme est dictus. eo qz habeat vermen in ca-
pite cuius p̄uritu excitatus caput cōcutit for-
tissime. 7 q̄cqd̄ sibi obuiat dure ferit. 7 iō aries
grece quod dicitur virtus latine est vocatus qz
in greg; b; masculi dicunt̄ arietes. qz ad fecun-
dandas oues virtuosī sunt atq; fortes. nā cor-
pis magnitudine 7 virium fortitudine 7 animi
virtute oues alias p̄cellunt. d̄ etiam aries ab
aris. qz vt dicit Isid. hoc pecus p̄imum fuit in
aris a gentib; imolatū. vñ d̄ iō aries qz macta-
tur ad aram. Vñ s̄m legem mosaycam aries
fuit animal potissime mundum. 7 ad sacrificiū
7 ad esum. nam p̄ peccato ppli cōuenienter of-
ferebat. 7 qz fidebat vngulam pariter 7 rumi-
nabat indifferenter a populo comedebat vt di-
cit Isid. li. xij. bidentes quondaz dicebant̄ eo qz
inter octo dentes quos habent duos habēt al-
tiores. 7 iō eos gentiles maxime in sacrificiū of-
ferebant vt dicit idem. De ariete aut̄ singulari-
ter dicit pli. li. vij. ca. xlvij. arietis inquit natura

ē agnos fastidiē 7 oues senectas sibi obuias cō-
sectari. nam ip̄e melior est 7 vtilior in senectate. qz
men respectu ouium ferox fit animo. eius fero-
citas cohibetur si coruū eius iuxta arculam per-
foretur. dextro teste preligato feminas. sinistro
d̄o stricto mares gignit. in vento aq̄lonari ma-
res p̄creat. in flatu austri feminas generat 7 q̄-
les venas aries sub lingua gestat tales fetus in
vellere generat. nam si nigras habet venas fet̄
in vellere erit niger. 7 si albas albus. 7 si varias
varius in vellere apparebit. Idem dicit anif. et
quic. quere infra de oue. frontē habet aries du-
rissimā corneam duriciem fere p̄stantē. s̄ tim-
pora habet debilia 7 quodāmodo cartillagino-
sa. 7 iō ad munimē ptis debiliois dedit natura
cornua magna circa temporum loca ad modū
scuti rotundi renoluta. que tñ in extremitate ali-
quantulum sunt acuta vt cornū duricie 7 for-
titudine caput defendet 7 eorundem acumine
aduersarios impetat 7 impugnet vt dicit idem
Sine. n. armorum defensione non decebat na-
turam gregis relinquere defensore. 7 iō duo
dedit natura sibi cornua ad modum circuli re-
plicata vt caput p̄prium quod ex se est infirmū
p̄tegat 7 cōtra aduersarios armis munit̄ se au-
daciozem ex armorum confidentia exhiberet.
7 iō securius p̄cedit gregem. 7 erecto capite 7 fi-
ro pede vngula diuisa vestigio firmius terram
premit. vellus habet pinguis 7 in villis plixi-
pilos diffundit. fortiori corio sine spissiori cute
contra extrinsecas aeris calidi vs̄ frigidū iūnas
se defendit. 7 ideo sue cutis superficies rōe sue for-
titudis corianoꝝ violentas artes p̄ ceteris ou-
um pellib; sustinet. 7 ad diuersorum telorum re-
cipiendam impressionem abiliozem se p̄bet vt
dicit idem. Lempe amouis pugnat p̄ vxorib;
suis 7 aduersarios cornib; impetit. 7 vt melius
pugnet 7 fortius contra resistentem incurrat re-
trocedit ac resiliendo cum impetu hostem ferit
De arietib; etiam dicit auic. li. vij. arietes inqt̄
7 capri vadunt multum in vanū. 7 in hyeme nō
se abscondunt p̄pter frigus 7 aliquando exeūt
de loco calido ad locum frigidum 7 qñ pluit q̄-
usq; moriantur 7 arietes naturaliter sequuntur
caprias 7 quiescunt omnes quousq; pastor ac-
cipit vnū ex eis 7 facit ip̄m antecedere 7 sequit̄
aliq; 7 timent naturaliter tonitrua sicut oues. q̄ si
impregnate fuerint 7 audierint tonitrua abor-
tiunt p̄ timore. 7 ante mediā noctē stant simul
cum ouib; 7 dormiunt 7 post sparsim. 7 in dor-
miendo sp̄ latus alternant vices. nam a vere vs̄
qz ad autumnum dormiunt in vno latere deū
vsq; ad ver dormiunt in latere altero 7 dormiūt

erecto capite nisi quando infirmantur et ruminant cibum et masticant dormiendo sicut et vigilando et si contingat errare non redeunt nisi a pastore reuocentur. Dicit ad hoc ysa. in dietis quod arietes in iuuentute manentes minoris sunt humiditatis et viscositatis quam agni lactantes. et hoc propter etatem complexioni dominantem. et ideo ipsorum carnes sunt carnibus agnorum et ouium meliores. et meliorem sanguinem generantes maxime si sint castrati quod eorum caliditas humiditate accidentali tpeata est. unde sunt boni saporis sed quando sunt decrepiti in calore sunt defecti si non sunt castrati ex etate. si vero sunt castrati et decrepiti dupliciter carent causa caloris scilicet testium et etatis. et ideo eorum corpora sunt frigida ad modum ligni et duriora et insipidiora respectu caprarum et bouum et bmdoi. que in decrepita etate sunt pessima. corpora arietum que naturaliter sunt calida et humida ceteris decrepitis naturaliter frigidis et siccioribus sunt meliora. **Hucusque ysa. in dietis.** Item dicit arif. et auic. li. vi. quod arietes et capre sicut et cetera animalia propriam habent vocem per quam se clamant et vocant feminas tempore coitus et amoris. et potantes aquam salis anticipant coitum et citius mouentur ad amorem. et quando arietes senes mouentur citius ad amorem et coitum quam iuuenes in tempore determinato signum est bonitatis temporis in anno illo. et si in illo tempore excitentur iuuenes ad amorem signum est pessimis future super oues in anno illo ut dicit idem. **De agno. Capitulum. iij.**

H Gn^o ut dicit Isi.

a greco vocabulo dicitur quasi pius nam inter omnia terre animantia maxime inuenitur innocens et mansuetus. nullum enim ledit dente nec cornu nec ungue. et quicquid in eo reperitur totum utile est. quod caro ad cibum. pellis ad varium usum. pilus ad indumentum. fimum ad terre impinguationem. ungula et cornu ad medicamentum etc. ut dicit ysa. lib. xij. latini agnum ab agnoscendo putant dicitur eo quod per ceteris animalibus matrem suam noscat adeo quod si in magno grege errauerit statim balatu voce noscat parentis. sicut arif. et auic. Agni quidam nascuntur in tempore vernali quidam in tempore autumnali. vernaes sunt corpore maiores robustiores viribus et pinguioribus quam sunt autumnales vel hyemales. in aliquibus tamen regionibus multi hibernos agnos preferunt vernis. et dicunt hoc solum animal utile nasci bruma. ut dicit pli. li. viij. ca. xlviij. et dicitur ibidem. quod agni concepti flante vento aequalonari sunt meliores quam concepti flante vento australi

tunc. nam mares generant. tale autem coloribus habet agni in lanificio seu in vellere quales habent parietes in venis lingue. nam si vene fuerint albe et agni erunt albi. et si nigre nigri et si varie varij ut dicit idem. In sugendo anteriores poplices fleunt et ut mater ei plus lactis tribuat. capite matris vbera premit balatu querit matrem qua inuenta cauda matri blandiendo erecto capite mammas querit et nisi caput prius erigat nunquam sugit. pilum habet subtilem et crispum multiplex in sese reflexum. multum nocet agnis frigus et maxime tpe pluuiofo. De societate gregis gaudet. quando solitarius est dolet plurimum atque timet. ante gregem salit et saliendo ludit. quando videt lupum timet vehementer et subito fugam arripit sed postquam timore stupidus subito gradum figit et fugere ulterius non audens sibi non balatu sed potius simplici vultu parci petit captus ab hoste ligatus a carnifice. nec cornu nec dente se defendit. et siue spoliatur vellere siue cute. sicut animal innocuum obmutescit sine. nam ducatur ad pascua siue deferatur ad victimam non gemit nec remurmurat nec calcidrat sed obedit. Et ut dicit pli. agnos dimittere solitarios est periculosum. quia si supuenerit forte tonitruum defacili moriuntur nam agnus naturaliter debile habet caput. et ideo remedium est eos simul aggregare ut ex coniunctione mutua animentur. et presentia plurium confortentur. **De agno anniculo. Capitulum. iij.**

H Gnus annicul^o

etate unius anni est completus. qui infra unius anni spacium tanto est melior quanto a lacte remotior est. Nam lacte eius humiditas complexionalis augmentatur sed per separationem a lacte intenditur eius calor et supflua humiditas tpeatur maxime si manserit adhuc non castratus ut dicit aptissime in dietis. agnus. nam annicul^o corpore integer. et carne mundus aptus est ad sacrificium ad esum et si fuerit velle maculosus. Non enim reprobat a sacrificio agnum macula velleris nisi sit fecunditas vel corruptio in carne iterum vel in cute ut dicit glo. sup. exo. xij. et sup. malac. dicit biero. et sup. leuit. Non impedit inquit sacrificium varietas maculosa velleris si corpore fuerit integrum et non subfuerit scabies in superficie ipsius cutis. agnus gannicul^o ut dicit pli. li. viij. ca. xlviij. deorum arif. fuerat aptus et tam in usu vellerum quam in usu carnis in vtilibus hominum est necessarius. et ideo sicut propter subptus hominum excoluntur et custodiuntur corpora bouum sic oportet ut habeatur diligentia circa custodiam ouium et agnorum. Dicit etiam dial. quod agnus fimum habet nigrum quod si cum aceto dissoluatur et

catbaplasmet' nigras emūdat maculas. flanos
corpis tollit. ignem sacrum curat. mixtus. cū ce-
ra 7 oleo cōbusturas sanat.

De agna. **Capitulum. v.**

Agna ē arietis fi-
lia q̄ minoris ē corpis 7 maioris hu-
miditatis q̄ sit agnus rōne feminee
cōplexionis vt dī in dietis. cuius rō dū ē lactās
maioris ē viscositatis ppter humiditatis sup-
fluitatem tam ex etate q̄ ex cōplexione ei? cor-
pori dominante. 7 iō qd ex eius carne generat
flegmaticū ē 7 viscosum ac difficulter digerit 7
digestū a mēbris vix dissoluit rōne viscosi 7 glu-
tinosi humoris qui inde generat a stomacho ta-
men facile descendit rōne sue lubricitatis 7 hu-
moris vt dicit ysa. 7 eius carnes meliores sunt
assate q̄ elixē qz psumit supflua earū humidi-
tas vi caloris maioris tñ simplicitatis 7 timidi-
tatis est agna q̄ agnus qz minus habet caloris
naturalis femina q̄ masculus. 7 iō minus ē ani-
mosa. ppter qd etiam caret cornibz qz eēt ei su-
perflua cū. ppter defectum audacie eis nesciret
vti vt dicit auic. dicit etiā aris. li. ij. agnis acci-
dit egritudo qn̄ nimis impingunt' circa renes
quia si operiant' sepe renes moriunt' 7 multipli-
catur sepum ppter bona pascula 7 iō arcentur
a pascais ne nimis impingentur quere supra
de oue.

De apro. **Capitulum. vj.**

Aper ē porcus sil-
uestris v' agrestis qz seuissimus est
7 imit' vt dicit' Pl. li. xij. ca. j. 7 dicitur
aper quasi afer a feritate sui corpis fer' est 7
crudelis. Unde 7 apud grecos aper fiagres. i.
ferus vulgariter nuncupatur. dī autē a latinis
verres eo qz grandes habeat vires sicut idē dīc
ibidē. fm aut' pli. 7 auic. etiā aper est animal val-
de seuum qz vix castratus se exhibet mansuetū.
cum cetera animalia ablati' te fucalis amplius
mansuescunt. Est itaqz aper tante feritatis qz
etiā mortē pūpendens ptra venatoris ferrum
intrepide se infigit 7 etiā iam transfixus contra
sibi resistentem vires recolligit vt culmis vindi-
cet se de aduersario. etiā in mortis piculū cōtra
hostis venabulum mira audacia se opponit cul-
mos duos habet in ore aduncos 7 fortes 7 acu-
tos cum quibz omne sibi resistentem secat crudeli-
ter 7 dilaniat. Culmis aut' vti' p gladio ad pu-
gnandum in latere dextro habet os durissimū
latum 7 spissum qd sp' opponit venabulo pfe-
quentis. nam osse illo. p clipeo ad se ptegendūz

vti'. sentiens sibi iminere bellum. acuendo cul-
mos circa arboros eos fricat 7 lic an hebetataz
aciem habeant confricando ad arborem ipsos
pbat si senserit hebetatos origanum querit et
masticat cuius virtute sapore culmoz radices
mundificat 7 confortat vt dicit auicē. Pl. in li.
xxvij. ca. x. dicit qz yrina apri medet' vicij' au-
rium si cūz oleo rosaceo misceatur. Similit' ei?
fel valet contra calculū vt dicit' li. xxvij. cap. xl.
Et ē ei ita grauis sua yrina vt nisi egesta fuerit:
surgere non possit imo opprimet' vt defunctus.
nam exuri tradunt' ex yrina. Itē idem ad coitū
stimulat fel aprinum. Dicit etiā idē li. v. porcus
agrestis multū diligit radices 7 culmis incidit
terram 7 fodit 7 scindit radicem culmo 7 impin-
guatur qn̄ quiescit p septē dies 7 maxime quā
do parū potat 7 preliatur cū lupo qz ipm odit
naturaliter. nam lupo insidiatur filijs suis 7 se-
pius rapit eos. 7 iō vt dicit idē li. xij. Dedit na-
tura apro culmos ad defendendū feminas 7 fi-
lios suos. qz femine sūt debiliores in se 7 peioris
cōplexionis. nam mares sunt audaciores 7 vi-
res habēt feminis fortiores. Femina tñ seuit ira-
ta 7 fodiendo ledit 7 dentibz mordendo 7 dila-
cerando. Aper xō ledit culmis sursum ferien-
do. 7 iō parū pōt ledere. pstratum 7 iacentem. 7
femina parum ledit stantē 7 dū aper irascit' et
pugnat spumat ore. Similiter dūz luxuriat cū
vxoze. Omnia supradicta recitat pli. 7 addit iā
dicti in li. viij. ca. ij. vbi dicit. Aproz 7 alios por-
cos dentatos nasci enigidius tradit. Inest autē
maribus apris maxima aspitās 7 feritas animi
qn̄ sunt in amore. quia tunc. p vxozibz atrociter
pugnant vngulis terram scalpunt setas erigūt
culmos vibrant 7 quaciunt 7 horrendo gemitu
furiā pectoris tunc ostendunt. parum etiam
tunc comedunt. discurrunt post feminas 7 iō
attenuant plurimū 7 macrescunt. In horren-
dis 7 vmbrosis vallibz 7 nemozibz mansiōes q̄
runt vbi custodiunt fetus suos. de radicibz 7 ar-
boz siluestrū fructibz viuunt. quando venato-
rū insultus v' lupoz impetus p'sentiunt filios
suos pcedunt 7 eis non patet locus fuge. p fi-
lioz defensione periculo se exponunt. qn̄ debēt
dimicare attritu arboz indurant costas suas 7
se inuoluunt in luto 7 desiccant ad solem 7 inē
pilos lutū conglutinant 7 instant vt sic securi?
aduersarioz ictus sustineant in conflictu. Aris.
li. vj. femine aproz post ptum sunt aspe 7 cru-
teles. a crudeli morzu filioz suozum dilaniant
inuasores hucusqz pli. est at' caro aprina vt dīc
ysa. magis sicca 7 minus frigida q̄ porcina do-
mestica. 7 hoc est ppter motus sui continuitatē

7 victus siccitatem 7 aeris cui continue exponitur caliditatem. ideo eius pinguedo est durior 7 caro delicatior ad edendum 7 ppter hoc dres domestici vehementer agitantur 7 etiam verberantur anq̄ occiduntur vt eorū carnes teneriores 7 sapidiores ex motus violentia efficiantur
De apio etiā di. dias. q̄ eius finis desiccatus 7 cum vino 7 aqua bibitus eijcientibz sanguinē singulare est remedium. Lateris dolores cum aceto curat fracta ossa consolidat 7 confirmat.
Quere infra de porco.

De asino.

Capitulum. vii.

Asinus a sedēdo est dictus quasi asledus q̄ homines sup asinos sedebant anteq̄ vsu equorum haberent vt dicit ysi. li. xij. animal q̄ pe est simplex 7 tardum 7 iō fuit defacili subiectum humanis viribz 7 pstratum. 7 dicitur ab a qd̄ est sine 7 sinos qd̄ est sensus quasi animal sine sensu. inde dicitur asellus. i. iuuenis asinus qui pulcrioris est forme ac dispositōnis. quando etate est tenellus q̄ quando senex efficitur 7 antiquus. nam quanto magis fit annosus tāto plus quotidie fit deformis hispidus 7 villosus est autem animal melancholicū frigidū. s. 7 siccū 7 ideo naturaliter ponderosus 7 tardum atq̄ pigrum stolidum 7 obliuiosum tñ oneriferū est 7 patiens laboris vili 7 modico vtens cibo. In tribulos enim 7 spinas ac carduos carpunt cibum suum. 7 iō dicit auic. li. viij. Sicut arif. q̄ asinus minutis auibus int̄ spineta 7 cardineta nidificantibz est exosus 7 iō minuti passerēs pugnāt contra eum. q̄ comedit spinas in quibz nidificant passerēs illi. 7 confricat se ad spinas illas. vñ cadunt pulli eorū 7 passerū sine oua. 7 quando asinus rudit ex eleuatiōe capitis 7 forti flatu mouentur spine 7 exhorredo sonitu seu rugitu terrentur auicule 7 fugiunt de nido suo 7 ppter ista saltant matres sup ipsius faciem et impetūt eius oculos atq̄ pcutiunt rostro suo 7 si habet asinus vulnus in dorso vñ in latere ex spinarum punctura vñ quacunq̄ alia de cā pūgunt eum cū rostro suo in vulnere vt recedat a loco nidi sui. 7 cum talis passerulus habeat corpus minutissimum vix pōt asinus se defendere contra eius impetum atq̄ morsum. dicit etiam arif. sicut 7 auic. q̄ coruus vald̄ odit asinum 7 iō volat sup ipm 7 temptat tangere oculos suos rostro suo sed iuuat asinum pfunditas oculoꝝ 7 spissitudo corij supcilioꝝ quibz contra mors

quū claudit 7 cogit visum suum 7 etiā coopat pceritas aurium 7 mobilitas cū quibz terret auiculas qñ infestat visum suum. Item arif. li. viij. vsus pugnat cum asino 7 thauo qm̄ comedit crudas carnes 7 hec ē cā quare pugnat contra eos qm̄ eoz caribz appetit faciarī de asinis at̄ dicit pli. li. xxvij. ca. vi. vngule asinine fumigate partum adiuuant intantum vt etiam abortus euocetur nec aliter debet addi q̄ viuum ptum necat si diu 7 frequenter apponatur. eiusdē aialis finis recens sanguinis pfluuiuz mire sedat
Eius iecur valet contra caducos morbos puuloꝝ. pli. li. xxvij. ca. x. lac asine sicut 7 sanguis valet contra morsum scorpionis. Si quis etiam asino dixerit in aure se pculsus a scorpione trāsire. ptinus malum dicunt. a facie etiam fumigationis 7 pulmonis asini fugiunt omnia venenata. dicitur etiā in eodē ca. ix. lac asinum valet contra gipsum venenosum. contra cerusam vñ argentū viuum. Item li. ix. ossa asini contrita et decocta valent contra venenum si eoz decoctō bibatur. Item vna maris asini cum nardo capillos multiplicat 7 conseruat. **De asinis** autez dicit pli. li. viij. c. xliij. asinus ē animal magni frigoris impatiens. 7 iō in frigidis regionibz vt in ponto non generatur. Ideo dicit arif. 7 cū asinus sit multe frigiditatis 7 siccitatis mltre tamē est luxurie. sed non mouetur ad coitum anteq̄ sit triginta mensiuꝝ. nō generat anteq̄ sint tres anni completi aut duo 7 dimidijs. vñ di. pli. ibidem ptus asini a. xxx. mense est ociosissimus. sed a trimatu legitimus. Idem dicit arif. lib. v. g subdit pli. raro geminos parit 7 quando femina est paritura lucem fugit 7 tenebras querit. ne ab hoie videat. partū suuz amore nimio diligit intantum q̄ etiam p ignes ad fetum vadit aquas transire 7 pedes in eis tangere multum horret. 7 quando cogit aquam vñ riuum euadere in ipso mingit nec transeunt asini voluntarie p pontes vbi p planicies pontis possunt videre aquam defluentē. debile enim habet cerebrū 7 patiuntur defacili vertiginem propter quod timent per rimas pontis cadere in aquam quā conspiciunt sub ponte transeuntem nec bibunt defacili nisi assuetos fontes qui sunt in pecuarijs ad quos possunt ire sicco pede. 7 quod mirum est dictū q̄uis multum sitiant si intentur aque ei vix potant nisi sint illis similes quas frequētant. Itē pli. li. xxvij. ca. viij. si asina comederit ordeū intinctū sanguine mēstruali tot annis nō p̄cipiet q̄t grana comedit sic itincta 7 ex asino 7 equa mul̄ gignit. sed ad tales ptus eligunt eque que neq̄ quadriemibz sunt miores neq̄ de

cennibus maiores. nec committunt passim ad in-
 nicem. **H**orum animalium duo sunt genera scilicet
 equus cum asina. et asinus cum ipsa equa. immo
 unum genus ab alio se cohercet nisi in infantia
 lacte hausto mutuo nutriantur. et propter hoc pa-
 stores mulos vel burdones ex disparibus ani-
 malibus gigni cupientes dicuntur uti ista arte. nam
 iuvenes equarum pullos in tenebris subiciunt
 verberibus asinarum et nutriunt eos lacte asinino et
 tales pulli equorum ad alterius effectum ad asinorum
 coniunctionem tempore coitus commouentur. similiter pul-
 los asinarum tenebris subiciunt matris equorum
 et aselli tali lacte immixto nutriti equis inuadunt
 quando adolefcunt. **E**x tali asini et eque commixtione
 generatur animal quoddam quod antiqui vocabant
 hynnulū. nos autem dicimus eum burdū. licet genitum
 ex asino et equa dicunt mulum. **A**ris. autem li. xv.
 si asinus coeat cum equa impinguata eque cor-
 rumpit conceptus propter frigiditatem spermatis sui. sper-
 ma. nam asinorum est frigidissimum naturaliter et mate-
 ria eorum materia autem eque est calida. et ideo quando misce-
 calidum cum frigido fit temperamentum. tunc ex eis potest
 fieri conceptus et saluari fetus. quando. scilicet. equi asino-
 rum feminis commiscetur sicut quando eque asinis mari-
 bus supponuntur. sed filius aselli et eque scilicet mulus
 non auenit generationi. nam vtriusque parentis
 frigiditas scilicet naturalis et complexionalis in ipso do-
 minat. et ideo ex mulis aliud non generatur ut dicitur idem
Item ibidem dicitur idem si asina concipit ab equo
 subsequens asini coitus cum eadem facit eam aborti-
 tire. cuius ratio est ut dicitur auicenna. quia frigiditas semi-
 nis asinini superueniens corrumpit et destruit tem-
 perantiam feminis equini precedentis. et semen asini
 frigidum est ex complexionem et ex sexu et corrumpit
 semen eque ad temperantiam disponentis. unde
 quando superuenit subito asini semen naturaliter sine
 complexionaliter frigidum cum frigiditate sexuali
 intensa frigiditate corrumpitur precedentis temperan-
 tia ex calido equi semine et frigido asine intro-
 ducta. et ista est ratio quare omnis mulus vel mula
 est sterilis ut dicitur auicenna. quia in patre muli scilicet in
 asino est excessus frigiditatis complexionalis. et in
 matre scilicet in equa remissus est calor ratione sexus.
 et ideo quous calor feminis matris scilicet eque temperet
 semen frigidum asini ut animal generetur in geni-
 to tamen remanet generantium predominantis frigiditas
 que naturaliter disponit ad sterilitatem. **E**st
 autem quedam species asini que dicitur indicus asinus ha-
 bens in capite in medio frontis cornu unum. et non
 habet nisi ungulam unam in quolibet pede. **O**mne
 ei animal habens duo cornua habet in pedibus un-
 gulam scissam. et ideo asinus indicus non habet nisi
 unum cornu. quia ungulam non findit ut dicitur

aris. li. ij. non tamen omne animal findens ungulam habet
 cornua sed potius e converso si habet cornua findit
 ungulas. ut patet in thauro. ceruo. oue. et homini
 ut ibidem dicitur aris. **I**tem dicitur aris. li. vij. asinus
 et mulus sicut equus comedunt fructus et pascuntur
 herbis et impinguntur ab aqua et diligunt plus
 aquam turbidam quam claram. **C**lacca autem e converso
 uerso. plus. nam diligit aquam claram quam turbidam
Item aris. li. eodem. asini in maiori parte infirmantur
 una infirmitate et dicitur milide. et est hec infirmi-
 tas prius in capite et currit a naribus fleuma mul-
 tum calidum. et si descenderit ad pulmonem asinus
 morietur. et hoc animal sentit frigus plus omni
 animali et propter hoc non inuenit in terra septem-
 trionis. **S**unt autem ut dicitur idem spondilia dorsum
 asini fortiora et neruis fortioribus compaginata. a
 parte posteriori circa clunes. id est. renes quam a parte ante-
 riori. et ideo etiam in ipsius dorso potius circa re-
 nes quam circa humeros grauiora onera imponuntur.
 post equinoctium vernale mouetur ad libidi-
 nem et tunc ruditer horribiliter et tribulatio somno fe-
 minam excitat ad amorem. ventum autem odore fe-
 mine eius naribus deferentem attrahit. et eius attrahit
 ad libidinis desiderium inardescit ut dicitur
 pli. **A**lias siquidem habet asinus conditiones miserabiles
 omnibus fere notas. nam supra vires laboribus
 exponitur fuste ceditur stimulo pungitur chamo-
 os eius constringitur. hinc inde circūducitur. et
 eiusdem chami refrenaculo ab illis pascuis per
 que transit sepius coerctetur. post labores callos
 in fine moritur. nec pro precedentis laboris seruitio
 pro morte saltem ei cutis dimittitur sed aufertur et
 cadaver sine sepultura aeri exponitur nisi in qua-
 tum in canis et luporum ventibus deuoratis gra-
 tia aliquotiens sepelietur etc.

De angue.

Capitulum. viij.

Anguis vocatur
 omne serpentum genus quod torque-
 ri et plicari potest. **E**x hoc anguis est di-
 ctus quod est angulosus et nunquam incedit rectus ut di-
 citur ysa. li. xij. et dicitur anguis serpens eo quod in oc-
 cultis accessibus serpit. non enim apertis passibus
 sed minutissimis squamarum nisibus siue contra-
 ctibus repit et computatur inter reptilia eo quod pe-
 ctore et ventre repat ut dicitur ysa. li. xxij. **D**icitur
 etiam coluber eo quod colit umbras. vel quod in lubri-
 cos contractus et flexuosos labitur. nam anguis
 labitur dum tenetur. **S**unt anguium seu serpen-
 tum multa genera. et quot sunt genera tot sunt
 venena. tot pernicioses quot species. tot colores quot
 colores. ut dicitur ysa. li. xij. **E**t sicut differunt an-
 gues in quantitate ita in veneni malignitate.

sunt enim quidam angues maximè vt dicit pli. li. viij. ca. xvj. scribit inquit megestenes in india serpentes in tanta magnitudine adolescere vt integros deuorent ceruos atq; thauros. vndè in punico bello iuxta flumen bragadā a regulo impatore intercisus ē cum balistis et tormentis vnus anguis. cxx. pedes habens longitudinis. cuius pellis et maxille fuerunt suspense ante quodam templum rome et durauerunt vsq; ad bellum numantinum sub claudio cesare. In italia fuit quidā serpens interfectus in cuius aluo quidā puer integer ē reperitus. et tales serpentes maxime ledunt nunc morfu. nunc flatu. nunc caude ictu. nunc tortura. nunc punctura. nunc aspectu. Sunt et alij serpentes ita exigui quidem corpe sed maxime sunt nocendi potestate. dipsas enī serpens est vt dicit Ili. tante exiguitatis vt cuius calcatur vix videtur. cuius venenum extinguit anteq; sentiatur nec inducit tristitiam mortuo. Unde poeta lucanus. Signiferum iuuenem turenū sanguinis album. Torta caput retro dipsas calcata remordit. Vix dolor aut sensus dentis fuit. Ita dicit Ili. similiter tirus minimus ē serpentulus. et tamen vt dicit arif. li. vij. contra eius morsum vix inuenitur remedium. et differunt in figura et dispositōne. nam alij hnt duo capita vt amphibena. de quo ysi. li. xij. dicit. amphibena ē dicta. eo q; duo habeat capita. vnū in principio aliud in cauda currens. ex vtroq; capite tractu corporis circulato. hec sola serpens frigidus se cōmittit. prima omnium prece-dens. Item etiam dicit pli. li. viij. ca. xxij. habet inquit amphibena duplex caput tanq; parus esset vno ore venenum fundi. sunt aliqui serpentes habentes plura capita vel duplicata vel triplicata vel quadruplata. sicut idem dicit ysi. ydra est serpens multorum capitum qualis apparuit in prouincia archadie in palude. et dicit q; vno ceso tria capita crescebant sed hoc fabulosum est. nam constat ydram fuisse locum euomentem aquas vastantes vicinam ciuitatē in qua vno meatu clauso multi erumpebant. Quod hercules videns loca exussit. et sic clausit meatus aque et p. tanto dicitur hercules ydram serpentes quinque capitum occidisse vt dicit ysi. li. xij. Item differunt serpentes in coloris varietate. nam quidam sunt nigri. et quidam sunt rufi vt tyrus. et illi sunt pessimi. et quidam maculosi sicut scitalis serpens qui vt dicit ysi. ita p̄fulget tergi varietate vt nodorum gratia visui admirationem inducat intuentis. et quia reptando est pigrior et quos assequi non valet miraculo sui stupētes capit. et quantomagis est discolor. tanto est de-

terior et eius venenum acutissimum et calidissimum eē dicitur. Nam ille idē anguis tanti est feruoris vt etiam hyemis tpe exuue eius de corpore deposite sunt feruētes. Vñ lucanus. Et scitales sparsis etiā nunc sola pruinis. exuuias positura suas vt dicit ysi. zc. Similiter ophites est serpens maculis depictus qui tot habet nocendi modos quot habet colores varios et distinctos. vñ lucanus. Quam pictus maculis tebanus ophites concolor exultis zc. Itē differunt in loci et situs diuersitate. nam quidam latitant in cavernis terre et lingunt puluerem et sugunt terre humorositatem vt di. pli. alij sunt aquatiles q; in aquis et aquarum ripis cōmorant vt enidris serpens aquatilis a quo percussio obturgescunt in ydropisim quam multi bonas vocant. q; fimo bouis remediet vt dicit ysid. li. xij. Similiter ē rinatrix serpens dictus veneno aquas inficiens. omnem. n. fontem in quo fuerit veneno inficit vt dicit lucanus rinatrix violatrix aque zc. Ili. h. xij. Alij morantur in siluis et specubus ymbrosis quorum venatōes sunt vt volucres et bestiole minores quarū sugunt humiditatem vt dicit arif. li. xij. et tales serpentes insidiant dormientibus et si aliquorum hominum vel aliorum animalium officina inuenerint aperta illa subintrant diligentes calore quem inueniunt ibi pariter et humorem. sed cōtra tales angues pugnat saura bestia scz modica. i. lacertula. Nam sentiens saura serpentis presentiam saltat sup faciem tormentis scalpens pedibus. vt eum excitet et p̄muniat contra anguē vt dicit auic. et est saura vt dicit ysid. li. xij. lacertus qui quā senescit eius oculi excecantur et tunc intrat foramen parietis aperiens oculos contra orientē et orto sole incendit et illuminatur. Dicunt autē quedā anguū spēs habitare in igne. vt patet in salamandra quā noīat ab ysi. et pli. inter venenosa salamandra vt dicit ysi. li. xij. est nominata eo q; valens sit et potens contra incendia cuius inter omnia venenosa vis maxima est. Cetera enim venenosa singulos feriunt. hec plurimos simul interimit. nam si arbori irrepsit omnia poma inficit et eos qui ederint perimit et occidit si etiam in puteo cadat potantes inficit vis veneni. Ita quidē incendia repugnans sola inter animalia extinguit ignes. viuit etiā medijs flāmis sine p̄sumptione piter et dolore nec adustionem ab igne recipit sed ipm incendium mitigat et extinguit vt dicit ibidem ysi. Idē per omnia dicit pli. li. x. c. xlvij. salamandra inquit ē similit lacerte in figura. nunq; apparet nisi quā multum pluit. in serenitate deficit. huic ē tantū frigiditas et rigor vt ignē

extinguat sicut glacies. **L**actea de ore sanienem omittit ex cuius contactu corpus hominis pilos perdit. quod inde contactum est in colore vergit turpissimum. **I**tem differunt in incessu quietate. nam quidam serpunt flexuose semper siue tortuose et quidam semper recte sicut dicit **Isid.** li. xij. centris inquit est serpens inflexuosus qui semper rectum efficit iter sicut dicit **Lucanus.** Est semper recto lapsurus limite centris. **S**imiliter aliquis incedit curuus super pectus et aliquis incedit a pectore sursum rectus sicut quidam serpens aquatilis et terrenus nomine chelidros. qui per locum per quem labitur expirat virus et fumare facit sicut dicit **Lucanus.** tactus via fumante chelidris. hic semper ambulat directus et erectus capite. nam si torserit dum cucurrerit statim crepat ut dicit **Isid.** li. xij. **I**tem differunt in velocitate et in tarditate. **N**am quidam sunt valde tardi motus ut citalis de quo super dictum est. et quidam sunt ita velocis incessus et motus quod volare videntur. ut serpens qui dicitur iaculivolat ut iaculum. exilit enim in arboribus et dum aliquod animal obuium fuerit iactat se super ipsum perimitque. **U**nde et iaculi sunt dicti ut dicit **Isid.** **S**imiliter in arabia sunt serpentes cum alis qui a multis sirene vocantur que plus currunt quam equi et ideo volare dicuntur quorum tantum est virum ut morsum ante mors sequatur quam dolor ut dicit idem. **I**tem differunt in maligna sagacitate ut patet in cerasse serpente cornuto qui se abscondit sub arena et ostentat cornua sua. ut ex eorum ostentatione alliciat velut ad escam bestias siue aues. cornua enim habet ad modum arietis que nuda super arenam et directa dimittit ad que dum volucres vel animal accesserit non ipsum arietem sed virulentum anguem per experientiam comprobabit. **S**imiliter boas anguis ut dicit **Isid.** immensa mole in italia sequitur greges armentorum ut bubalos et callide verberibus irriguis lacte se innectit et sugens interimit atque inde a bouum depopulatione nomen accepit boas. ut dicit **Isid.** **M**ulta sunt alia nomina serpentum et genera ut aspides vipere et dracones de quibus postea dicitur. **S**ed ut dicit **Isid.** li. xij. tantus est numerus morsuum quantus et nomen. **G**eneraliter omnes angues per maiori parte frigide sunt nature. nec de facili percipiunt nisi cum calefcunt. **N**am quando sunt frigidi nullum tangunt et ideo eorum venena plus nocent de die quam de nocte. torpent enim noctis algore et merito quod frigidi sunt nocturno rore. **I**n hyeme in nodos se conuoluunt et torpent. in estate se dissoluunt et in malicia multum vigent. **U**nde est quod quicquam

quod veneno serpentis percipitur. primo obstupescit et postea nisi in eo calefactum virus exarserit statim interficit et extinguit. **E**t ideo dictum est venenum quia per venas vadit cuius pestis diffusa per corpus animam exigit de corpore et expellit nec potest ledere nisi quando sanguinem tangit. unde **Lucanus.** **P**roxia serpentum est admixto sanguine pestis. ut dicit **Isid.** et subdit. omne venenum frigidum est et ideo anima que est ignea fugit venenum frigidum. **I**nter dona autem nature que hominibus et brutis sunt communia viuacitate quadam sensus anguis precellit. **L**egitur in **Genesi.** serpens erat callidior omnibus animantibus terre. **D**icit autem **Plinius.** ut idem recitat **Isid.** quod caput serpentis si cum duobus digitis euaserit nihilominus vivit. unde et totum corpus obicit ferienti per capite defensando. **I**tem idem **Isid.** anguis vniuersis hebes est visus. raro ex aduerso contuentur. **N**ec mirum cum oculos non in fronte habeant sed in temporibus. adeo ut citius de factis audiatur quam aspiciant. **I**tem ibidem. **N**ullum animal cum tanta celeritate linguam agit sicut anguis. ita enim cito mouet eam ut triplicem videatur habere linguam. cum tamen non habet nisi unam. **I**tem idem. **S**erpentum humida sunt corpora adeo ut ubicunque ierint viam cuiusdam viscosi et limosi humoris inficiant et designent. nam vestigia serpentum talia sunt ut cum pedibus carere videantur. costis tamen et squamarum reperiuntur. quas a summo gutturi usque ad imum alui dispositas parili modo habent. **N**am squamis quasi unguibus repunt. costis quasi cruribus innituntur. unde ubicunque leditur in corpore ab alio usque ad caput. debilius redditur ad suum cursum et motus circuitum pagendum. quod ubicunque ille ictus iecerit spinam soluit per quam costarum pedes et motus corporis agebantur. ut dicit idem **Isid.** ibidem. **I**tem ibidem serpentes diu viuunt etiam sine cibo ut dicit **Aristoteles.** et tante efficiuntur longitudinis dierum ut deposita veteri tunica senectam deponere et in iuuentutem redire prohibeantur. **U**nde et serpentum tunice nuncupantur exuue eo quod quando senescunt eas exuunt. quibus exuti in pristinam redeunt iuuentutem et ideo eorum pellicule sic exute dicuntur exuue et induue. eo quod exuuntur et loco ipsarum alie induuntur ut dicit **Isid.** li. xij. **M**odus autem renouatōis ipsius anguis satis videtur mirabilis. nam ut dicit **Physiologus.** anguis se sentiens morbo vel senio aggrauatus pluribus diebus abstinet a cibo et ieiunat ut sic pellis eius a carne facilius relaxetur. deinde gustata herba quadam amara

viherbe prouocatur ad vomitū et sic euomit
 humorem virulentū qui fuit causa sue infirmi-
 tatis et defectus. tandem vt cutem rigidam tē-
 peret et mollificet in aqua se balneat ac hume-
 ctat et sic angustā rimā alic^o petre seu cavernā
 querens per rime angustiaz intrat et cum qua-
 dam violentia transiens ab exuuia penitus se
 decorticat ac denudat. et tandem soli exposi-
 tus se desiccet et in carnis superficie nouam cu-
 tem recuperat. sumptis viribus clarius videt. i-
 cedit ac repit fortius. ac comedit quidius q̄s
 ante depositionem exuuie faciebat. istam reno-
 uatōis formam exprimit pli. et et auic. qui dicit
 cum Arist. q̄ totus serpens deponit senectutē
 .i. senectam pelles. primo vsq̄ ad oculos deinde
 vsq̄ ad collū et sic paulatim se expoliat totalit̄
 infra diē vt dicit li. iij. Itē ysi. li. xij. c. iij. pita-
 goras inq̄t asserbat de medulla hominis mor-
 tui q̄ est spina dorsi āguē p̄creari. quod et oui-
 di^o tangit dicens sunt qui cū clauso putrefacti
 spina sepulcro mutari credāt humanas angue
 medullas zc. quod si creditur merito euenit. vt
 sicut per serpentem mors homini accidit ita p̄
 hominis mortem moriturus serpens procreet
 vt dicit Arist. Item dicit pli. li. x. ca. xlvj. anguez
 inquit ex medulla spine hominis gigni accepit
 multa cū occulta et ceca origine proueniunt eti-
 am et in quadrupedū genere zc. Itē dicit Asto-
 rus ibidem. fert q̄ serpens timeat homines
 denudatus nec eū audet p̄tingere q̄uis insiliat
 in vestitus. Itē fm pli. ieiuni hominis sputus
 serpentibz est venenus q̄ si inde gustauerit mo-
 riunt. Sunt et alie pprietates anguis mirabi-
 les et isignes que ab alijs autoribz assignantur
 specialiter a dyal. aristo. et auicen. et alijs ex eis
 hic interferere vtile indicari. dicit itaqz dyasc.
 q̄ in hyemali tpe latitāt serpētes in tenebris et
 cauernis vbi ex diuturna obscuritate loci eorū
 visus hebetat. vernali q̄ tpe q̄n incipiunt exire
 de cauernis sentiūt caligines sed p̄ remedio q̄-
 runt herbas feniculi v̄l radicē e^o pastu p̄ctā ex-
 cutiūt cecitatē. Nec fraudatur a remedio. testu-
 do visceribz pasta anguis v̄l tortuca cuz ei ad-
 uertit venenū serpere querit origanū e^o gustu
 contra virus anguis inuenit medicinas. Idem
 dicit pli. auicē. No de serpente ait scli. ij. spēs
 inq̄t q̄n ē vorax parū bibit et odit odorem rute.
 et ideo fugit mustelā q̄n sentit eam ruta fore pa-
 staz. et q̄n olfacit rutā nō p̄ fugē. p̄medit aē ser-
 pens libentē carnē et fugit eius humiditatez sic
 aranea fugit muscas et transglutit oua aniaz et
 pullos viuos. et q̄n transglutit ea r̄ducit ad po-
 steriora et repellit ipsa et nō p̄mittit vt in vētre

moriantur. Item di. arif. li. ij. interiora et intesti-
 na serpentū s̄t similia intestinis animalū ouan-
 tium quadrupedū non tñ habent testiculos sed
 habent vias sicut sunt vie pisciū et matrices ha-
 bent longas et diuisas. et sunt eius interiora lō-
 ga fm longitudinē corporis sui. et lingue serpe-
 tuz sunt nigre lōge subtiles et in duo scisse et añ
 acute. et ppter h̄ multū exeūt et s̄t faciles ad mo-
 tum. et venter serpentis ē longus et strictus et si-
 milis intestino amplo. et illud intestinū assignat
 intestino canis. et h̄ post ventrē parū intesti-
 num pueniens vsqz ad exitū supfluitatis. et h̄
 cor pū inxta collū simile reni in aspectu et post
 cor est pulmo i quo sunt ptes neruose subtiles
 et volute dependentes a corde. et p^o pulmonem
 est epar lōgū et extensum. et sup illud fel sicut in
 piscibz in maioribus sed in minoribus ē fel sup
 intestina. et splen in serpentibz paruus est et ro-
 tundus. dentes autem serpentum sunt acuti re-
 curui aliquantulum et cōiuncti diuisi tñ fm ser-
 ram et habent serpentes costas triginta fm nu-
 merū dierum mensis. et dicitur q̄ accidit serpe-
 tibz idem quod accidit pullis yrundinum vt si
 aliquis perforauerit eis oculos et eruit eos vis^o
 iterum reuertetur et caude serpētū sicut et lacer-
 toz crescunt postqz sunt amputate. Item oēs
 serpentes ouāt primo interius. deinde non s̄t
 sed paulatim eijciunt oua ex quibz generantur
 animalia exterius excepto tyro et vipera. tyrus
 em serpens vt d. arif. li. iij. non genēat animalia
 interius sed primo ouat interius et ex illis ouis
 animalia generant. et ideo dicit ibidē q̄ matrix
 alioz serpentum est longa fm p̄creationē cor-
 poris et incipit matrix eoz a parte inferiori et p̄-
 cedit super^o ex vtracqz pte spine et diuidit i du-
 as partes quasi parietem h̄ns int̄ illas. et iō sūt
 oua fm acies in matrice et nō ouat serpēs omia
 simul sed successiue. Item arif. li. v. serpentes tē-
 pore coitus ita adiuicēz se applicant et inoluūt
 vt patet aspicienti quasi sint vnus corpus h̄ns
 duo capita. Item arif. li. vij. serpens et maxime
 tyrus quando transglutit anē vel aliquid priō
 se erigit et postea se restringit quousqz pueniat
 interius quod transglutit. et hoc est quia ei^o sto-
 machus puus est et subtil^o et p̄nt serpētes diu vi-
 uere sine cibo. qd̄ ptz et serpētibz quos custodi-
 unt venditores. Item arif. li. viij. galis id ē mu-
 stela pugnat contra serpentes et munit se pastu
 rute. et maxime pugnat p̄tra serpentes comedē-
 tes mures. quia ipsa venatur mures et mandu-
 cat eas. Item li. vij. dicit. q̄ serpentes multum
 diligunt vinum et ideo venantur cum eo. Silr
 diligunt lac valde et sequuntur odorem eius. et

ideo si alicuius ventrem serpens subintraverit extrahi potest lactis odore. vt dicit idem vt etiam dyasc. Item Aris. li. xiiij. serpentes habent proprium qd possunt mouere caput ad posterius corpore quiescente. 7 causa huius est qd armille spondilium serpentum creantur ex cartilagine. 7 propter hoc sunt bone flexionis. 7 hoc fuit necessarium ad aspiciendum retro vt possint vertere caput ad aspiciendum corpus suum longum atq; strictum. aliter enim non possent regere corpus suum nisi iuuantur elevatione capitis ad toti corpori precauendum. Item idem in eodem. serpentes natant in aqua per corporis inflexionem sicut repunt in terra. non enim dat natura serpentibus pedes ad gradiendum. cuius causa est corporis nimia longitudo. quoniam si habuissent multos pedes eent mali motus quando essent super pinnulas. similiter si plures alas dedisset valde propinquas essent generis motus. etsi abinuicem essent remote ad sustentandum residuum corpus longum 7 flexibile non sufficerent. 7 ideo quod faciunt pisces habentes pinnulas ipsarum contractione 7 aues alarum extensione. hoc faciunt serpentes sola corporis flexione. Sunt 7 quidam pisces similes serpentibus in longitudine qui eadem de causa habent pinnulas paucas vel nullas. natant corporis sola inflexione sicut murene et pisces fastaros qui a nobis dicuntur congruque marine sunt anguille 7 huiusmodi. 7 ideo quia tales pisces sunt serpentibus in creatione similes. habent tantummodo duas alas vel pinnulas ante 7 vltimum corporis flexibilitate loco penarum 7 alarum. 7 propter hoc repunt in terra 7 viuunt longo tempore etiam sine aqua sicut viuunt serpentes sine cibo. Item idem in eodem serpentes autem habent vias 7 intestina a quibus aliquando erit superfluitas sicut habent alia animalia generantia. sed non habent viam exitus vrine. quia carent vesica. Item ibidem in eodem serpentes inuoluuntur adinuicem quando conueniunt ad coitum 7 amorem. quia non habent virgam neq; testiculos. carent enim vagina quia non habent crura. 7 carent testicul. propter longitudinem corporis. 7 si haberent eos infrigidaret sperma propter tardationem sui exitus. 7 sic esset minus conueniens generationi. Item idem. xvij. non accidit generationi serpentum. error 7 monstruositas nisi raro. 7 hoc accidit propter figuram matricis que longa e 7 recta atq; stricta. vnde 7 oua serpentum sunt disposita secundum aciem propter longitudinem in matrice. Has 7 multas alias proprietates anguinarum

7 naturas recitat Aris. qd psequitur per ordinem esset longum. sed hec dicta in generali nunc sufficiant de vltimis proprietatibus 7 omnibus fere notis infra dicitur infra g.

De aspide.

Ca. ix.

Aspis est anguis morfu 7 veneno perniciosissimus. ab aspergendo aspis dicitur. eo qd morsibus venena mittat mortifera atq; spargat. vos enim greci venenum dicunt. vt dicit Isido. li. xij. ca. iij. 7 sequitur. aspidis diuerse sunt species. 7 habent dispares effectus ad nocendum scilicet diptas qui latine situla dicitur. quia quem momorderit siti interimit 7 occidit. ypalis e genus aspidis qui somno necat. huc cleopatra sibi apposuit 7 ita morte quasi somno resoluta e. Item emorois e aspis sic dicitur. eo qd illius sugit sanguinem quem percutit. 7 qui ab eo mortuus e dissolutis venis fluxu sanguinis vitam finit. grece enim ematb sanguis dicitur. Item prester e aspis horribiliter semper ore patente 7 virus euaporante incedens. de quo Lucanus. Draconem distendens avidus fumantia prester. Quicumque ab eo percussus fuerit distendit 7 enormi infectione corporis necat. vt dicit idem ibidem. Item seps est mortiferus aspis 7 tabificus qd cum boiem momorderit statim e destruit 7 consumit ita vt morsu serpentis totaliter liquefiat nec solum corpus sed et ossa veneno dissipat 7 eneruat. cetero poeta sic meminit. Ossaq; dissolues cum corpe tabificus seps. vt dicit idem. Sunt 7 alia genera aspidis multa quorum tanta e virulentia qd etiam mediante lactea venenositate sua puniunt se tangente vt dicit Auic. in li. 8 venenis. quere supra li. v. ca. de venenis. De aspide etiam in genere dicit Isid. li. xij. fertur inquit qd aspis cum ceperit pati incantatozem qui eam quibusdam carminibus proprijs euocat vt eam de cauerna producat. illa 7 cum exire noluerit vnam aurem in terram premit. alteram vero cauda obturat 7 operit. 7 sic illas voces magicas non audiens ad incantatozem non erit 7 eius imperio non obedit. Hucusque Isidorus. De aspide vero dicit Plinius libro octauo capitulo. xxij. percussa membra ab aspide intumescunt 7 vix sine partium amputatione que sunt contacte aliquo remedio conualescunt. vnus autem huic pestiferus angui est sensus vel effectus. compares suos coniugali affectu diligunt nec sine companis consortio bene viuunt. vnde alterutra infecta incredibilis vltionis cura altera psequitur interfectore. 7 illud solum in quatuorlibus populi agnicie

agnoscens infestat. niri' interrūpe oēs difficul-
tates. puiat spacia. nec nisi veloci fuga aut am-
nibz aut fluuijs coerces quin vltio de morte cō-
paris assumatur sed contra eius maliciam na-
tura dedit remediū 7 medelam. hec etē em de-
dit ei natura visum. nā oculos h3 in tpi3 7 nō
in fronte. 7 ideo non pē videre aduersariū di-
recte sed oblique. ppter quod non pē bene per-
sequi hostem visu sed potius auditu persequit'
vel olfatu. nā in his duobz sensibz viget vt di-
idem. Item dicit marciannus qz aspīs nō valet
indigenis afris 7 manris. naz 7 illi pueros suos
quos d se natos habēt suspectos aspīdi obijci-
unt. 7 si de eorum femine fuerint nihil ipsis pe-
nitus nocet aspīs. sed statim moriunt' ab aspi-
de si fuerint adulterini. 7 hoc expresse dicit pli.
li. viij. ca. vlt. Dicit em sicut quedā aialia indi-
gnis sunt noxia que interimunt alienos sic ser-
pentes parcunt mirifice illis qui de terra oriun-
tur sic angues circa eufratem terre incolas non
ledunt nec infestant dormientes. alios autē cu-
iuscunqz gentis homies cruciant eos auide oc-
cidentes. dicit etiā ibidez pli. qz Anif. tradit i q-
dam monte scorpiombz hospites nō ledi. s in-
digenas interimī 7 occidi.

De aranea.

Ca. x.

Aranea vtd. Ili.

li. xij. vermīs est aeris ab aeris nutri-
mento noiata que exiguo tēpe lōga
fila deducit 7 tele sp intenta nunqz desinit a la-
bore perpetuū sustinet in suo ope dispendium
quia sepe ad modicū flatum venti aut pluuie
sillicidiū rumpit' tela sua. 7 tunc totalit' pdit la-
bores suum. Dicit autem auicen. qz aranea est
modicū aial reptile mltipes. sex vl octo habēs
pedes quos sp h3 pares 7 nunqz impares. 7 s
fuit necesse vt sp esset eius incessus equus sicut
7 ipsum onus. 7 hoc est generale in hntibz du-
os vel plures pedes. h3 autē aliquos pedes lō-
giores 7 quosdaz. breuiiores propter diuersas
quas facit opationes. nam cū quibusdam fila
subtiliat 7 in longuz ptrabit. cū quibusdā ho-
pariter fila nectit. cum quibusdā ho p fila spit
7 qñ vult in tele superficie immobilr se suspen-
dit. maxime autē inter aialia anulosa corpīs vi-
get in eranea sensus tactus. Unde residens in
tele sue medio subito sentit muscā telam in pte
remotissima ptingentem quam subito inuadit
7 aggredit' tanqz hostem. de qua si triumphāe
potuerit eam ne euadat inter tele sue fila multi-
pliciter circūuoluit. 7 primo capiti insidens ei
humiditatez sugit. 7 de tali muscarū venatōne

vinīt. nam eius gustabile pprie ē talis humor si-
cut gustabile apis est mel sicut dicit idez 7 arif.
Item in genere araneaz ē diuersitas sexus. vt
dicit arif. li. v. 7 est femina maioris corporis qz
masculus. 7 pedes h3 longiores flexiliores et
abiliiores ad motum 7 etiā ad texturā. Et sicut
dicit idem li. v. tpe coitus 7 amoris femia attra-
hit marem p fila tele. 7 post masculus feminaz
7 non cessabit attractio donec pūngātur. 7 ma-
sculus ponit sup ventrē femine. 7 iste modus ē
eis necessarius ppter ventris rotunditatē. 7 ista
pūngtō maxime est in fine veris 7 in principio
estatis. 7 aliquando in autumno 7 in principio
hyemis. 7 tunc maxime sunt nociue 7 earū pū-
cture amplius venenose. Item arif. li. viij. gene-
ra araneaz sunt multa. nā quedā sunt parue et
diuersi coloris 7 sunt acute 7 velocis mot'. alie
sunt maiores 7 colore nigre. 7 earū crura anteri-
ora sunt longiora 7 sunt tardioris mot' nisi qñ
coitu stimulant'. 7 nigre solēt texere iuxta terraz
inter foramina 7 manent in textura sua quous-
qz aliqua incidit bestiola sicut musca quā de-
prehendunt. 7 si hnt famē sugunt eius hūidita-
tem. 7 tunc deferunt ad locum suū vbi deponūt
7 reseruat eā donec iterū esuriez patiant' 7 quā
do totā hausit humiditatē deqz residuū 7 re-
uertit' ad venādū 7 n venat' quousqz pppit qd
raptū ē de textura. 7 si qz rupit texturam inci-
piet ipsaz repare circa occasuz solis vel circa or-
tus. 7 tunc maxime laborat. qz tunc plures be-
stiole incidunt in texturā. 7 feia parit 7 venatur
7 masculus iuuat eam. Abscondit autē se in te-
xtura vel sub tela ne a bestiolis videat'. 7 maxi-
me qñ est magna. qz ppter eius magnitudinem
nō defacili operit'. Facit etiā femina oua prio-
ex quibus modice aranee p' formant' 7 statim
qñ pariunt' ponit eas in textura 7 statū se mo-
uent 7 disponūt ad texendū ac si in vtero ma-
terno sint instructe ad venandū. vnde statū a-
ptant retia puenientia prede sue. 7 ē spēs qdaz
araneaz que venant' lacertū puū 7 incipit te-
xere super ipsuz quousqz liget eius orificiū liga-
tione forti. 7 tunc saltat sup eū 7 pūngit quousqz
moriat'. Item in eodem etiam dicit idem qz se-
pe inueniunt' quedam aranee in aluearibz apū
7 ille corrumpunt mel 7 sugunt liquorem 7 sic
circa fauos faciūt texturas 7 corrumpunt eos.
Item dicit Auicen. 7 Oli. de generatione ara-
nearum. li. xj. ca. xx v. aranearum natura preci-
pua admiratione est digna. cuius plura sūt ge-
nera inter que est quedam que dicitur spalan-
gio. cuius corpus est exiguum varium acumiā-
tum velox ad saltum noxium habens morsum

Alia est species maioris corporis et nigri coloris et cruris longioris cavernas sibi texens in angulis iuxta terram. tertia est species que erudita compositione conspicuas textit telas. admirandum est tamen qualiter tanto operi sufficit materia lanigera que de aranee utero ad tante tele texturam paulatim ut creditur extrahitur et tamen eius uterus vix a tali materia vacuus inuenitur nec videtur esse verum quod dixit democritus quod tanta esset ventris aranee corruptela. ut ex eius egestione tanta fertilitas lanifera generetur. unde et democritum reprobatur aristoteli libro. viij. quod dicit eum in hoc veritatem non dixisse. Cuius videtur esse ratio. quod aranee et alia huiusmodi annulosa modici sunt nutrimenti et parui cibi propter defectum sanguinis et caloris. unde cum aranea non tantum cibi capiat quam incomparabiliter ad preparationem tele continue plus emittat. maior esset superflui emissio quam cibi sumptio et maior est egestio superflua quam digestio necessaria ad conseruationem debitam animalis. ut dicit aristoteli. vel alio. Item Plinius dicit moderato vngue rotundum et teres educit filum et miro artificio deducit stamiam ab imo ad supremum et iterum deducit trasuersaliter de puncto ad punctum lineari distantia filum suum. et omnes lineares tractus quasi in punctuali medio inequali distantia a centro copulat et connectit. deducto autem stamine ut ibidem dicit Plinius. texere incipit a medio circumuolato orbe adnectens subtegmina et maculas adnectens semper et quasi reticulariter per parua intervalla que intervalliculata foramina miro artificio sunt nunc quadrata. nunc oblonga. nec rotunda. tanto strictiora quanto sunt viciniora medio. et tanto latiora quanto propinquiora sunt extremo. Quo autem medio filum filo tantum indissolubiliter iungat et nodum nodo applicet et connectet visus non inuicem et rationis iudicium vix affirmat. Mira autem leuitate per fila sua que humanis visibus vix sunt perua se eleuat et quasi volet hinc inde se transferens locum mutat. Item dicit idem quod quod diu extrema tele fila durant si casu aliquo rumpatur ipsa tela se per a medio incipit resartire quod ruptum est quasi nihil indicans in corpore tele esse integrum quod diu medium non est firmum. Item dicit idem quod in eis sunt auguria. nam hinc quod tempora sunt futura altius vel sublimius solent componere fila sua. Item ibidem dicitur quod multitudo araneorum signum est inundationis pluuiarum. Item libro. xiiij. ca. iij. de lesione ficuum. dicit quod aranee quedam circa germina vinearum et eti-

am flosculos arborum faciunt texturas ex quarum circumuolutione pereunt arbores et vinee quam sunt in germine vel in flore. Morsus spalangi-onis est mortiferus et venenosus nisi ei citius succurratur. Sed eius venenum extinguit vis plantaginis si debito modo apponatur. et ideo vermes alij ut lacerte et bocrates puncturam aranee formidantes succo plantaginis se tuentur. ut dicit Plinius Dioscorico. et Auicenna. in capitulo de venenis et mac. Araneorum autem tela ut dicit aristoteli. et Plinius. ex earum visceribus quodammodo nature artificio generatur. subtilissima compositione conteritur more rethbis componitur et paratur. filis subtilissimis connectitur. et hoc ne a muscis et alijs bestiolis quibus tenditur propter grossiciem videatur. Cum labore quidem componitur sed miro modo facilliter dissipatur. ignem non sustinent ventum timent cuius impetu tela rumpitur et subito denudatur. et quousque venenosa sit aranea de cuius egreditur visceribus tela venenosa non est quoniam multum visibus medicine utilis deputatur nam ut dicit Dioscorico. tela araneorum alba et munda puluerulentis sordibus non admixta vires habet constringentes conglutinantem et refrigerantes. ideo sanguinem restringit a vulnere defluentem superposita vulneri prohibet fieri saniam et sanat plagam recentem et prohibet infesturam sanitatem vulneris retardantem. Est autem genus aranee quam spalanam vocant. ut dicit Plinius libro. xxix. ca. iij. et est hec aranea similis formice sed longe maior corpore rursus caput. reliquum corporis nigri est coloris respersum. albis guttulis. acerbior est eius ictus quam vipere. Vinit autem iuxta furnos et molas. cuius contraictum est remedium aliam eius generis ostendere sic percussio. et ad hoc conseruatur cum mortue inueniuntur quarum cortices contriti et potati medentur morsui mustele. Est autem aliud genus lanuginosum grosso capite. et dolor picture eius sicut scorpionis. et eius morsu genua labefactantur et accidit caligo et vomitus. Est etiam aliud genus aranee nomine mirmicaleon siue mirmiceon. quod alio nomine dicitur formicaleon. formice similis capite albo habens nigrum corpus distinctum macula albis. et morsus vel parum dolore torquet. et dicitur formicaleon. quia formicas venant et earum singunt humiditate sed a passeribus deuorantur et ab alijs ambus ut formica. Remedium autem contra morsus omnium araneorum est cerebrum gallinaceum cum exiguo pipere vis bibitum cum vino dulci. Item coagulum agni potatum cum vino sanat morsus araneorum. Idem facit

nis vngule arietine cū melle Item musce p̄trite et posite sup̄ morsū extrahunt venennū et mitigant dolorem. Sunt et alia remedia q̄ enumerat. sed hec sufficiant. Dicit tamen li. eodem ca. vi. aranea longa et candida tenues habens pedes. contrita in veteri oleo dicitur solvere albuginem oculorum ꝛc.

De ape.

Ca. xj.

His est animal multipes et breue inter omnia animalia anulosi et insecti corporis in multis optinens principatū vt dicit pli. li. xj. c. vj. p̄uitatē sui corporis recompensat ingenij magnitudo. q̄uis at̄ possit int̄ volatilia p̄ntari. tñ quia pedib⁹ vt̄ in quib⁹ ē vis p̄gressiua merito p̄ inter gressibilia numerari. Preter vero p̄prietates super⁹ li. xj. positas sub litera a. alie sunt hic ponende quas recitat pli. li. xj. c. vj. sic dicens inter omnia est admiranda apū solertia qua mella p̄bunt succūq; dulcissimū s̄tilissimū et saluberrimū ifauos p̄ponunt et cerā ad v̄ vite humane putilem operando conficiūt h̄e me iacent et recondūt. quia vires non habent vt niuib⁹ pruinisq; resistent ac flatib⁹ aquilonis. In vere autē cū sentiūt fabas florentes ad opera exeūt z labores. nulliq; licet vacare per hos dies. Primo fauos constituūt cerāq; fingunt domosq; ac cellulas faciūt deinde sobolē z postea mella conficiunt z p̄ponunt. tectū autem aluearis sui lacrimis z succis arborū gūmo sam vim habentius p̄ totū liniunt z contra aliarum bestiarū auditates se muniūt. put p̄nt feces si fuerit nimis late confringunt z eas succis predictis liniunt. p̄io autem p̄e fundamēto sui operis crustulam quandā ponunt amari saporis quā multi cōmosim vocant. deinde faciunt aliaz dulciore que cere est initiū quā multi dulcices vocant. tercio ponunt materiā grossiores que fauoz est stabilimentū z illaz materiā propolim multi vocant. z ista triplici tela a frigore z alijs iniurijs muniūt fauos suos ne insident fructib⁹. Sed a florib⁹ nō marcidis s̄ recentib⁹ recolligunt materiāz ex qua mel z ceram p̄ponūt. qñ autem flores vicini sunt p̄sumpti mittunt speculatores ad v̄teriora pabula acquirenda. z si apprehenderit eas nox in expeditione excubant lupine vt alas suas p̄tegant a pluuia z a rore. vt facto mane expeditus volent ad opus suū habētes alas suas siccās z expeditas ad volatū ordinant excubias suas more castroz de nocte quiescunt vsq; mane. donec vna omnes excitet. gemino aut triplici bombo

vt buccino aliquo tunc vniuerse puolant si dies fuerit mitis futurus. p̄diuinant eī ymbres z ventos z tunc se continent infra tecta qñ p̄sciunt celi temperiē futurā cū agmine p̄cedūt ad opera. z tunc alie flores aggregāt pedibus. alie aquaz ore guttasq; lanugine totius corporis s̄portant. adolescentiores h̄o ad opa exeūt z cōueniunt z afferunt sup̄radicta. seniores h̄o intus operant que flores p̄portāt primo onerāt pedes anteriores z post alios donec rostro pleno remeent totaliter onerate. Excipiunt autem onustas trine vel quaterne eas que exonerant s̄m q̄ intus sunt ordinate. eoz em̄ officia s̄ diuisa. alie em̄ domus construunt alie poliūt alie cibum parant ex eo q̄ allatū est. nō em̄ sepatim vescunt ne inequalitas cibi t̄pis z opis fiat. inter eas fauos linealiter z ordinate componunt z in superiori parte suspendunt. Ceras cadentes fulciunt primas lineas parū replent de melle. nouissimas autem maxime solent adimplere apes autē gerule que necessaria cōuebūt timēt venti flatus z ideo volant iuxta terrā. z qñ sūt onuste redeunt ne aliquo statu impediatur. z quandoq; lapillis se onerant vt lapilloz gravitate sint contra venti impetū magis fixe. mira iter eas est mundicia nulleg; inter opa sua spurcitie p̄mittunt. Egestionis apū que operatur intus ne longe recedant. alie congerunt in locū vnum z eijciunt d̄ alueari qñ aduēspascit intrant in domos suas z strepunt donec illa eadē que eas excitauit circūuolet. z in eodem quo excitauit bombo eas inuitet ad quietem. z tē omnes repente conticescunt. Idē in eodē ca. xij. Item per apes summa equitas exerceat. ferūt em̄ omnes eaz pacem dissoluentes z earū mella dirumpere cupientes. Regem siquidem h̄nt apes qui nō aculeo armatus est sed potius maiestate vt di. idē ca. xvij. v̄ si habet aculeū vsū ferendi natura sibi negat. noluit eī natura ipm seui esse ne cito petē vltionē. z ideo ei telū det̄xit z inermes dereliquit. vnde p̄stat apuz imperatorem aculeo non vti. miranda autem est circa regem plebis obedientia. nam cū p̄cedit totum examen circa ipsum cōglobat. et ab ipso agmine velut acie militū cingit z vallat z pre multitudine obsequentiū tunc tempis vix videtur. Cū p̄ls apū i labore est ipse intus est et circuit silis excitanti solus a labore ē immunis. Circa quem z apes assunt quedaz h̄ntes aculeum tanq; lictores qui autoritate assidua regis sunt custodes z raro p̄cedit foras nisi quando examen totum debet exire cuius exitus intelligitur ante diebus aliquot exercitu murmurante

et quasi ad exitum se prepatante. vnde siqs tunc regi apum prescinderet alam totum examen tē temporis non exiret. 7 quando procedunt singule regis obsequio se offerunt 7 ei prime esse volunt regem fessum humeris subleuant 7 fatigatū totū portāt si q̄ lassā defecēt v̄l ab acie errauēit odore. p̄seq̄ v̄bicūq; rex p̄cedit 7 v̄bicūq; rex p̄cedit ibi cetē figūt castra r̄ge viso totū animatur exercitus ip̄soq; amisso totum agmē dilabitur ad aliū. quia sine rege esse non possūt ad aluearia subintrant quedā false apes q̄ fuci nuncupantur habentes magnum ventrem furtimq; deuorant mella. 7 has apes interficiunt quando eas deprehendunt. Quando ver est humidū fetus apū multiplicant. 7 mella depauperantur. 7 econuerso quando deficiunt in prole 7 in melle multiplicant. si autem defecerit in aluearib; cibis impetum faciunt in proximas p̄posito rapiendi. 7 contra eas alie acie dirigas p̄posito rapiendi. 7 contra eas alie acie dirigentes si rectores habent 7 si que fuerint apes fauantes inuadentibus. parcunt eis inuasores nec eas impetunt sed potius eas sibi associant 7 defendunt. multis alijs de causis acies contrarias construunt duos imperatores cum multa rixa. que dimicatio in tactu puluēis aut fimo totaliter dissipatur. Item idem ca. xix. apes q̄daz sunt rustice ac siluestres horride aspectu 7 ceteris iracundiores sed labore 7 opere sunt prestantiores. alie sunt vrbane quarum quedā sūt breues 7 varie ac rotunde. alie sunt longe sicut vespe 7 ille sunt alijs deteriorēs 7 sunt pilose. 7 quedam ex his sunt elbe que in messe mella faciunt. siluestres x̄o in arborum concanitatib; mellificant. aliquando in aliquo terre specu q̄bus natura dedit aculeum ventri consertuz ad vnum ictum. quedam autē ex vindicandi ardore ita p̄funde figunt telum quod sequit̄ s̄bito intestinuz 7 tales cito moriunt̄. alie quidē aculeum pdūt 7 vinētes v̄terius mellificare n̄ p̄nt sed castratis virib; nocere pariter 7 prodesse desistunt. Odores fetidos 7 ceteros fumos maxime odiūt 7 fugiūt. in rebus autem odoriferis iocundantur. Ceteroz odore si quis eos iuxta decoquat exanimantur. quando rex eoz moritur tristitia torpent funerantiumq; more concomitantur exequias. 7 meret plebs magno dolore rege peste p̄sumpto. naz cibos tunc conuehūt non p̄cedunt. tristi tamen murmure glomerantur. Circa corpus eius luctum non minuūt. imo nisi subtrahatur mortu⁹ fame 7 dolore moriuntur. hilaritate q̄ apū 7 nitore sanitas effiat. Dicit etiam idem apes incurrere multas infirmitates. nā vt dicitur ca. xx. egrotāt q̄ nō p̄fi-

ciunt fetū suum inimicat̄ vel aduersat̄ eis fultans sonus echo. nimis facit eas timidās inopinato sonitu terrens eas. inimicat̄ etiam eis corrupta nebula corrumpens flores quos depascunt. aduersantur 7 eis aranee q̄ se sociāt eis ī aluearib; faciunt intexturas. pestifera est eis et musca q̄dā similis papilionī qui insilit in cā delas. nam papilio depascit ceras 7 relinqt sterora ex quibus generantur teredines qui ceras precipuas appetunt. nocet etiā eis auiditas pascus. quia nimia florum facietate replent̄. 7 maxime hoc accidit in vere. oleo quidem exanimatur sicut 7 oīa anulosa 7 infecta. p̄cipue si capite vncto in sole ponant̄. sed asperse aceto reuiuiscunt. aliquando etiam contrahunt sibi mortis 7 morbi causas quando sentiunt sibi subēbi mella nimis auide deuorantes. hucusq; plī. Insignes etiam p̄prietates 7 notabiles recitat Ruicē. li. viij. ca. ij. apes inquit cibant̄ ex melle 7 comedunt inde parum. sed quādo infirmatur tunc comedunt mel 7 non exeunt de domibus suis. 7 quando inueniunt domos mundas siue alphearia faciunt in eis domos sextiles cereas. 7 quando orificia aluearis sunt nimis ampla. diminuunt amplitudinem cum quadā viscositate nigra que ī odore est acuta. 7 edificāt primo domum regis 7 illa domus similis est foramini. 7 post alias domos s̄m diuersitatē maiorem vel minorem. masculi autē tantūmō operantur domos suas. 7 post nō est opatio nisi ad comedendum mel 7 mellificandum. 7 apes primo morantur in fauis suis. 7 quando est tēpus exeundi ascendunt in alium s̄m formā pyramidis 7 postea redunt 7 comedunt mel. 7 rex nūq; exit nisi cum exercitu 7 masculi non habent acum nisi forte pauci. tunc appetūt p̄gere sed non p̄nt. 7 reges apū sunt duoz modoz vnus rubens 7 alter niger fere sicut carbo. 7 est in duplo maior q̄ apis que mellificat 7 sūt apes masculule magis pigre q̄ feie. 7 meliores sunt apes minores 7 rotundiores habentes varios colores. 7 apes que pascuntur in montib; pratis et ortis sunt minores 7 meliores 7 faciunt mel cōsimile in partib; 7 leue. apes autem que non s̄ bone non faciunt mel equale nec p̄simile s̄ apis que sp̄ adheret foramini mellis efficit mel melius. aliter enim corrumpit̄ defacili 7 generant̄ ī eo aranee que corrumpūt mel. Duplici decausa vtunt̄ apes mellificantes aculeo scz ad defensionem. 7 ad humiditatis superflue consumptionem. 7 vis em̄ ignea est in acu. 7 ideo cooperatur valde ad p̄sumptionem sup̄flui humidi 7 mellimutationem 7 p̄seruationem. Itēz subtrāt

sepe aluearia quedam musce male que faciunt alias muscas puas quas multi vocant gusanos et illi gusanos perforant et corroduunt alas aliarum sed vere apes sequuntur illas muscas et pungunt eas nec permittunt eas cadere super domos suas. et apes mellificantes interficiunt masculos nocentes eis et reges malos quando eas non bene regunt. sed tantummodo de melle nimis comedunt et precipue hoc faciunt quando mel erit paucum et apes parue pugnant cum longioribus quando non operantur nec laborant et nituntur eas eijcere de aluearibus. et per talium eiectionem melioratur mel et augetur. Est autem vnum genus apum quod dicitur labion et interficit apes mellificantes et destruit earum domos. et hoc est quia sunt vigilantes et bone custodie. et quando intrant aluearia. in melle subito se infigunt causa deorandi intantum quod non possunt euadere. et tunc statim a veris apibus huiusmodi interficiuntur. et antequam rex crearet rationabiliter per duos dies ante sciunt alie quod rex sit factus? ut obedire illi parate sint. et quando reges creantur quilibet habet cateruam unam et illa caterua non vult habere alium regem nisi quem primitus acceperunt. et si alius rex voluerit esse rex illius comitatus ipsum interficiunt. et postquam exierint pulli et fuerint pauci expectabunt societatem alterius examinis. et sic simul securius proficiuntur. et postquam ceperint volare pulli et fuerit equales magnis festinant opus suum et senioribus plurimum cooperantur. Nulla autem creatura ardentior est ad viduam quam sit apis quando ad iracundiam provocatur. et ideo sepe grandes proferunt exercitus multitudo apum quando diripientes mella resistere compelluntur. finum et fumum super omnia abhorrent apes. ideo laborant proijcere feces et squibala sua quando volant. quia earum feces fetent valde. et ideo ab eis domos suas valde purgant. et iuvenes melius operantur et faciunt melius mel quam seniores et non tantum percipiunt nec tantum ledit earum percussio sicut senum. Potant autem apes et bibunt sed aquam tantum claram siue prope siue a remotis hauriatur nec potant nisi prius proiecerint fecem suam. et maxime mellificant in autumno et in vere. et mel veris melius est propter florem nouitatem et ampliorem puritatem. et apibus placet armonia scilicet sonitus percussio palmarum. et ideo cum cantu peluuium aut cymbalorum tinnitu ad alueare reuocant. et quando dimittitur apibus mel tum de melle pigrescunt et minus operantur. et ideo oportet ut in aluearibus eis mediocriter dimittatur.

tur. hucusque. Auicenna. li. vii. Multa alia potest quibus concordat cum Aristotele. li. viii. pl. in xi. quere supra li. xij. infra a. ubi inuenies multa que ab aristotele et seneca et alijs autoribus sunt excerpta. sed hec sufficiant.

De boue.

Ca. xij.

Bos grece boetes nuncupatur. quem latini bouem vocant eo quod terram terit. cuius latitudo pellis a mento usque ad crura pallearia de pelle ipsa scilicet dicta quasi pellearia quod generositas in boue est signum ut dicit Isidorus. li. xij. Bouem autem ut dicit idem circa socios eximia pietas est. nam alter alterum inquitur cum quo per collum aratrum ducere consuevit et frequenti mugitu pius testatur affectum quando ipsa citius inueniri non contingit. De bobus hoc dicit Plinius libro. viij. ca. xlv. bobus indicis camelorum traditur esse altitudo quorum cornua sunt in latitudine quatuor pedum. et sequitur ibidem soliboues inter animalia retro ambulantes pascuntur aque calide. ablutione dicuntur pinguescere quam cornibus capitis coniungunt plus laboris potest sustinere quam quam ceruice iniuncte copulantur. In syria hoc boues non habent pallearia sub gutture sed gibbos in dorso. boues quibus laxata habentes cornua dicuntur esse ope excellentes. boues nigri coloris potest habentes cornua nimis putantur vtilis ad operandum maiora cornua et spissiora habent boues quam tauri. et post castrationem bos in corpore et in cornibus augmentum recipit. pariter etiam proficit in robore et virtute. non tamen est tante animositatis nec audacie sicut ante. magis autem efficitur domitius matus et quietus patiens laboris. et motus tardioris et incessus grauioris. Item plinius. ibidem. Natura optima bouum fit in trimatu. post trimatum autem nimis est sera. sed ante prematura. optime hoc cum boue iuuentus inbuit. socium enim laboris agriculture habemus hoc animal. tanta etiam fuit cura apud homines boues non ledere ut quod precaci animo motus bouem occideret sine causa puniret tanquam colonum suum interemisset. ut dicit idem. Est enim animal mite et mundum non solum vtilis hominum necessarium verum etiam ad immolandum in aris deorum est congruum et aptum nam ex bobus optime fiunt victimae et laudatissima fit ex eis placatio deorum. bos aperit terram vomere et incidit et colit arua et ea gignendis fructibus apta reddit. Bos carnibus reficit et nutrit. pellis eius multis vtilibus conuenit eius etiam am fimo terra impinguescit eius cornua cale-

facta remolluntur ex quibus vascula diuersa et varia utensilia preparantur. Ex cornibus enim bouinis fiunt arcus baliste quibus tela contra hostes iactantur. fiunt et toraces et arma quibus infirmiora hominis contra hostium iacula defenduntur. fiunt et lucerne quibus fugantur tenebre. fiunt et pectines quibus capita a sordibus emundantur. bouinis etiam cornibus vtuntur venatores. nam cum eis terrent feras et incitant canes venaticos vt fugientia animalia insequantur. cornibus insuper vtunt scriptores et pictores in quibus varij colores optime conseruantur. vtunt etiam cornuum vsu bellatores quibus buccinando socij animant tam pugnantes quam fugientes ad aciem reuocant. cornibus etiam vtuntur custodes turrium et castrorum siue speculatores qui ipsorum sonitu ad vigilandum mutuo se hortantur ad multa alia cornua bouina sunt necessaria. Unde nihil est in boue quod diuersis vsibus non sit vtile et etiam eius fimus. vt dicit plinius li. xxviii. ca. xi. simus inquit bouis cum aceto innat contra dolorem articulorum. ydropicis etiam remedium singulare est si inde ad solem pungantur. intercutaneum enim sumit huiusmodi et sedat ac reprimunt flatum ydropicam et tumorem. Dicit preterea Plinius li. xxx. ca. iij. est inquit animal puellum simile scarabeo nomine burestis. hoc inter herbas fallit boues et ideo sic est dictus quod premit eum. nam inter herbas quas bos diligit illud animal se abscondit quod animal bos deuorat dum herbas incaute capit. burestis autem deuorat iecur bouis subito sic inflammat vt ipsum cum cruciatu maximo tandem insipat. vnde propter onus quo bouis ceruix premitur et propter dolorem stimuli quo pungitur bos burestis veneno dum eius ventrem subtrat inter abos eius interitu cruciatur.

De bubulco.

Ca. xiiij.

Bubulcus dicitur bouum custos. qui ipsorum est custodiae ex officio deputatus. hic boues pascit et nutrit et ad pascua eos ducit ac reuocit. et dum se in pascuis partibus eos colligit et connectit eorum ceruices. iugo premit et aratro eos iungit. cum stimulo pigritates compellit ad labores. et vt vniuersim aratrum trahant stimulando eos cogit sibilis et cantilena eos demulcet. et vt libentius iugum ferant vocis melodia allicit ipsos et inducit. naturaliter enim boues sicut et cerui diligunt melodiam. vt dicitur. Auicenna cum virga eos dirigit et vt rectum faciat sulcum ipsos instruit nec solum cogit ad arandum verum etiam ad triturandum compellit. et ad confringendas fruges in area circum-

ducit. finito labore a iugo eos soluit et ad presepem vt reficiantur eos ducit.

De bubalo.

Ca. xiiij.

Bubalus est a boue diminutiue dictus. eo quod filius sit bobus. Est autem animal ita indomitum quod pre feritate iugum non recipit in ceruice. bubalos africa precreat. In germania autem se boues agrestes habentes cornua intantum pensata vt regis mensis propter insignem eorum capacitatem ex eis pocula fiant vt dicitur. Est autem animal magne fortitudinis. vnde domari non potest nisi circulo ferreo naribus eius infixio quo circumducitur. nigri autem vel fului est coloris paucos et raros habens pilos. cornua habet frontes cornibus validissimis circumseptam. cuius caro non solum est utilis ad escam verum etiam ad medicinam nam vt dicitur Plinius li. xxviii. ca. x. caro bubali cocta vel assa hominis morsus sanat. cuius medullarum dextro crure assumpta aufert pilos palpebrarum et medetur vicijs oculorum. sanguis eius cum aceto sumptus reijcientem sanguinem mire sanat. cuius vngule vel solee bubaline cum mirra confirmant dentes motos lac bubalinum valet contra viscerum torsiones nam sua pinguedine delinit ea. vnde contra dissenteriam multum prodest. valet contra ictus serpentum et scorpionum. et contra venenum salamandre et cicute. vulnera recentia sanat fimus bubali calefactus sanat apostemata dura et eorum duricias spargit. fel eius valet contra caliginem oculorum. Sunt et quidam boues agrestes mire magnitudinis et tamen sume sunt agilitatis. intantum enim sunt agiles vt finem quem perueniunt citius eleuent super cornu quam possit decidere super terram. Hi boues odiunt et persequuntur omne rubeum siue rufum. et ideo venatores rubeis se induunt vt eos proeant ad eos insequendum. venator iam videns bestiam appropinquante retro magnam arborem et forte se abscondit. bos vero cornibus fortiter impigit in arborem quod proprijs cornibus ab arbore detinet et sic detinet venatoris iaculum confodit. presternit et venat. Est autem aliud animal sicut boui agresti sed non est tamen magnitudinis maxima habet cornua multum alta et acuta cum quibus deicit arbores et arbuscula et sic cocana est quere robore suo deponit vsque ad terram quod gratia passim tamen caput submittit inter frutices. Stilia et plixa virgulta siue vimina hutes. quae plexione et ad hentia cornua bestia circumligant et obligant. vnde diu luctans illas plexas huiusmodi obvoluciones magis ac magis se intricat atque ligat. cumque diu luctans ab illis ligaminibus se non expedit imo fortius

se inuoluit pre indignatione alte mugit. c^o vo-
ces horridas audiēs venator scit bestia illa q̄a
tam fore 7 detentā. vnde ipsam secure venabu-
lis impetit 7 occidit bestiaz acerrimā in Agultz
quā in nemoribz magnis inuadere nullatenus
ausus fuit. 7 hāc bestia vocat phisiolog^o apta-
leonem. ¶ dicitis si fides adhibenda ē mirū vi-
det qualiter tāfera bestia de Agultis 7 memori-
bus modicis cornua non eximit que eisde cor-
nibus ingentes arbores deicit 7 p̄sternit. Est
p̄terea q̄dā species bouis siluestris quā Aris. i
li. viij. circa finē vocat borikur. 7 dicit q̄ magn^o
est fm̄ q̄ntitatem tauri. 7 est silis tauro. 7 habz
crines descendentes ad duas ptes spatularum
sicut in equo est videre. 7 eius pili s̄t magis mol-
les pilis eq̄ 7 breuiorēs. 7 crines eius p̄tinui vsz
ad oculos. 7 est color eius vergēs ad rubēū co-
lorē vl̄ citrinum. 7 vox eius assimilāt voci tau-
ri. 7 hz cornua aliquātulū incuruata 7 in vno q̄
qz cornuū suoz cape p̄t medietatē mensure q̄
dicitur bos 7 nō hz dentes superiores sic tau-
rus. nec crura ei^o sunt multoz piloz 7 assilā-
tur lane. 7 findit ungulas habens in pedibz du-
os sotulares 7 cauda ei^o est breuis respectu cor-
poris. 7 ipse cauat terrā 7 erigit in cauando si-
cut taurus. 7 habet durā cutez multos ict^o pa-
tientem. 7 carnē habz valde dulcē. 7 p̄t h̄ ve-
nat 7 pcutit. 7 q̄n venat fugit quiescit. 7 cū de-
bilitat pugnās p̄icit stercus per quatuor pas-
sus. 7 hoc facit quando timet. Canes autēz ve-
natici odorant super stercus 7 dum circa talez
odorem occupant bestia fugiendo elongatur.
Item dicit Aris. de vacca agrestis. li. x. 7 q̄n ap-
propinquat animal partus adunabunt ex eis
multi. 7 prius p̄gregabunt stercus circa ipsum
7 ponunt sicut murum. 7 hoc ē aīal multi sterco-
ris. vt dicit Aris. idem 7 etiā Auicēn.

¶ De basilisco

¶ Ca. xv.

Basilisc^o grece la-
tine d̄r regul^o eo q̄ sit vt di. Ili. rex
serpentū. ipm̄ ei vidētes fugiūt 7 ti-
mēt et sp̄etes ipi. olfatu ei suo eos necat flatu
7 et aspectu infimit oē viuū. ad ei si q̄dē aspectū
nulla auis illesa trāsit. 7 q̄uis p̄cul sit e^o ore cō-
busta duorat. a mustel tñ vicit q̄s homies ad
cauernas deferūt i q̄bz guli delitescūt. nihil em̄
sine r̄medio ille parēs oim̄ derelīqt. vñ visa mu-
stela basilisc^o fugit quē illa p̄seq̄t 7 occidit. Est
aī in lōgitudine semipedal̄ albis macul̄ lineat^o.
reguli autē sicut scorpiōnes arētia queqz sectā-
tur. 7 postq̄ ad aq̄s puenerit ydropobas 7
lipbaticas faciunt. intoxicāt em̄ ipsas aquas 7

mortiferas reddunt eas. vocat quoqz regulus
a multis sibilus. nam sibilis occidit anq̄ mor-
teat sine pungat. bucusqz Ili. li. xij. ca. iij. ¶ Oli-
nius aut li. viij. ca. xxij. dicit sic. apud inquit he-
sperios ethiopes fons ē qui a multis estimatur
caput nili iuxta quez est quedam fera que cato
blefas appellatur corpe quidem modica omni-
busqz membris iners pregrane caput gerens.
7 semper habet deiectum super terram. als cēt
internecio humani generis. quia omnes qui e^o
viderint oculos expirarent. Eadez basilisci ser-
pentis vis est quem sirena prouicia gignit. ha-
bens in longitudine magnitudinem. xx. digito-
rum. candida in capite macula velut diadema-
te insignitur. Sibilō omnes fugat serpentes
nec flexu multiplici reliquum corpus impellit
sed celsus 7 erectus in medio graditur 7 incedit
desiccāt frutices. 7 herbas exurit non solum ta-
ctu verumetiam sibilō 7 afflatu. circūadiacen-
tia omnia destruit 7 corrumpit. tante etiam est
venenositatis 7 pernicipi q̄ tangentem se cum
hasta longissima sine mora interficit 7 consu-
mit. hūc mustela domat 7 vincit. Quia deo na-
ture nihil placuit esse sine pari. mors itaqz basi-
lisci morsus est mustele. 7 tandem mors muste-
le dicitur esse fetoz basilisci. 7 hoc quidem verū
est. scilicet nisi mustela pastu 7 fricatione rute
herbe contra talem mortiferum primitus mu-
niatur. vt dicit Arist. etiam Auicēn. primo igitur
mustela rutam herbam q̄uis amaram co-
medit. 7 sic virtuti succi herbe. amare natūe ho-
stem intrepida aggreditur 7 deuicit. 7 q̄uis ba-
siliscus irremediabiliter sit venenosus q̄diu vi-
uit in cinerem. tamen combustus veneni malici-
am perdit. cuius cinis opationibz alchimie vti-
lis credit. 7 maxie in trāsmutatōibz metallozū

¶ De botrace.

¶ Ca. xvj.

Botrax que ru-
beta dicitur genus est rane vene-
nose habitans in terra pariter et
humore. vt dicit Plinius libro. xvij. senectū-
tem id est vetustam 7 senem pellem dicunt eas
deponere assidue pastu quarundam herbarū
venena tñ sibi sp̄ referuātes pugnāt p̄ araneaz
7 spalāgionē 7 bñficio plātaginis eaz venenū
supant 7 puncturā. cuius venenum credit esse
frigidissimū. Et oē membz qd̄ tangit reddit in-
sensibile 7 stupidū ac si essz p̄gelatū. Animal si
quidem est virulentum. 7 ideo ad iram se aīat
ad omnem tactum. vnde quanto plus tangi-
tur tanto turgescit amplius 7 inflatur. q̄t ma-
culis sub ventre respigitur tot nocumētis ve-

nenum eius obnoxium fore phibet. oculos habet quasi igneos et lucentes et est tanto perniciosior quanto eius aspectus ardentior inuenitur. et quibus inis claros habet oculos odit tamen solis aspectus et querit latebras ac fugit ad cauernas quoniam sol oritur et ipsius radijs terre superficies renouatur. Herbas dulces diligit et earum radices comedit sed comedendo eas inficit et corrumpit. et ideo in ortis ruta que bufonibus et ceteris venenosis est inimica plantari consuevit cuius virtute arcetur ne accedant ad alias herbas et radices que ibi crescunt comedant. loca fetida muscida et simosa bufo diligit. odorifera autem loca multum odit. unde dicunt quod vineis incipientibus florere fugiunt. quia odorem ipsarum non possunt sustinere. De bufone autem dicit philosophus. li. xxx. ca. iiii. sunt rane multum venenose que dicuntur rubete que viuunt in vepribus et rubetis. quia sicut sunt gradiores sic et ceteris sunt pernicioses. et sunt coloris altere sub nigri albe subrusi vel pallidi et scitri. Istas autem rubetas dicunt habere duplex iecur. vnum est summe venenosum. et aliud est remedium et datur pro antidoto contra toxicum seu venenum. Oportet autem ipsa experiri. pericitur autem iecur in nido formicarum. partem venenosam formice fugiunt alias partem appetunt et illam oportet retinere et vini reservare. Mira de his certatim tradunt auctores ut dicit philosophus. Dicunt enim in eius latere dextro esse os occultum quod proiectum in aquam feruentem facit eam subito refrigerari nec vas feruere postea nisi os permittitur eximat. et illo officulo vtuntur magi ad amorem et odium concitandum. Dicunt etiam inde quartanas posse saluari. Quamvis autem vermis ille sit venenosus. per incinerationem tamen et combustionem amittit vim veneni et recipit maximam virtutem medicine. Valde enim miro modo ad carnis et cutis aliquo casu per dote recuperationem et nervorum consolidationem et vulnerum desiccationem et curam si debito modo illo cinere quis vtatur. quere infra de rana in litera r.

De bombice.

Ca. xvij.

Bombix est vermis quidam nascens in frondibus cipressi. fraxini mori et terebinthi ut dicit philosophus. li. xj. ca. xxiii. Isti autem dicitur bombix est frondium vermis ex textura bombicinum conficitur. appellatur autem hoc nomine eo quod enacuetur duobus filis egerat et in eo remaneat solus aer. ut dicit idem. Miram autem recipit hic vermis immutationem. nam primo nascitur sicut vermis silis eruce que rodit folia olerum et papinos vinearum. huius vermis fri-

goris impatiens bobices telas aranearum modo texit. et primo sibi intexit corticem sine domum in qua habitet et post horrorem hyemis se defendet texturam autem suam facit pedum suorum ministerio quibus subtilat filum suum et pectinat. et sic id in telas ordinat et componit.

De camelis.

Ca. xvij.

Cameli vtd. Isti. li. xj. a greco nomen sunt sortiti eo quod quando onerantur inclinantes et accubantes coram onerantibus humiliter. greci enim camelum humile et breue dicunt. vel dicunt a camur quod grece curuum sonat. quia in tempore quoniam recipiunt super pondera super anteriores poplices incuruantur. Cameli itaque animalia sunt onerifera et mansuetata ad portanda hominum pondera deputata. et inueniuntur in multis regionibus. sed potissime in arabia et differunt cameli arabici a camelis aliarum regionum. nam arabici duos habent in dorso gibbos. Sed reliquarum regionum cameli in dorso habent vnum tantum. ut dicit philosophus. li. xj. in eodem. Philosophus. li. xj. ca. xix. dicit sic. Cameli inquit inter armenta pascit oriens quorum duo sunt genera bactrice scilicet et arabie. arabici cameli bina habent tubera in dorso. bactrici vnum habent in dorso in quo portant. et alius in pectore cui incubant. Cameli superiori ordine dentium ut boues carent et ruminant sicut bos et ovis ut dicit philosophus. li. xj. vngula tantum non diuiduntur ut post dicitur. veloces sunt multumque ut dicit philosophus. et ideo valent in plerisque committendis et etiam in mercibus deferendis. vltra assuetum camelus non percedit spacium. nec plerumque consueto onere suscipit ad portandum. odium habent naturaliter contra equos. et siti et per quatrimum tolerat et quoniam bibunt turbant aquam aliter potum non gaudet. Viuunt quadragenis annis. quidam autem etiam et centenis et aliquid etiam rabiem incurrit. Castrantur cameli qui bello preparantur fortiores enim sunt coitu penitus denegato. huius usque philosophus. De camelo hoc dicit Anic. sic. Camelus inquit mouet primo pedem dextrum sicut et leo. et solus habet super dorsum additamentum et habet tres pedes scissos et in scissura habet pelles ad modum pedis anserini et ille scissure sunt carnosae sicut scissure pedis vrsi. Et ideo etiam faciunt eis homines sotulares et abluunt eis pedes ne pedum teneritudo subitus ledatur. et aliquando etiam in corde illius inuenitur os sicut etiam inuenitur in corde cervi. et habet quatuor conos in duabus mamillis sicut vacca. et camela se inclinat et vadit super genua quando appetit cum masco copulari et desiderium eius est feruens tempore amoris. et tunc parum comedit. et semper appetit coire iuxta locum illum

vbi primo coinit. 2 vt dicit Arif. li. v. appropria-
tur camel' q' solitarij sunt in montib' amoris tē-
pore 2 nullus p' appropinquare eis nisi pastor
2 virga cameloz est neruosa 2 vald' dura. 2 idō
sunt ex ea corde arcuū. Item ibidē in eodē. ca-
meli habēt tps' dēterminatū ad coitū 2 amorē.
Femina alit fetū in vtero p. xij. menses 2 nō co-
eunt añ trienniū 2 p' partū quiescit p' añū. Itē
dicit idē li. viij. q' sunt quedam genera camelo-
rum que castrant' vt sint ad fuge 2 modū apti-
ores. 2 dicit q' tales cameli sunt velociore' eqs
2 hoc ac accidit propter amplitudinem passus
sed de hoc quere infra de oromedario. Itē no-
ta p'tra incestuosos de camelo. quia camel' vt
dicit Arif. li. viij. non coit cū matre sua. cooperi-
ebat em' m' cuiusdā cameli pallio in quadā cini-
tate 2 saltauit sup eam filius ei' qui sentiens eā
matrē suā dēscēdit anteq' coitus compleret' et
momordit ingeniatozem 2 occidit ipsū. exem-
plum est Arif. 2 ponit simile de equo cuiusdam
regis. De camelo insuper dicit Pli. li. xj. ca. xx-
xvij. Cameli caluescūt iter q'drupedia sic hō 2
sicut strucio 2 quedā alia inē volatilia. Dic' eti-
am idem q' inter animalia non cornigera came-
lus in superiori maxilla non h' pores dentes. 2
ideo concordat cum animalibus ruminantib' i
dentib' 2 in dispositōe ventris sed non in corni-
bus. idem dicit Arif. li. xiiij. animal e' cibus est
materia spinosa habet multos ventres vt ca-
melus. 2 animal habens cornua non habet lē-
tes in vtraq' mandibula. 2 p'pter hoc camelus
non habet dentes in vtraq' mandibula sed in
vna tm' q'uis careat cornib'. necessario igit' fuit
venter cameli tal' dispositōnis. 2 assimilat' ven-
tribus animaliu' carentiū dentib' in mandibu-
la superiori. 2 fuit creatō dentū eius sicut aial'
habentis cornua 2 sequit' ibidē. Et q' cibus ca-
meli est spinosus necessario fuit lingua eius car-
nosa. p'pter duricie' palati. natura g' palato ven-
tur sicut parte terrestri dentū. 2 p'pter h' rumi-
nat camelus sicut habentia cornua. quia vētres
eius ventrib' habentiū cornua assimilant'. Re-
cipit itaq' cibum in pmo vētre penitus indige-
stum. in secūdo at' incipit digeri. i. tercio melius
i quarto digestio penitus p'pletur. 2 ista vētriū
diuersitas fuit necessaria p'pter grossiciem nutri-
menti sine cibi. q' parū dentib' molit' cib'. Item
Arif. li. xiiij. camel' nō h' fel distinctū sup epar
sic nec elephas. q' epatis naturā h' vald' sanaz
2 sanguinē naturalr' dulcē 2 in tlib' aialib' non
inuenitur fel. aut si inuenit' in venis valde g'cili-
b' inuenit'. Et ideo dixerūt antiq' sicut anaxa-
goras q' cameli. p'pter p'uationē fell' sint vite lō

gioris. q' diutius viuunt animalia paruz h'ntia
fellis q' illa que habēt multū. 2 idō posuit anax.
q' fel eēt cā infirmitatū oīm acutarū qn' sez mul-
tiplicit' ad pulmonē 2 ad alias ptes corpis se
diffundit. Sed dicit Arif. hoc esse falsū. q' ml-
ta animalia in quibus nō inuenit' fel acutas et
mortiferas aliqñ sustinent passiones. vt patz in
camelis quibus accidit aliqñ podagra 2 scabi-
es. vnde constringunt' pedes sui 2 interficit eos
ista infirmitas. 2 tamen carent felle. vt dicit idē.
Hucusq' Arif. de camelo etiaz di. p'it. in diet.
vniuersalibus. Camelus est animal calidissimū
ex natura. 2 ideo naturaliter ē macilētū. Calor
enim totam trahit sanguinis vinctuositatem. 2
ideo remanet sine multa crassitie. 2 camelinum
lac subtilius est lacte aliorum animalium 2 mi-
nus vinctuosum 2 minus nutritiuū. magis autē
est calefactiuum diureticum id est apertiuum
2 diuisiuum. lac enim nihil aliud est q' sanguis
secūdo coctus. et ideo lactis sapor camelini sal-
sus est 2 acutus. vnde humorū grossozuz est in-
cisiuum 2 attenuatiuum cui vaccinum lac ē cō-
trarium. est enim grossum vinctuosum 2 multū
nutritiuum. alias p'prietates q're infra d' d' o-
medario.

De cameleopardo.

Cap. xix.

Q' cameleopard'

Q'el cameleopard' ē aial' ethiopus
vt di. Isid. li. xij. 2 pli. li. viij. c. xix. ca-
put h'nt camelus 2 collū eq' 2 crūa 2 pedes bubu-
li 2 maculas pardi. ē ei bestia macul' albis rutilū
colorē distiguētib' s'rasp'ia. 2 idō a capite cameli
2 macul' pardi. cameleopard' ē vōta vt di. pli. ē
bestia at' magl' aspectu q' feritate p'picua intā-
tū māsueta q' et onis fere nomē accepit vt dic'
idē. Hoc at' aial' fuit mūdū fm' mosaycā legē q'
ad esū h' nō q' ad sacrificiū. nā vngulam findebat
vt bubal' 2 rumiabat vt camel'. 2 idō ipm' p' me-
tere erat fas. vt 3 deut'. xiiij. 2c.

De cameleonte.

Cap. xx.

Q' cameleon h' ca'

Q'ameleontis. est bestiola parua diuer-
sa varietate colorum conspersa cu-
ius corpusculuz ad varios colores quos videt
facilima conuersione variatur. nō inuenitur a-
liquod aliud animal cuius corpusculum ita re-
cipiat colorum oppositorum immutationez. vt
ibidem dicit Isidorus. Scdm autem Auicen'
cameleon idem est quod stellio. quia lucz vt stel-
la 2 eēt imutat colores q' ē animal timidū 2 pau-

ei sanguinis. 7 ideo colores mutat. 7 ē quadru-
 pes habens faciem lacerte 7 vngues acutos 7
 recuruos 7 corpus asper 7 durā cutē ad modū
 cocodrilli. *Aris. sic dicit li. ij. Cameliōn in q̄t est*
aīal in corpe sile lacerto cuius latera s̄ oblon-
ga puenientia ad inferius sui ventris sicut pi-
scis 7 mediū spondiliū dō: si eius p̄minet sicut
spondiliū piscis. 7 facies eius est sicut aīal ex
porco 7 simia. 7 h̄z caudā valde longā 7 ei⁹ ex-
tremū est gracile 7 habet pedes reflexos sicut
lacertuli. 7 quilibet pedū diuidit̄ in duo. 7 com-
patio vnus ad alterū est vt pollicis hoīs ad re-
siduum manus. 7 quelibz istarū partiū diuidit̄
in digitos. 7 habet vngulas siles vnguibz aīū
totū corpus est asperū sicut corpus bardani.
oculi eius p̄fundati 7 sunt magni rotundi 7 cō-
tinentur a corio simili corio totius corpis eius.
7 cooperiuntur ab ipso 7 girat oculos suos fre-
quenter circūquaqz 7 alterat color eius q̄n īfla-
tur coriū eius. 7 h̄z colorē declinantē ad nigre-
dinem. 7 sunt in eo macule nigre. 7 hec variatō
est in toto corpe eius 7 maxime in ocul⁹ 7 in cau-
da. 7 eius motus est grauis valde. 7 ī morte ei⁹
turpis coloris. 7 id qd̄ est in corpe suo ē modi-
ce carnis. parū enī habz nisi in capite 7 radi-
ce caude vbi parū habz sanguis. s̄l̄ ī corde et
in venis exeuntibz ab eo 7 in circuitu oculoꝝ q̄s
nis sit parū 7 eius cerebrū est. p̄pe oculos 7 si q̄s
diuiserit corp⁹ in duo p̄manebit ī opatōibz su-
is p̄ suū sp̄m 7 remanet modicus motus circa
corpus 7 non habet splenem 7 manet in cauer-
nis sicut lacerta. Hucusqz aris. Oli. x̄o li. xvij.
ca. viij. sic dicit. Cameliōn est sile cocodrillo
sola curuatura dorsi 7 caude āplitudine distās
nullū animal eo pauidius estimatur. 7 ideo mu-
tatur color eius. vis enim eius maxima est conē
accipitrum genus. detrahit eī accipitres ad se
volantes 7 prebet ceteris animalibz voluntarie
lacerandos. Caput eius 7 guttur si cum quer-
cinis lignis accendat̄ ymbres facere 7 tonitrua
democritus asserit. sed hoc teridet Oli. Qua-
lecunqz sit animal inter munda computat̄. vn-
de super leui. xj. dicit esicius p̄ infirmitate man-
suetum se fingit cum sit crudel. D̄ autem ca-
meliōn viuere solo aere sicut talpa ex terra 7 al-
lec ex aqua 7 salamādra ex igne. versus. Qua-
tuor ex puris vitam ducunt elementis. Came-
leō talpa maris allec 7 salamādra. Terra cibāt
talpam flāme pascūt salamādrā. Unda fit alle-
cis cibus aer cameleonti.

¶ De caprea.

¶ Ca. xxj.

Osprea est silue-
 stris capra a carpando dicta. vnde
Isi. li. xij. capros 7 capreas a carpen-
dis virgultis quidam dicūt. Alij x̄o sic eas di-
ctas putant qd̄ carpant aspera. nōnulli x̄o di-
cunt eas sic vocari a strepitu crurū. vnde vocā-
tur capree siluestres capre q̄s greci p̄ eo q̄ a-
cutissime videant̄ dorcas appellauerunt. morā
tur enim in excelsis montibz. 7 d̄ longinq̄ vidēt
venientes venatores. eedez dicūt 7 ybices q̄
adinstar anium ardua loca petant. ita vt de sb-
limitate vix obtutibz humanis pateant. vt dic̄
Isi. li. xij. Et subdit. Hec itaqz aialia in petris
abruptis p̄morantur. 7 si aliquando hoīm ap-
proximationem 7 p̄secutionem p̄fererint vel
ferarum. de altissimis saxorum cacuminibz sese
precipitantes in suis se cornibz suscipiant ille-
fas. vnde dicuntur etiam 7 dame siue damule.
vt dicit pap̄. quere infra in l̄ra d̄. de damula. est
itaqz caprea velocissima in cursu. leuissima ī sal-
tu. acutissima ī aspectu. dulcissima quo ad gu-
stum. tenerrima 7 sanissima quo ad esum. saga-
cissima quo ad passū. nā visu gustu 7 olfatu di-
scernit inter herbas 7 arboꝝ ramusculos quo-
rum extremitates teneras comedit 7 depascit.
dic̄ etiā Oli. leopardus capre siluestris bibit
lac 7 vim languoris euitat &c.

¶ De capreolo.

¶ Cap. xxij.

Ospreolus vt di-
 cit quicē. ē aīal in india simile innu-
 lo siue ceruoz filio q̄ apud nos est n̄
 mutat dentes 7 quando eius dentes s̄ magni
 signant vite diuturnitatem in eis 7 h̄z pulcros
 oculos 7 acutos. 7 aris. li. viij. Capreoli siluestres
 habent sapientiam q̄n vulnerāt querūt pulegi-
 um ceruinū 7 comedūt ipm vt extrahāt sagit-
 tas d̄ corpe si que in ipis s̄ infixe. ex velocitate
 motus 7 assiduitate discursus. caro capreoli a
 superfluo humido exonerat̄ 7 eius caro tene-
 rior 7 digestibilior efficit̄. 7 saporis ac odor⁹ ei⁹
 grauitas amputat̄. vt di. Const. pascus gratia
 de locis altis ad altiora tendit 7 inter herbas sa-
 lubres 7 noxias odoē diiudicat 7 disceruit. Ru-
 minat cibos 7 vngulā findit. Non vngue non
 cornu non dente sed sola velocitate fuge a cani-
 bus 7 venatorum insultibz se defendit. Unde
 quando in campestribz p̄sequitur ad montana
 fugiens alta petit. In montibz indie sunt q̄daz
 capreoli qui ab herbis aromaticis 7 odoriferis
 pascūt in quoꝝ vnguibz s̄ quedā p̄cauitates ī
 quibus hūores quidā ad apostemata colligūt̄

que primo ad maturitatem per motum et con-
fricationem rumpuntur et a corpore cum pilo-
sis folliculis abstrahunt et substantia que infra
pelliculam continetur summe est odorifera et in-
ter aromatica maxime preciosa. in medicinis plu-
rimum utilis et virtuosa ut dicit Dioscoridus et Plinius.
et illud muscum vulgariter nominamus.

De capra.

Capitulum. xxiij.

Supra sicut et ca

Quia a carpentis virgultorum et her-
barum summitatibus est dicta quia sem-
per sursum tendit ut summitates capiat carpentat
et comedat foliorum ut dicit Dioscoridus. De capra autem
dicit Plinius. li. viij. ca. j. Caprae inquit pariunt fe-
tus plures sed raro quatuor ferunt in utero quin-
que mensibus sicut oves. caprae etiam pinguedine
sterilesunt. ante triennium minus utiliter gene-
rant. et in senectute ultra quadriennium. concipi-
unt in nouembri ut in marcio pariunt vel in ap-
rili turgentibus virgultis. non omnibus sunt cor-
nuata. sed quibusdam sunt in his indicia annorum per
incrementum nodorum. auribus eas spirare et non
naribus archelaus est auctor. et raro sunt sine fe-
bre. et ideo tam capris quam ouibus ardentior et cali-
dior est concubitus ut tradit idem. nec minus di-
cimus eas videre de nocte quam de die deperdet om-
nibus de mento villus quem armitum vocant.
Hoc villos si quis vna ex grege trahat ceteri stu-
pentes expectant. Idem etiam dicunt evenire cum
quandam herbam aliqua ex his momorderit.
Morsus earum est arbori oliuae maxime exitialis.
Nam oliuam lambendo sterilem faciunt et hac de
causa quedam non imolabantur caprae. sole de-
clinat ad occasum ut dicunt simul non edant sed
per se ab invicem iacent. In alijs autem horis
aversae se convertunt et versis vultibus ad invicem
in graminibus depascuntur. Hucusque plinius de
capris autem dicit Aristoteles. li. iij. si. In multis regio-
nibus habent lac sine impugnatione. nec expe-
ctatur impugnatione. sed accipit vrtica et eorum co-
ficat mamilla et exibat primo sanguis deinde erit
simile saniei et post erit lac bonum non per quam impre-
gnatarum. Item li. vi. caprae vivunt per. xj. annos
et frequentat coitum usque ad senectutem et ali-
quando pariunt gemellos subabuerunt cibum con-
veniensem ex maxime si caper bene nutritus erit
et si impugnat fuerit contra impetum venti se-
ptentrionalis pariet mares. et si contra meridionale
feminam. et debent vertere facies contra partem septen-
trionalem quam debent coire. Item ibidem li. vij. Ca-
pra sicut oves comedunt herbas sed oves carpunt
herbas usque ad radices et manent stabiles in pa-

scuis. caprae vero cito moventur a locis et accipi-
unt tantummodo herbarum extremitates et meli-
us impugnantur post potum aque false. et quan-
do moventur caprae per meridiem potabunt per
aque. et quam comedunt sal ante partum habebunt
multum fluxum a mamillis. Item li. viij. in capris
sicut in ouibus est privatio intellectus intantum
quod vix sciunt egredi ad pascua vel regredi nisi
si ab aliquo deducantur et si quis acceperit quan-
dam capram et subito erexerit. erigunt et alie et re-
spicient eam solido aspectu. usus autem caprarum
sicut et omnium hominibus est necessarius. nam lacte et
carnibus pascit capra famelicos. pelle et pilis ve-
stit nudum. fimo et lotioni. i. vrina impinguat hu-
mum. nihil vtiq; est in corpore caprae quod non sit
utile ad victum vel ad vestitum vel ad usum neces-
sarium medicine. nam ut dicit Plinius. li. xvij. c.
x. cornu caprino in cinerato et pilis accensis spere-
tes effugantur. eorum remedio multa venenorum ge-
nera superantur corroduntur carnes superflue et re-
centes ac vine generant. restringuntur humo-
rum immoderati fluxus et vulnera putrida et cor-
rosiva et incanescita vel fistulata eorum beneficio
remediantur. pelle caprina recenti obducunt vul-
nera et sanant sanguine caprino cum medulla de-
cocto. toxica venena excludunt. et morsus repti-
lium et ictus scorpionum curantur pulmone ca-
lido caprae super morsum venenosum posito vene-
num extrahit dolorisq; angustia mitigat. eius
felle calido oculorum depellit macula et corrodit
visus acuitur et oculus clarificatur. Fecur ca-
prinum assum contra elephantiam adiuvat. si in
cibus sepius assumat eius fimo contra multas
infirmitates oppitulat. nam ut dicit idem fimo ca-
prino podagrici alleviatur. si sepum hircorum
cum succo edere misceat. vrina etiam caprarum cale-
facta tepida auribus instillata dolentes aures sa-
nantur. has et multas alias possunt medicinales pro-
prietates. unde dicit plinius ibidem mille remedia. Ex his
autem demonstratur quod quidam ait. miror cur fe-
bre non dicatur carere. Ad hoc dicit Aristoteles
quod est quoddam animal quod fugit lac ca-
prarum et quando fugit mamillas lac annibi-
latur vel corrumpitur quod est in eis et exicat
inde capra. De capra quere infra de hircis.

De cane.

Capitulum. xxiij.

Canis a greco no

Quia sumpsit ut dicit Dioscoridus. grece ei
cinos dicitur. quodam eum a canore la-
tratus dicunt sic vocatum. nihil autem ut dicit
idem sagacius est cane. plus enim sensus ceteris ani-
malibus habet nam sua nomina canes reco-

gnoscent. dños suos diligunt. dñoz tecta dese-
dunt p dñis suis morti se subijciunt volunta-
rie cum dño ad predam currunt. Corpus dñi
sui etiã mortuũ non derelinquunt. Odoze 7 sã-
guine prede vestigia deprehendũt humanũ cõ-
fortiũ diligunt. sine hoibus etiam esse non pos-
sunt vt dicit idem **I**sidorus vt subditur. So-
lent aliquotiens canes lupis admisceri ex quibz
nascuntur canes seui quilibet a quibusdam no-
minantur. Solent etiam indi caniculas nocte i
siluis dimittere alligatas que a tygris insiliũt
tur ex quibus nascuntur canes acerrimi taz for-
tes vt prosternãt feroces bestias vt leones. huc
usqz **I**sid. li. xij. ca. ij. De cane aut dicit **P**lini-
us li. xij. ca. xij. de animãibus que nobiscum de-
gant fidelissimi sunt canes hoĩ atqz equi pug-
le em canes p dñis suis contra latrones accipi-
mus et conspeximus confectosqz plagis audi-
uim? eos volucres ac feras a dñoz suoz corpi-
bus abegisse laiatu atqz latratu hoicidã dñi sui
scelus confiteri coegisse. legimus etiam cazamẽ
tum regem ducentos canes ab exilio reduxisse.
et contra resistentes mira audacia preliasse. Ca-
nis etiaz iasonis cilicie noluit cape cibum domi-
no suo interfecto. et sic dolore parit 7 inedia cõ-
sumptus ẽ. Legimus etiam calonũ senatorem
placencie ab armatis oppressus canẽ defendisse
nec prius vulneratus qz cane pempro. sic canis
tycij sabini cum nec in carcere nec in morte de-
reliquit. sed mestus edens vlulatus cũ mortuo
mansit cui cum quidam cibum adiecisset ad os
defuncti cibum tulit et cadauere in tyberim p-
iecto vt corpus sustentaret saliens inter flumiũ
innatauit accurrente multitudine ad spectacu-
lum fidi animalis. Itinera q̄uis lōga ad memo-
riam reducant. et amissis dñis ad eoz domici-
lia soli p longa terraz spacia redire consueuerũt
Canis mitigatur senicia hoie humili cõsedente
in venatu eis p̄cipua sagacitas inest. nam ven-
to et odore etiã p aquas feras fugientes perse-
quuntur et eorum deprehendentes vestigia la-
tratu 7 rostro ferarum latibula abdita prodũt
ex tygris et canibz tamfortes generãtur ca-
nes vt leones vincant et elephantes sicut exper-
tus est alexander magnus in cane qui sibi a rege
alanie est transmissus qui primo in eius p̄sentia
leonem confregit. deinde adducto elephãte ca-
nis visa belua horrentibus p totuz corp? villis
ingenti latratu primũ insonuit. deinde artificia-
li dimicatione elephãtem tamdiu affluxit q̄ in
terrã cadere coactus fuit post annũ etatẽ cais
gignit octogenis diebus in ytero genuit. cecos ca-
tulos parit. q̄ quãto longiori nutriũtur lacte tã

to tardius visuz accipiunt nunqz tñ visum acci-
piunt post vicesimũ primũ diem nec ante septi-
mũ. Quidam dicunt q̄ quando vnus solus na-
scitur die nono videt. quando gemini decio die
quando trini die vndecimo. et ira quanto plu-
res pariũtur tanto tardius oculi eoz ad viden-
dum aperiuntur. Quot em vni catuli numero
adijciuntur totidem ad lucem diebus vt vide-
ant retardantur. optimus est fetus qui nouissi-
mus cernere incipit. vel quẽ primo defert mat̄ i
cubile. hucusqz **P**li. li. viij. ca. xij. vbi multa alia
dicuntur. De canibus autem dicit **A**resto. li. ij.
canes non eijciunt dentes nisi forsã duos. et
quãto sunt minores tanto habẽt dentes albio-
res 7 acutiores. 7 p̄ hoc cognoscũt canes an-
tiqui a iuuenibus quia senum dentes sunt nigri
7 obtusi iuuenum vero econuerso. **I**tem ibidez
li. v. Canes masculi mouentur ad generationez
et coitum citius qz femine et citius generant le-
porarij qz alij. vt dicit idem li. vj. cuius femina
quando impregnatur per sextam partem anni
.i. per quadraginta dies alit in ytero. et sunt ei?
filij ceci per duodecim dies 7 non accedit ad eã
masculus nisi sexto mense post partum 7 que-
dam impregnantur in. lxxij. diebus quod est fe-
re quinta pars anni. 7 filij istarum remanent ce-
ci. xiiij. diebus etiam quedaz per tres menses 7
est quarta pars anni. et filij istarum erunt ceci
per. xvij. dies. vnde patet q̄ quanto fetus citi?
in ytero perficiuntur tanto citius gaudent visuz
quando sunt editi huic mundo. et masculi mo-
uentur ad coitum citius quia quando incipiũt
leuzare crus ad mingendum quod fit post sex vl
septem menses quando vigozescunt. et accidit
canibus leporarijs quoddãz proprium q̄ plus
possunt generare quando sunt in labore qz quã-
do sunt in quiete. et possunt viuere masculi de-
cem annis 7 minus viuunt leporarij masculi qz
femine propter laborem masculorum 7 sic non
est in alijs quia magis viuunt mares qz femine
vt dicit ibidem. Alij autem canes vt custodes
domorum et ciuium viuunt diutius quia qua-
tuordecim annis et aliquando viginti vt di-
cit homerus. **I**tez libro octauo canes quando
infirmantur comedunt radices herbe cuius-
dã et vomant et sic sibi medentur. **I**tem dicit
Plinius libro. xvij. Vomitiones inquit id est
medicinas et purgationes vomitiuas. p̄io oĩ-
dit canis qui repletus cibo noxiõ gramen come-
dit et per vomitum liberatus fuit.

De canicula.

Capitulam. rxy

Canicula dicitur esse mater canum cuius matrix est oblonga per longitudinem ventris collocata. habens per longitudinem vbera plura contra se invicem ordinata que impregnationis tempore intumescunt que parit plures filios sed semper cecos. quos tamen tenerime diligit et morsu ac latratu eos defendit et si de latibulo filii exierint eos inter dentes sine omni lesione referre consuevit. et primo meliorem et formosiorum reportat quod enim tenerius diligit. et ideo ei mamma citius porrigit et extendit. ante tempus coitus et conceptus ut dicit Aresio. li. v. per dies septem quando monstruosam immundiciam eijcit. et tunc infirmatur et apostemat ei matrix et tunc non appetit coitum sed fugit. sed post purgationem melius concipit salubriusque parit. post partum etiam multum humorem fleumaticum et grossum eijcit. et ideo corpus canicule tunc marcescit ut dicit idem. Item invenitur lac in caniculis ante partum per plures dies et citius in leporariis quam in alijs et primo est lac spissum et post subtiliat et post partum est conveniens. et vivunt minus canicule quam canes communiter. sed canes venatici masculi propter laborem nimium et discursum minus vivunt. et quoniam ab urinae gravamine se exonerare desiderat crura non erigit sicut masculus sed residens inferius se inclinatur. Canicula igitur parte est minor corpore. et gratior viribus debilior circa fetus educationem sollicitior. animo mansuetior. nisi quando nutrit fetus. Est autem ad instruendum masculo abiliior et est corpore propter membrorum flexibilitatem agilior sed propter debilitatem nervorum in cursu minus durat. Canum igitur et canicularum nobilitas attenditur in facie et rostri protensa longitudine et amplitudine pectoris et iliorum siue inguinis strictitudine. nam canis nobilis circa renes et ilia et etiam ventrem restringit sed circa anteriora pectoris dilatatur aures etiam longiores habet et flexibiliores tybias autem ante habet exiliores et gratiliores et etiam altiores. et hoc fuit necessarium ut essent ad motum et ad cursum agiliores. caudam etiam habet ceteris canibus proximam et recurviorum. minus etiam habet de carne quam canes rurales. et habent etiam pilos breviores et rariores et etiam planiores. nam si essent multum pilosi et villosi in cursu non incalescerent. si nimis carnosum mole carnis compressi minus currerent. et si caudas haberent longas inter crura dependentes eorum cursum non modicum impedirent. per hoc etiam caudae dependentiam non aiosi sed timidi apparent. Sunt ad hoc canes nobiles circa bestias et feras silvestres

insequendas et capiendas feroces et seni. circa vero homines sunt valde mansueti et si aliquando contra homines extraneos exierint statim a suo impetu se comescunt. Canes etiam nobiles cum ceruicibus vel lepore ceperint non statim devorant quod capiunt sed potius partem suam domino suo derelinquunt. viliore parte per sua portione ut puta ossibus et sanguine contenti sunt. immo si nihil portione pernitus haberint propter hoc partem aliam insequi et innadere non dimittunt.

De alijs proprietatibus canum. Cap. xxvi.

Sunt et alie canum proprietates minus laudabiles. nam canes bolissimum continuum. i. appetitus immoderatum patiunt et tantum aliquando per fame cruciantur quod insani et rabidi fiunt. Nam canibus accidunt infirmitates sicut canicies squinaria et rabies ut dicit Aresio. li. vii. Omnia animalia quoniam sunt morsu a cane rabioso in furiam rapiuntur propter hominem qui aliquando evadit beneficio medicine. Dicit autem Constan. in viat. li. ultimo. canis est naturaliter frigidus et siccus. cui nigra colera dominatur que super abundans et putrefacta vel corrupta ipsum rabidum facit et hoc contingit maxime in autumno et in vere que alij canes fugiunt tanquam pestem et semper est perfugus et solivagus et vadit nutando et cancellando sic ebrius. et currit ore aperto ac lingua dependente. saliva nimia et spumosa de eius orificio profluente. oculos habet reuerfos ac rubicundos. et aures retractas. et caudam involuit inter coras et quibus oculos habet aptos tamen offendit ad omne obiectum pedem suum. contra quolibet rem pugnat. et contra umbram suam latrat. que timentes canes fugiunt et latrant contra ipsum. Carnem autem intinctam in sanguine morsure eius nullas canes attingit. et qui ab eo mordentur somniant terribilia. et in somno et in putrefactione sunt timorosi. et irascuntur. sine causa stupidi fiunt. vndique circumspicientes et inspicere a nullo patientes et si inualuerit passio incipiunt abhorere omnem potum et timere aquam et latrant ut canes. et ita timet aquam quod cadunt pro timore. et hi moriuntur nisi medicando eis citius occurratur. Curas autem et remedia quere supra libro de morbis scilicet de venenis. Dicit autem Plinius libro. xxix. quod lingua canis iacet aliquando vermiculus qui grece dicitur licta qui facit canes rabidos quo extracto cessat morbus. Item dicit idem tanta est violentia morsus canis ut eius urina calcata nocet homini et maxime si habet vlcus vel vulnus. Item ibidem qui urinam suam eiecerit super

yrinam canis rabiosi dicitur statim sentire do-
lorem ilium et lumborum. **I**tem canis est iracundus
et maliciosus et ideo ut se vindicet lapides de quibus
proicitur sepe mordet et tanto furor et morsu
lapidem arripit quod dentes proprios in se frangit et
non lapidem sed proprium dentem valde ledit. **I**tem
fraudulentus est et dolosus unde et sepe transe-
untibus blandiendo cum cauda quasi aridet quasi
retro mordet quando minime considerant. **I**tem
odit baculos et lapides ac virgas timet. **I**tem no-
tos audax et animosus est et omnes mordere nititur
omnes terret sed transiens inter extraneos ni-
hil audet. **I**tem quid est et gulosus et ideo sepe cada-
uera ita avidè comedit quod vomitu ea rejicit sed post
cum esurierit quod turpiter evomit. turpius re-
comedit ac resumit. **I**tem canis invidiosus est et
ideo dicitur avicè. quod occulte herbas colligit qui-
bus vomitu se purgat invidens et dolens quod her-
be efficaciam quis recognoscat dolens etià per-
uersus canis si quis alius canis ignotus hospiti-
um subintroeat. timens ne propter eius presentiam
sibi aliquid deperat. et ideo pugnat contra eum.
Item cupidus est et parcus et ad reponendum super-
flua studiosus. et ideo ossa carnosa et medullata
quod deponere non potest canibus non coicat sed cum diligè-
tia reponit in abscondito et occultat que cum esur-
it solus vorat. **I**tem immundus est et libidinosus
unde dicitur **A**reosto. li. vi. Canes tam femine quam ma-
res coitu utuntur quasi diu viuunt. ita enim immun-
dicie libidinis se exponunt quod inter matrem et foro-
rem non discernunt quo ad coitum. **E**t ideo secundum
legem moysaycam equali immundicie subiacet obla-
tio de precio canis vel canicule et de precio mer-
etricule presentate. nam tales misere persone omni libidi-
ni indifferenter deseruiunt canino more. **I**tem
antiquus canis piger solet esse et desidiosus. unde di-
cit **A**reosto. li. vii. quod canibus in senio accidit poda-
gra et pauci ex eis evadunt quin podagraci effi-
ciantur. et ideo tota die dormitant super firmarium inter
muscas et vermes. maxime autem a muscis tunc in-
festantur circa oculos lippientes et circa aures in
quibus est potissime vlcerosus. et quous aliqua
do terebrando perforant eius aures propter pigritiam non
resumit vires ut se excutiendo eas abijciat et ex-
pellat. sed vix aliquotiens quando contra faciem eius vo-
litant post eas captando cum ore crepitando denti-
bus eas fugat. **T**andem canis vlcerosus resse vel
fimo collo eius alligata violenter de firmario tra-
hitur. in fluvio submergitur et tunc terminatur.
sic eius misera vita ac finitur. nec eius pellis de-
trahitur. nec eius caro comeditur. nec sepul-
ture committitur sed muscis et vermibus finaliter
derelinquitur.

De catulis. **Capitulum. lxxvij**
Catuli sunt canis
filij diminutive sic dicti sicut et catelli.
li. Nam absque sic vocantur filij aliarum
bestiarum ut dicitur **I**sidoro. li. xij. **H**ic catuli nascuntur
generaliter ceci et quo ad videndi actum im-
perfecti. nam catuli canum nascuntur cum dentibus ser-
ratis quous valde parvis. **O**mne autem animal habens
dentes pro modum serze divisos est gulosum et bel-
licosum ut canis. lupus. leo. panthera. et huius-
modi et omnia talia animalia generant fetus im-
perfectos ut patet supra li. eodem de animalibus in
generalis. et in omnibus facientibus filios incomple-
tos causa est gulositatis quod si expectaret usque ad
complementum fetus matrem sugendo interfice-
ret et ideo oportet ut festina sit in talibus natu-
ra. quere supra li. e. nam sicut dicitur **S**olinus. **C**a-
tuli canum quondam apud veteres erant in sum-
mo honore habiti. ut dicitur **P**linio. li. xxix. **C**atu-
los inquit lactentes adeo puros estimaverunt
ad cibum antiqui etiam ut eos placandis nu-
minibus offerret loco bestiarum quous sanguine ni-
hil contra toxica putabat vtilius et adhuc in pre-
senti inveniuntur autores contra morfos venenosos
vulneribus salubriter adhiberi. nam catuli aperti et
icibus serpentis appositi calidi venenum extra-
hant dolores mitigant et adhibitis remedijs me-
brum saucium tunc reddunt ut dicitur idem. et hi
catuli quanto nascuntur citius tanto visum vide-
di recipiunt tardius ut supra dicitur **A**reosto. **S**i-
militer quanto nobiliori lacte nutriuntur. tanto
tardius in videndo perficiuntur. matres adhuc ce-
ci diligunt voce et odore eam recognoscunt ma-
mas eius requirunt et si mater lac aliquo casu op-
presserit acutiori dente papillam comprimunt et
lac vberius effundere dentium acumine matrem
cogunt quando esuriunt querulando et clamitando
vbera materna querunt et ita dicitur sugere ma-
mas in ordine putauerant in matrice et ille ca-
tulus qui fortior est ac melior prius ad lac admit-
titur et a matre diligitur tenerius et fovetur. a ca-
tulis venaticis cibus ex industria debet subtra-
hi ne eos contingat ex pastu superfluo inpinguari.
Ex nimia enim crassitie et impinguatione ad pre-
dam segniores et ad cursum fierent tardiores quous
autem animalia sunt melancholica ex complexio-
nabili qualitate ex dispositioe tamen membrorum sunt
agiles. **S**unt enim leti plurimum ac ludentes et
hoc accidit ex etate. quando non sunt separabi-
les a lacte tunc sunt abiles ad instruendum et
tam ad venandum quam etiam ad ludendum et ad
gregem custodiendum a lupis ac tuendum. **Q**ui

ho ad custodias domus sunt deputandi debet de die in loco obscuro includi et vinciri et sic de nocte erunt contra fures magis seui. nam talium canum officium de die quiescere et dormire de nocte ho vigilare et contra fures curiam circuire. vitupabilis enim est canis qui de die vigilat latrat et circuit. de nocte ho dormitat et latitat et obmutescit. Malus etiam canis sine sit senex sine iuuenis. qui de die custodit oues a lupis. duz sunt in pascuis. de nocte eas strangulat dum sunt in canis.

De castore.

Capitulum .xxviiiij

Castor est bestiam

Orabilis que cum quadrupedibus uiuit et gradit in terris. sub aquis ante natat et comoratur cum natatilibus sicut piscis. et est castor a castrando sic vocatur ut dicit Isido. li. xij. Nam eorum testiculi medicine sunt apti. propter quod cum presenserint venatorem ipsi se castrant et moribus sua virilia amputant et detruncant ut dicit idem de quibus cicero ait. Redimunt se ea parte corporis propter quam maxime expetuntur. et iuuenalis. Qui se eunuchum facit cupiens euadere damno testiculi. dicunt autem castores sibi qui et pontice canes dicuntur. Hucusque Isido. De castoribus autem dicit Plini. li. xj. ca. iij. Ponto inquit unum dicitur genus animalium esse quod nunc terrenam nunc aquaticam ducit vitam in extremis aquarum et fluminum ripis domos et cauernas sibi edificat. miro artificio in extremis aquarum et fluminum ripis prepatas. Nam hec animalia pariter in grege uiuunt suam speciem diligunt pariter etiam congregati sibi dentibus ligna prescindunt. et prescissa de silua ad latibula sua miro modo deferunt et deducunt. nam unum pro vehiculo pedibus eleuatis. supinum in terram sternunt inter cuius coras et crura absca ligna ordinant et competunt et eum trahentes ad suas mansiuiculas a lignis ipsum exonerant et multa subtilitate ex comportata materia habitacula forcia sibi parant. Sunt autem earum domicilia bicamerata vel tricamerata que quasi per tria tabulata seu solaria sunt distincte. Aqua crescente loca superiora inhabitant. decrescente autem in inferiori parte habitaculi sese locant et per quoddam foramen in solario quolibet ex industria preparato caudam suam qui pisce est nature submittit aque sine cuius presentia non potest cauda eius sine corruptione aliqua permanere. Animal autem mirabile et monstruosum cuius cauda tantum piscis et totum residuum sui corporis naturam habet quadrupedis animalis. Est autem in magnitudine ad modum

parui canis habens pedes quasi caninos a parte posteriori cum quibus principaliter ambulat a parte anteriori duosque quasi anserinos cum quibus principaliter in aquis natat pellem habet valde preciosam. pro qua venatur. dentes autem acutos et serratos ad modum canis. nec est velocis motus quia habet tybias valde breues. habent autem castores duos testiculos in magnitudine proportionem cum paruo corpore non habentes. et hos castoreum nominamus. Et de his dicit Plinius. li. xxij. ca. iij. sic. Castores inquit sibi amputare testiculos quos castoreum dicimus ne capiantur a venatoribus. Regat sextinus diligentissimum medicine prescripator. immo dicit eos sic esse obstrictos et prope dorsum sic adherentes ut adimi non possint sine vita animalis. Item idem dicit plat. et etiam dyasco. quod non est tante discretionis quod sciret se liberare taliter. et hoc quotidie patet in castoribus que in diuersis locis inueniuntur. unde dicit Isid. et phisiof. de eorum castratione non de usualibus fibris sed de aliquibus alijs animalibus que castoribus assimilantur in testiculis est forsitan intelligendum. Valet autem castoreum vix et non sophisticum contra maximas corporis passiones ut dicit Plini. ibidem maxime si fuerit castoris nec minus iuuenis nec minus senis. et sic sunt eligenda castorea duplicata. ex vno nexu dependentia. et vno nervo copulata. quia talia non possunt defacili adulterari. multi enim accipiunt vesicam animalis et replent eam sanguine castoris addito modico vero castoreo propter odorem. et modicam piperis saporem acutorem. et colligant collum vesice ut videatur esse neruus. Sed ab vno collo duas vesicas dependere est impossibile et ideo illud castoreum est melius quod duplicatum dependet ab vno nervo. Est enim eligendum quod mediociter in sapore est acutum. quia si nimis est acutum et quasi terrenum sophisticatum est maxime si non habet nervos intricatos ut dicit dyasco. bene laudabile est quod mediocriter est acutum et glutinosum non habens saporem horribilem neque salsum. quod cum sale aromatico et aqua sophisticatur. ut dicit Plini. ibidem. Quanto autem est recentius tanto est melius. et efficacius in medicina et est signum quod non est adulteratum. quoniam duo testes habent quasdam pelliculas vel folliculos sibi essentialiter adherentes plenos pinguedine vinctuosa. Per septem annos potest in multa efficacia conservari et debet poni in medicina sine pellicula exteriori et modo debito ponderari. virtutem enim habet dissoluedi consumendi et attenuandi. Loca neruosa maxime confortandi. Unde valet contra

multa mala. nam epilepticis conuenit. et subue-
nit contra capitis frigidas passiones. paralysim
lingue soluit et loqueliam reddit subito ablataz.
si tñ sub lingua resoluat. contra vniuersalē cor-
poris paralysim valet si decoctum in vino cū ru-
ta et salvia sepius assumat. excitat cerebrum et
cōmouet et confortat sternutatōez. puocat pp̄
quod inde etiam litargicus excitat. somnū. puo-
cat et conciliat. si cū oleo rosaceo caput et casto-
reo pungatur. contra venena fortissima vt scor-
pionis aranee et cerasse serpentis et prestere op-
pitolatur vt dicit Plini. li. viij. ca. ij. eius etiam
vrina valet ad quelibet predicta vt dicit idem.
et puocat menstrua. adiuuat conceptōnem et
multa alia. et eius pinguedo maxie est efficax in
vnguentis.

De ceruo.

Capitulum. xxix.

Ceruus a cerestō
grece id est cornu dicitur latine vt di-
cit Isido. li. xij. vbi subdit dices cer-
ui inquit serpentū sunt inimici. qui cū se graua-
tos infirmitate p̄fererint spiritu narium eos ex-
trahūt de cauernis et supata p̄nicie veneni eorū
pabulo reparātur. Diptanum herbam ipsi p̄-
mitus p̄diderunt. nam eo pasti excutiunt acce-
ptas sagittas. quando a venatoribus vulnerat
mirantur aut fistulaz sibiluz et in armonia tele-
ctantur. Erectis auribus acute audiūt. submis-
sits nihil. flumina immensa et maria transcunt et
fortiores tūc innatando p̄cedunt. quoruz cluni-
bus debiliores in natando capita supponūt q̄
sibinuem succedentes laboris lenius pondus
ferunt. Hucusq̄ Isidorus. Eadē verba dicit
Pli. li. viij. c. xxxij. vbi addit ad hec verba. Cer-
uus inquit ē aīal placidissimū qui vrgente vi ca-
nuz ad hoīez vltro fugit. Et qñ cerua ē pitura
minus cauet semitas tritas ab homibus q̄ sei-
tas feris cognitās et secretas. Post ortū arctu-
ri sideris p̄cipiunt et octonis mensibus partus
ferunt. Interdum etiam geminos in pariendo
edunt. a tpe conceptus femine a maribus se se-
parant et discedunt. sed mares retenta rabie li-
bidinis seuiunt. glebas vngulis fodiunt. et eorū
rostra tunc nigrescunt donec ab ymbubus aliq̄
bus abluantur. Femie autē ante partum purgā-
tur et vtūtur quibusdam herbis quibus fetus
in vtero melius retinetur et in partu facilius li-
beratur. post partum duabus herbis scz camo
et sisolis paste redeūt ad fetum et illarum herba-
rum succo imbutē. filijs lactis exhibent nutrime-
tum. partus editos ad cursum exercent et sepa-
rare eos ad fugam docent. ad p̄rupta eos du-

cunt ad saltandi modum eis indicant et offen-
dunt. et tunc mares soluti desiderio libidinis pa-
bula auide petunt. et vbi nimis pingues se sen-
serint latebras querunt. qz incōmodum coporū
ponderis pertimescunt. et quando fugiunt cur-
sum nō continuāt. sed statim respiciunt et quan-
do ad eos p̄pe ventum fuerit rursus p̄sedia
fuge querunt. auribus erectis vocem canū au-
diunt et fugiunt quibus submissis periculum nō
p̄sentūnt. tante sunt simplicitatis vt oēs mirē-
tur et stupeant nouitatem. vnde equo vel buba-
lo ad eos accedente ita in ip̄m respiciunt qz hoī-
nem prius iuxta se venientem et sagittis impete-
re volentem nō attendunt. Quando transna-
tant maria gregatim ordine incedunt et ope vi-
caria se iuuantes. non visu sed odore terras pe-
tunt. et cum ceruus animal sit cornutum hoc in-
ter animalia habet proprium qz annis singulis
in vere mutat cornu suum. et tūc est inermis. de
die sibi querit latibula et latet quousqz crescen-
tibus cornibz iterata noua sibi adueniat arma-
tura. Quando autem deicit cornu dextruz ob
inuidiā abscondit illud dolens ne quis ind accipi-
at medicinam. deprehenditur ceruoruz etas p̄
cornuum ramos. quia annis singulis sibi addi-
tis ad viuendū supadditur vnuz vsqz ad septē
annos et ab eo tēpore annis singulis similia re-
nascuntur nec pōt etas discerni solummodo se-
necta dentibus declaratur aut em̄ paucos aut
nullos habet in cornibus imis ramos immo an-
te frontem p̄eminēt minoribus. Si fuerint ca-
strati anteqz habeant cornua vltenus nō nascū-
tur et si post nunqz amittantur. q̄dū carēt cor-
nibus nocte p̄cedunt ad pabula non de die ca-
lori solis ea exponunt vt indurentur. Ad arbo-
rem ea postea leniter fricant eoz fortitudinem
experientes. ac pruritum quem ibi sustinent cor-
ticis duricie amouentes et cum ea senserint ro-
borata prodeunt ad papula in aperto. Quan-
doqz ex attritu arborum ab edera arbori inbe-
rente innodantur eorum cornua et sic facilius
capiuntur. Serpentibus contrariantur intan-
tum qz odore cornu exusti eos fugiunt. cuius co-
agulum omnium anguū sanat morsus. diuisi-
sime viuit plusqz centum annis quod p̄ptū est
per ceruos captos. per centum annos post mor-
tem alexandri ab eorundem torquibus aureis
adopertos et signatos. Febriū morbos nō sen-
tit hoc aīal quoniam sibi medetur p̄tra morbū.
hucusqz pli. li. viij. ca. xxxij. fm autē arest. et au-
ceruus est animal nō habens fel nisi i intestinis
et ideo habet intestina amara et fetida. et ideo

non comedunt ea canes nisi famelici supra modum. Item dicit Aresto. li. ij. aliqui putant ceruos habere fel in auribus. ut dicit Aresto. sed hoc est falsum ut dicit auicen. sed habent quandam humiditatem similem humiditati splenis. Item idem sanguis cervi sicut et leporis nunquam coagulatur sed semper manet liquidus contra naturam talium bestiarum. et nullum animal mutat cornua nisi ceruus et cornua sunt solida et ideo ponderosa. unde ipsa abijcit propter pondus. et habet cornos quatuor. magnos dentes in una parte conii et quatuor in alia quibus molit cibos. et duos dentes alios quasi culmos. et mas habet maiores quam femina et declinat ad inferius ut dicit auicen. Item aresto. li. viij. oppinat inquit de ceruo quod inter omnia quadrupedia siluestria sit discretissimum quod parit iuxta viam ubi animalia prope homines non accedunt. Et fugit lumen solis cum filiis et querit loca densa sicut cavernas lapidum que non habent nisi unum introitum quem ibi potest pugnare cum aliis animalibus. Nam ut dicit ibidem cervi pugnat etiam adinvicem pugna forti et victus obedit obedientia forti. et timet maxime vocem vulpis et canis. Et ceruus quando impugatur latet ne inveniatur a venatoribus et propter pinguedinem interficiatur. et subdit ibidem. venatio autem ceruorum sic fit. unus venatorum sibilat et canit. et ceruus delectatur in cantu et sequitur ipsum cantum et interim alius eius trahit cum venabulo et occidit et quando agitatur ceruus fugit ad fluuium vel ad stagnum si potest transnatare aquam resumptis viribus et aque frigiditate euadit venatores quando autem capitur mugit et lacrimatur. Item quando canes ipsum insequuntur et inuenit biuium non directis currit vestigijs sed nunc istac nunc illac transuersaliter mutat saltus et tunc conatur transilire per multos passus ut sic per contrarios et ambiguos saltus eius vestigia a canibus odore ipsum insequentibus difficilius sentiant. Item ut dicit idem cerue difficilius pariunt fetus suos quod cogit pro incuruat oves cornuorum et rugitum. et ideo comedit draganteam ut facilius a partu liberet et cum pariunt subito comedunt secundam antequam in terram cadat. et oppinat de ista secundina quod sit venenum ut dicit idem. Alias cerui proprietates persequitur aresto. li. viij. quod super plinios recitauit. Dicit autem plinius. li. xxvij. cerue cum senserint gravitatem lapide tenentur beneficio a diuidentur. et ideo lapis in ipsa mortua quando in eorum excrementis reperit. et huiusmodi lapis miro modo dicit iuuare mulieres quando sunt pregnantes. Idem faciunt ossicula que in eorum corde inveniuntur ut dicit idem et ideo os quod inuenitur in corde ceruorum super modum utile contra

multas corporis passiones. et in omnibus nobilibus confectis omnibus admiscetur ut ait dyasc. plinius. et est costia.

De ceraste.

Capitulum. xxx.

Cerastes est serpens

Cornutus ut dicit Isido. li. xij. habet enim quedam cornua ex utraque parte capitis ad modum cornuum arietis circumflexa. totum autem corpus suum occultat sub arena. solis cornibus sine coopculo derelictis que videtes auicula creditur de cornibus quod sunt vermes. et dum aues ea cape et inde reficiuntur a doloso serpente et impuiso subito rapiuntur. obsidit enim vias et seitas occultas et tam homines quam equos quos incaute per semitas ambulare conspiciunt occulto morfu interficit et occidit. Glosa autem super penul. c. Gene. videtur dicere quod cerastes species est reguli. qui tate est pniciei quod si eius venenum solummodo ungula equi tetigerit et equum et equitantem subito pimeret et necaret. et ideo ubi nos habemus fiat dan sicut coluber in via cerastes in semita. dicit alia scriptura fiat sicut coluber in via. et sicut regulus in locato. Alij autem dicunt quod genus est aspidum summe virulentie et magnitudinis quere supra de lra a. de aspide que ibi fit mentio de ceraste.

De cornu.

Capitulum. xxxj.

Cornu ut dicit

Aresto. li. ij. est de natura ossis osse mollius. cartilagine durius sicut et ungula animalium. et omnia talia possunt mollescere ad ignem ut dicit ibidem quod colores cornuum sicut et solearum erunt secundum colorem pilorum corporis animalis unde si cornum est nigrum tunc pili et cornua erunt nigra et sic de alijs. Dan sicut animalibus cornua ad sui defensionem loco armorum. et ideo ponuntur in extremitate capitis ut sepe sint parata ad resistendum iniurie impugnantis et omnia cornua sunt vacua et concava et rotunda propter quod cornua cervi que dura sunt et solida. et sunt multe ramificationis. Et nullius animalis cornua mutantur nisi solius cervi. qui omni anno semel proijcit sua et unum abscondit quod vix potest inueniri. unde dicitur in puer. vade ubi ceruus proijcit cornu suum ut dicitur li. viij. Item dicitur li. iij. fortior est continuatio cornuum cum cute quam cum osse. et ideo dicit aresto. quod quedam animalia mouent cornua sicut auriculas in regione que dicitur anfrate. Et ideo dicit auicenna. et huiusmodi dicit aresto. de sua terra que dicebat sic. Eadem autem est materia cornuum et unguium et solearum quod fumus vaporosus a cordis calore resolutus ut dicit Constan. et ideo animalia magni fumum a natura forti calore cordis resoluti. vi. caloris ad extrinsecum corporis transfusi magna habent cornua et fortia et

maxime si ista fumosa materia vel propter nimiam sui subtilitatem transeat in pilos. vel si nimis fuerit terreftris et grossa in dentes transeat et in culmos et id optime dicit aresto. li. iij. ca. de dentibus quod animalia habentia in utraque mandibula dentes et culmos non habent cornua ut patet in elephantibus et in apriis. **D**ia etiam quadrupedia dentes habentia in inferiora mandibula tantum et ungulas scissas. habent cornua et ruminant et habent duos ventres immo plures ut supra dictum est. unde pluralitas cornuum habet consequentem ad scissuram solearum et ideo asinus indicus habet cornu unum tantum et soleam integram sicut equus sed non ruminat ut dicit aresto. et auicen. tanta autem est a finitas inter ungulas et cornua quod iubet aresto. vaccam patientem dolorem in ungulis pedum ut cum oleo et alijs medicinis inter cornua inungatur. **D**e utilitate autem cornuum et unguum dictum est supra litera b. de boue.

De cocodrillo. **C**apitulum. xxxij.

Cocodrill⁹ a cro

Co colore est dictus ut dicit Isido. animal quadrupes ut dicit Isidor. li. xij. in ca. de piscibus. In terra et in aquis valens longitudine fere. xx. cubitor. dentium et unguium inmanitate armatum. tanta est ei duritia cutis ut quouis fortis lapidum ictus in tergo recipiat nihil omnino curat. nocte in aquis die in terra quiescit. **D**ua in terra fouet que omnis anseris sunt maiora. masculus et femina vices seruant. hunc quidam pisces serratam cristam habentes tenera ventris desecantes interimunt. **E**t dicitur quod solus inter animalia superiora mandibularum mouet. hec omnia dicit Isido. **E**t dicit Plin. li. viij. c. xxvj. cocodrillus est animal nihilum in habitas lingue visu inter animalia terrestria caret sola superiora mandibula exenti mobili morsum imprimit venenosum. **D**entes habet horribiles ad modum pectinis. siue serze et culmos ad modum apri. **N**ullum autem animal ex tam parua origine crescit in tam magnu animal sicut cocodrillus. **A**nimal est valde gulosum et multum comedit. unde quando est satur iacet iuxta littus ructans pro repletionem. si uenit autem quis modica que dicitur apud eos cuschillos. apud ytalos autem dicitur oim auum rex et uolat ante os eius quam aliquotiens se repellens tandem fauces aperit qui et eam intrare permittit. et hec auicula primo est leuiter unguibus scalpit et ei facit quendam pruritus in cuius dulcedine delectatur statim obdormit. auicula autem cum sentit eum dormire statim illabit in eius ventrem et quasi telum statim eum perforat et

corrodit. **I**n ventre enim est valde mollis. et ideo a piscibus spinas et cristas pinnulas in dorso habentibus defacili superat. **E**t subdit Plin. si belua insequitur fugientes et eis est terribilis sed est fugax contra serpentes. hebetes autem habet oculos quod diu est in aqua. sed extra aquam nimis acute videt. **I**n hyeme per quatuor menses marie se abscondit. sed in vere exit. et quod diu uiuit se crescit ut dicitur. **H**ucusque Plin. li. viij. ca. xxvj. **D**icit autem philosophus cocodrillus si quendam inuenit boiem iuxta littus interficit eum si potest. et preterea plorat super eum et postea deuorat ipsum et dicitur quod de eius fimo fit unguentum unde facies mulierum sophisticantur ut senes et rugose. iuuenile proterpus videantur. **H**erbas libenter comedit inter quas enidos serpens paruulus qui ei inimicatur caute se inuoluit et dum cocodrillus herbas carpit serpentes transglutit qui intrans ventres eius omnia interiora carpit et sic interimit eum et occidit et sic illesus exit. **I**tem Isido. li. xij. dicit quod idem vermis insidiat cocodrillo quando dormit et tunc inuoluit se in luto et intrat per dentes eius. **D**icit adhuc sol. quod insidiatur quibusdam paruus auibus que generantur inter herbas nili. que euolant propter calorem solis et intrant ventrem cocodrilli et comedunt vermes ventris eius et sic purificat belua a vermibus. **H**abet autem corium valde durum quod vir gladio perforat. habitat in aqua tam de die quam de nocte. quia aqua calidior est de nocte quam de die. retinet enim radios solis et ibi agitantur et sic fit calida ipsa aqua et non habet linguam prominentem ad vociferandum sed habet paruas linguas in parte inferiori sicut habent pisces ad gustum ut dicit idem Soli. et etiam aresto et auicenna. etc.

De colubro. **C**apitulum. xxxij.

Coluber dicitur quasi

Colens umbras. vel quia labitur in lubricos tractus flexibus sinuosis. **N**am lubricum dicitur quicquid labitur dum tenetur ut dicitur papias. coluber ceruam fugit. leonem interficit ut dicit Isido. et rutam odit. pelle reponit. nemorum et arborum concavitates diligit. lac diligenter bibit. dentibus et cauda ledit. et venena infundit. in sepe soli se exponit. canes fugit. muscas comedit. et puluere lingit. quere de angue supra. ut dicit Plin. li. xxx. capit. iij. piguedo colubri aquatici valet contra morsum cocodrilli et si quis secum habuerit fel colubri a cocodrillo non ledetur contra ipsum belua nil audente.

De damula.

Capitulum. xxxij.

DAmula siue da-
ma sicut ait Papi. caprea est agre-
stis vt dicit Isido. li. xij. damula est
vocata eo qd de manu effugiat. timidū est animal
et imbelles ac imbecille. vnde nescit se defendere
nisi fugiendo. habent em̄ p armis abilitatē mē-
broꝝ 7 ad fugam leuitatem. vñ dicit marcian⁹.
Dente tuet aper defendunt cornua ceruū. Im-
belles dame quid nisi preda sumus. Montuo-
sa loca 7 nemorosa diligit. gramina medicinalia
et aromatica comedit. ramuscusculoz tizos et
extremities carpit. quando est vulnerata dra-
cundeam comedit 7 sic de corpe teluz trahit vt
dicit Isido. li. v. sanguis eius ē medicinalis s̄m
plini. li. xxvij. nervos em̄ contractos remollit et
articulorū dolorem soluit. venenū excutit 7 ex-
pellit. damulam odiunt serpentes 7 fugiunt et
eius anhelitus sustinere nō possunt vt dicit idē
acutissimi est visus 7 velocz curus quere supra
de caprea agresti.

De diomedario. Capitulū. xxxv.

Dromedarius ē
dromedoz vel dromedaryz custos
dromedus autē ē quoddā genus ca-
meli vt dicit Isido. li. xij. dromedus inquit ē ge-
nus cameloz minoris stature q̄ camelus s̄ lon-
ge velocius cursus. vnde et nomē accepit naz
dromos grece cursus 7 velocitas dicit. Centū
ē miliaria 7 amplius pergeret vno die. et idem
animal ruminat sicut bos et camelus. vnde drome-
daryz pprie sunt magistri dromedoz vt di-
cit papi. tamen glo. super Isa. lx. dromedarius
autē vel dromas (vtrunqz dicit) est animal came-
lo minus s̄ velocius. Madyan em̄ 7 epha regi-
odes sunt trans arabiam camelis et drome-
daryz abundantes zc. Castrantur a inuētute vt
sunt ad cursum aptiores vt dicit auicē. 7 ne mo-
ti cupiditate feminaz a suo cursu retardent tā-
te sunt velocitatis ppter passus amplitudinem
maximum em̄ habent 7 latissimū passum. vt di-
cit aresto. et auicē. et pli. li. iij. 7 etiam ppter in-
tensam caliditatem. Animal ei ē calidissimuz ex
complexione naturali. vñ coloris fortitudo cō-
lumit in eis vinctuositatē oēm et nō pmittit ros
mole carnea nimia onerari. Itē veloces ppter mē-
broꝝ abilitates sunt nā gracilia et longa habēt
crura et multum nervosa. et ideo abiles sunt ad
motum 7 fortes ad cōtinuandū cursuz suū. Itē
leues sunt ppter victus paucitatem. nō ei anima-
lia sunt magni cibi immo paucissimi cibi sunt
contenta. Femur em̄ et cortices comedūt 7 da-

cthorum ossa valde diligunt. quibus etiam p
longissimos terre circuitus de vespere contenti
sunt vt dicit Plini. Eorum em̄ sanguis valde
est calidus acutus et subtilis. et ideo eoz lac val-
de subtile et liquidū est plus q̄ alioꝝ animalū
vt dicit Konstan. 7 minus nutritiuum 7 magis
calefactiuū 7 grossoz hūoz incisiuū. quere lu-
pra de camelo. Eadem em̄ fere ppuetates sunt
istius et illius.

De dipsade.

Capitulū. xxxvj.

Dipsas et dipso-
des femininū est genus 7 est idē ser-
pens qui latine dicitur situla sic di-
cta eo qd quem momorderit cito perit vt dicit
Isido. li. xij. Adeo autē sunt paruule vt cū calcā-
tur vix videantur quarum venenum ante extin-
guit q̄ sentiat ut ita qd vix sentit tristitiam mo-
riturus. Est autē species aspidis vt patet supra
de aspide quere ibi.

De dracone.

Capitulū. xxxvij.

Dracono maximus
est cunctoz serpentū vt dicit Isid.
li. xij. Hunc greci draconta vocant
vt qui sepe a speluncis abstractus fertur in ae-
rem. excitaturqz ppter eum aer similiter 7 mare
contra eius ventum intumescit. Est autē cristat⁹
paruo ore. 7 artis fistulis spiritū trahit 7 linguā
erigit. dentes habet acutos 7 seriatos vim autē
habet non in dentibus sed in cauda 7 verbere
plus q̄ ictu nocet. Non habet autē tantum de
veneno quātū et alij serpentes. qz ad mortē ali-
cui inferendā nō sunt illi necessaria venena. qz si
quē ligauerit occidit a quo nec elephas tutus ē
corpis sui magnitudine nam circa semitas deli-
tescens p quas elephantes gradiunt. crura cau-
da sua alligat et innodat 7 suffocatos perimit
atqz necat. Signitur autē in india 7 in ethiopia ī
ipso incēdio iugis estus vt dicit Isido. libro. xij.
De draconibz autē dicit Plinius. li. viij. ca. xij.
draco inqt. xx. cubitoꝝ magnitudie nascit apd
ethiopes. Solēt autē quatuor vel quinqz mutuo
se pplecti 7 erectis capitibus velificare p mare
et fluia ad pabula meliora. Item. c. xij. Int ele-
phantes 7 dracoēs perpetua ē dimicatio. Nā
draco cauda pstrigit elephātē et elephas pede
et pmoscida pstermit draconē. draco autē nexu
eande innodat pedes elephātē 7 cadē eū fac. Sz
nō ipone qz dū interficē elephātē. interficiat casu
eius. Item. c. xij. elephas videns draconem su-
per arborem nititur eā frangere vt pcutiat dra-
conem. draco autez insilit in elephantem et cap

fat eum mordere internares et impetit oculos
 elephantis et quandoq; excecatur eum et fugit sa-
 guinem eius tandem p' longum cōflictum ele-
 phas et subtractōe sanguinis debilitat intan-
 tum q' cadit sup' draconem et moriens interficit
 suoz occisores. **Causa** quare ita appetit ei' san-
 guinem est frigiditas sanguinis elephātis quo
 draco appetit infrigidari vt dicit **Isido.** **Sup**
 illum aut locum leuitici. xiiij. attraxerunt ventū
 sicut dracones. dicit **Hieron.** **Draco** est animal
 valde sitibūdū intantū q' vix pōt in aqua satia-
 ri. et ideo aperit os vento. vt sic extinguat ardo-
 rem sitis. vnde cū videt naues in mari maximis
 ventis cōtra velum vt ibi hauriat ventum frigi-
 dum volat ad velum. et quādoq; ppter magni-
 tudinem corporis et ppter eius fortem impetū
 subuertit nauem. et naute quando videt appro-
 pinquare draconem qd' p'cipiunt ex timore aq'
 contra ipm' deponunt velum et sic euadūt. **Idē**
 dicit **Soli.** **Itē** dicit idēz q' ethiopes vtuntur
 sanguine draconis cōtra feruorē estus et velsū-
 tur eius carnibus cōtra diuersos morbos. sciūt
 em' separare venenum ab eius carne. nā solū h'z
 venenū in lingua et in felle. et ideo amputant e'
 linguas et fella que receptina sunt veneni. et sic
 abtracto venēo vtūf' corpe reliq' tā in medici-
 na q' in cibo et hoc videtur tangere **dauid** vbi
 dicit dedisti eū escam po. zc. dicit etiā **Plini.** q'
 vi veneni semp' erigitur eius lingua et qn'q; ex
 calore veneni inflammat aerem ita q' videtur spi-
 rare ex se ignē. aliqñ' e' emittit dum sibilat fla-
 tum contagiosum et inde corrumpit aer et infi-
 citur et morbus pestilens inde sepius generatur
In mari qn'q; habitat. quandoq; in fluminibz
 natat. in speluncis et antris latitat. raro dormit.
 imo h'z p'vigilat. aues et bestias deuorat acu-
 tissimum habet visus. vnde in altissimis monti-
 bus manens a remotis videt predam suaz. mor-
 su et ictu pugnat. de oculis et naribus animalis
 in pugna maxie captat. vñ dicit **Plin.** li. viij. q'
 ita ledit in oculis et ore elephantē q' qn'q; ceci-
 iuueniuntur. nec possunt comedere et ita moriun-
 tur. **Itē** de dracōe dicit **aresto.** li. viij. q' illoz dra-
 conuz morsus est malus et periculosus qui co-
 medunt animalia venenosa sicut draco qui co-
 medit scorpiones q' cōtra illoz morsuz vix in-
 uenitur medicina. **Itē** **Plini.** li. viij. draconum
 adipem oia fugiunt venenosa. adeps etiam ei'
 cum melle curat caliginem oculoꝝ. **Item** **ares.**
 li. viij. pisces quando mordentur a dracone mo-
 riuntur.

De equo.

Capitulum. xxxviii

Qui sunt dicti eo
 q' quando quadrigis iunguntur pa-
 res equantur qz in forma et in cursu
 similes copulant. **Est** aut dictus caballus a pe-
 de cauo eo q' gradiens impressa vngula terram
 cauet qd' reliqua animalia non habent vt dicit
Isido. li. xij. **A** multis etiā sonipes nominatur
 eo q' pedibus sonet. viuacitas equoz multa ē
 vt dicit idem. **Exultant** enim in campis. odorā-
 tur bellum. sono tube excitātur ad p'elium. vo-
 ce accenti p'udcantur ad cursum. dolent cū vi-
 cti fuerint. gaudent cum vicerint. quidā in bel-
 lo hostes suos sentiūt et cognoscunt adeo vt ad-
 uersarios suos morsu petant. aliqui etiam p'ri-
 um dñm cognoscunt. obliui mansuetudinis si
 mutantur. aliquando etiā p'ter p'rium dñm in-
 dorso aliquem non permittunt. multi etiaz mo-
 rientibus dñis suis lacrimas fundunt. **Equum**
 em' sicut et hoīem lacrimari et affectum doloris
 sentire dicunt. vnde et natura in centauris eqz
 et hoīm est pmixta. **Solent** etiaz ex equoz me-
 sticia vel alacritate euentum futurū dimicaturi
 colligere. **Etas** longeva inest equis p'ficiis et sicu-
 lis in annis vltra quinquaginta. breuior aut in-
 est equis gallicis numidis et hispanis. **Subdit**
 aut **Isido.** adhuc in generosis inquit equis vt
 aiunt veteres quatuor spectātur scz forma. pul-
 critudo. mentum atq; color. **Forma** vt sit vali-
 dum corp' atq; solidum et roboꝝ cōueniens al-
 titudo. latus longū et substrictum maxie et rotū-
 di clunes pectus late patens et totū corpus mu-
 sculoꝝ densitate nodosum pes siccus et vngula
 concava solidatus. **Dulcritudo** attendit' vt sit
 exiguū caput. et sic cū pelle p' ossibus adberē-
 te. aures breues et acute. oculi magni. nares pa-
 tula. erecta ceruix. coma densa et cauda. vngula-
 rum soliditate fixa rotunditas attendit'. **Meri-
 tum** vt sit animo audax pedibus alacer tremē-
 tibus membris quod fortitudinis ē indicium. qui
 ex summa quiete facile cōcitetur vel excitata fe-
 stinatione nō difficile teneat'. **Color** etiā specta-
 tur qz color i pilis nūc est roseus. nūc niger. nūc
 canus. nunc varius. nunc guttatus. hic vari' co-
 lor eqs mltū decorat vel d'format. **Aires** est eq'
 rū et aios maifestat s' de singlis. p' se q' nimis fo-
 ret lōgū. hucusq; **Is.** li. xij. **De eqs** at' dicit **pli.**
 li. viij. ca. xliij. eq' inquit scitici p' dñis suis pugnt
 coitum maternū fugiūt. nā in eis qdā cognitio-
 nis agnito ē. vñ narrat **arest.** li. viij. **Rex** inquit
 septētrionis hūit equā pulcrā et pepit equum
 pulcꝝ et voluit ex illo eq' et matre extrahere pul-
 lum aliqñ' et ingeniabatur vt equ' saltaret sup'

matrem cooperiendo vultum eius et cū discoo periebat facies matris et nouit ip̄m equus fugit et eiecit se ab alto p̄ dolore et est mortuus. Atq; in grege equus cū sorore libentius graditur q̄ cum matre. ad vocem simphonie et tube clangorem delectatur. saltat in hostem presagiunt pugnam et amissos desunt dominos scilz lacrimas interdum fundunt. Dicunt aut̄ illos equos ad bella vtiliores qui in bibendo profundius infigunt nares suas. qz tales equi vt dicunt in cursu vrine grauatione non impediunt. Itē dicit li. xvij. ca. ix. fel inquit equi cōputatur inter venena et ideo sacro flammī equus tangere non licebat. eius sanguis recens et crudus malus et perniciosus ē vt taurinus. spuma equi data cum lacte asinino vermes interficit in ventre venenosos. Item de equis dicit aresto. et auicē. Equus projicit dentes suos et quanto est senior tanto habet dentes albiores. Item aresto. li. v. equus masculus viuit. xxv. annis et generat a tercio anno vsq; ad. xxv. ānos. Femina aut̄ diutius viuit et generat vsq; ad quadraginta annos. et quando incipiunt equi generare erit vox eorū maior et femine similiter et multum diligunt coitum plus q̄ alia animalia vt dicit lib. v. Item li. vij. dicit idem. Equis etiam pascensibus accidit aliquando podagra et eijciunt sotulares et generantur ei noui. et signus huius est tremor oui testicularis dextri. et equis qui pascuntur in domibus accidit dolor iliorū et signū huius est qd membra posteriora aduānt p̄ cōstrictōem et equus abstinēt a comestione et si minuatur iuuabitur. et equis accidit contractio nervorum. et signū huius ē qd omnes vene extēduntur et similiter caput et collū et grauat eos ambulare. accidit etiam equis aggregatio veneni. et accidit etiam eis alia infirmitas in ore que dicitur forem. et signū huius infirmitatis est quod cadit ei palatum et fit eius anbelitus calidus et hec infirmitas caret remedio nisi curet per se. et accidit equis rabies cuius signum ē qd declinant aures ei⁹ ad partes colli. et hec infirmitas nō habet medicinā. Et accidit ei infirmitas vesice. et huius signum est qd nō potest mingere equus et trahit suas coras et etiam sotulares. et morsus animalis quod dicit mugelus valde nocet equis et mulis qm̄ facit in eis ampullas siue pustulas et multoties moriunt ex veneno. et equus cognoscit hinnitus illius qui p̄tra ip̄m vult preliari. delectantur stare in pratis et natare in aqua et potant aquam turbidam et si fuerit aqua clara turbant eā pede. Hucusq; aresto. li. vj.

De equa.

Capitulum. xxxix.

Qua per deriu

tionem ab equo est dicta nā equorū femina equa est vocata de qua arest. li. vij. equa impregnata si olfaceret candulam extinctam abortiet. Item eque pascuntur simul et si moritur aliqua et dimiserit pullum nutrit eā alia. qm̄ genus equarum diligit speciem suā. Itē dicit aresto. li. vij. ca. xliij. equa stans parit et suam. plem p̄ ceteris animalibus diligit et amissa parente alienum pullum nutrit et diligit tanq̄ suum. Item dicit idem qd in fronte pulli equi nascitur quidam folliculus niger ad quantitatem carice quod mater lambit lingua et abscindit et nūq̄ pullū admittēt ad vbera nisi illud primo abscindatur. et vocat illud pli. veneficiū amoris qz mulieres incantatrices vtuntur illo i prestigijs suis quando volunt aliquem stimulare ad amorem. Idem dicit aresto. li. vij. Itē eque vt dicit idem gloriatur in iabis suis et dolet qm̄ ei prescinduntur et retonsa iuba extinguitur libido eaz ac si in eis esset vis amoris. Itē dicit aresto. li. vij. qd ibis pugnat cum equis qm̄ equi eijciunt eum a pascuis qz comedit herbas et est ibis debilis visus et imitatur vocem equi et qm̄ volat super ip̄m stupefacit ip̄m et cogit ip̄m fugere et quandoq; interficit ip̄m.

De poledro.

Capitulum. xl.

Poledrus dicit

eque filius siue pullus equinus q̄ dicitur matris vberibus est subiectus. In e fronte vt dicit arest. li. vij. inuenitur yconemor id est amoris veneficiū. qm̄ nascit. et lambunt matres eorum lingua et comedunt illud. et mulieres incantatrices prouerbiāt ex hoc. vt dicit idem. Item li. xiiij. posterior pars pulli equini ē maior parte anteriori. et cum iuuenescit crescit pars superior et propter hoc erit eleuatio anterioris partis corporis multorum equorum maior q̄ posterioris. et ideo quando est pullus potest pede posteriori tangere caput suum quod facere non potest quando peruenit ad etatē. q̄ dicitur autē pullus est matrem miro affectu diligit et sequitur eam q̄cumq; vadit. et si matrem casu aliquo perdidit. hinnitus eam querit. pullus equi i stramentis nō sternitur. strigilo non tergitur. phaleris nō ornatur. calcaribus nō pcutit. selle nō s̄ijcitur. freno non tomatur. matrem libere sequitur. gramine depascitur. clauiculis in pedibus nō cauatur. libere discurrere permittitur. Sed

in fine labori exponitur et lozis et capistris coar-
tatur a matre subtrahitur ybera sugere non p-
mittitur. suaves cursus facere multipliciter infor-
matuz. et ut dicit Isidor. libro. xiiij. aurigis ex-
ponitur quadrigis et curribus subijcitur equestri
militie deputatur. varijs fortune sortibus pau-
per equifilius propagat. Et ideo dicit Isidor.
in eodē libro. qd equi fuerūt quondā diuersis ri-
tibus deoz consecrati. nam equos quadrigales
soli deputabant. ppter quatuor solis in āno mu-
tationes. scz xris. estatis autumnī et hyemis. et
tute solis alterantis omnia. Equos autē bigales
dedicabant lune qz bino tpe scz nocte et die vi-
detur. et ideo cultores lune duos equos semper
iungunt scz album et nigrum. Equos eto triga-
les inferis dijs ascribent qz demones p tres
etates homines ad se trahunt scz p infantiam.
et adolescentiam. et senectas. hi diuersoz colorū
equos pariter coniungebant. vltra autē septem
equos sil copulare defacili non audebāt. referē-
tes hoc ad cursum. vij. sidez quozuz motu mū-
dum generaliter supponebant. vel ad numeruz
septem dierum quoz circulo vite presentis ter-
minuz peragi cernebant. Ideo etiā colores eq-
rum mirabiliter discernent vt dicit Isi. nam
equos rosei coloris dedicabant igni siue soli al-
bos aeri. pssinos et fuscus terre. venetos aque
siue mari. Item equitabāt equos roseos in esta-
te qz tunc oīa calefcunt albos autē in hyeme qz
tunc glaciei frigore oīa canescunt. prassinos in
vere qz tunc omnia virefcunt. fuscus vel nigros
in autumnō quia tunc omnia desiccantur et qua-
lia prima pulcritudine deficiunt. Item dicidē
ibidem equos roseos marti deo belli consecra-
uerunt. vel qz romanoz vexilla decorabantur
cocco. vel qz mars gaudet sanguine. albos autē
equos consecrauerūt zephiris partibus et sereis
prassinos flozi et terre. venetos aeri atqz aque
qz cerulei sunt coloris. glaucos autē et varios de-
putauerunt et purpureos iridi quez archim di-
cit qz iris habet colores plures. Hec omnia su-
persticio hoīm. pcuratione demonū. circa elemē-
ta mundi aliqui antiquitus obseruabant vt di-
cit idem Isido. et ideo mundus iste contemnē-
dus est. quia plurimi ipm sathane repleuerant.
hucusqz Isido. li. viij. Circa autē pullum equinū
hoc vltimo aduertes quia passum suaves vel
durum quem assuescit in iuuentute vix potest
dimittē etiam in senectute.

De elephante.

Capitulū. xlij.

Elephantis. et ele-
phantus dicitur p eodem animali
dicitur autē sic ab elphio grece quod
mons dicitur latine. et hoc est vtiqz ppter cor-
poris maximam quantitatem. sed apud indos
barro vocat. vnde et vera vox eius barritus vo-
catur. cuius dentes dicuntur ebur. et rostrū p-
moscida nuncupat. nam illo ori cibuz admouet
vt dicit Isido. li. xij. et subdit hoc ergo animās
in rebus bellicis aptum est. In his em animalibus
medi et perse ligneis turribus collocatis tā-
qz de muro iaculis dimicāt. i. intellectu et memo-
ria p ceteris animalibus vigent. gregatim ince-
dunt nutu quo valent salutant hoīes. mures fu-
giunt. auersi coeunt. in aquis pariunt. vel in hil-
uis. et vbi fetus pariunt ibi fetus dimittunt p-
pter dracones qz eis inimicantur et ab ipis im-
plicatu necantur. biennio fetus portant. nec am-
plius qz semel gignunt. nec plures qz tm vnum
gignunt. viuunt autē trecentis annis vt dicit ysi-
do. li. xij. Sed Plinius. li. viij. ca. j. Elephas in-
quit inter omnia animalia maxime ē virtutū ita
qz vix in hoībus tanta pbitas inuenitur. Nam
vt dicunt in noua luna conueniunt congrega-
tim. et in flumine se abluunt et balneant et nouo
sideri conueniunt et post sibi inclinant et sic re-
deunt ad locum suum. Iuuenes suos eundo et
reuertendo ante se ire faciunt quos diligētī cu-
ra custodiunt et instruunt ad simile faciendum.
Itē quando egrotant quasdam herbas salu-
bres eis congregant et anteqz eis vtant supino
capite eas ad celum leuant et quadam religiōe
a numinibus sibi adiutorū postulant. Itēz boni
sunt intellectus et aīalia ita docilia qz regem co-
gnoscere et qz adorare instruunt et nitunt qz re-
uerentie grā sua genua incuruant. Itē dicit li.
v. si elephantes hoīem errantem sibi obuiū vi-
derint in solitudine pūo ne impetu terreāt aliqn-
tulū de via se subtrahunt et tūc gradū figunt et
paulatī ipm pcedētes viā ei onduunt. et si draco
eis occurrerit. p hoīe defendēdo cū eo pugnat
et virilitē se opponūt et h potissime dicuntur fa-
cere qn hnt iuuenes. timēt em qz hō qrat fetus
suos. et iō se expedire d hoīe p dīderāt vt sic se
curi possint nutre filios et eos cauti custodire
Itē li. viij. ca. vj. sp gregatī incedūt. dūc agmen
maximū natu. cogit et coopat etate pūi. Aquā
vel annē ensituri iuuenes pmittūt ne maioruz
ingressu ipediat alue et sic nō possēt puenire
ptrasire. vt dicit idē. Itē mirandū ē i eis pudor
naz qn vnus ab alio vincit victus vocem fugit
victoris. In abdito coeunt masculus quādo ē

quinq̄ennis. et femina quando est decennis. et hoc nisi duobus annis vt dicunt 7 in istis duobus annis nō nisi quinq̄ diebus tm̄. sexto die raro supaddito vt dicit idem. Tempore coit⁹ sunt piculosi valde 7 maxime aggresses. nā tūc domos indoz 7 stabula p̄sternūt. et ideo domitas feminas tūc abscondūt. et quando domitas sunt optimi sunt in milicia. nam ferūt turres ligneas. acies p̄sternūt p̄uertūtq̄ armatos. **S** q̄d mix est qui armatas acies nō timent. voces minime suis fugiūt 7 foimidāt. Item c. xl. fronte 7 rostro alta p̄sternūt palmas 7 sic comedēt fructus eaz. Item inter elephantis 7 dracōnes est p̄petua dimicatio. vnd̄ vnus inuidet alteri p̄pter magnitudinem viriū. 7 corpis quātitatē. draco em̄ sitit sanguinē elephantis q̄ frigidissimus est vt suā refrigeret estuantē caliditatem vt patet supra eodem vbi agit de dracone vide ibi.

Danaso elephantis. **C**apitulum. xliij.

Ecūdū Aresto. li

S bro. j. et Auicē. Nasus elephantis est longus et fortis et bolizatus quasi calceus. et vtitur illo loco manus 7 p̄ ip̄m accipit cibum et potum 7 reddit ori suo quod nullum facit aliud animal. Habet aut̄ elephas māmillas in pectore 7 habz in ore culmos fortes 7 eius lingua ē valde modica respectu sui corporis 7 apparet intus. et raro videtur ex̄ nisi quando lambit labia p̄ cibū et potum suū nō inuenitur in eo nisi vnū intestinū inuolutum materialiter et conunctū est sibi p̄ stomacho. vnd̄ p̄ id non est aliud nisi vnū p̄ q̄d eijcit sup̄fluitatem 7 habz epar magnum quadruplū ad epar bonis. Sed splenē habet parvulum respectu sui corporis 7 hoc ē vt dicit auicē. q̄ melancolia transit ei in nutrimentum. Itē Aresto. lib. ij. quando generantur apparent dentes generati in eo. cū rostro suo eradicat arbores. 7 cū natat spirat cū eo 7 eijcit aquam 7 ille calceus creatur cū cartillagine. Elephas aut̄ q̄n̄ sedet flectit pedes suos. sed nō p̄t flectere pedes. iij. p̄ p̄dus corporis. sed fulcitur sup̄ latus dextrū vel sinistrū 7 dormit stante corpe 7 pedes posteriores flectit sicut hō. Itē li. v. masculus coit post quinquenniū. s̄ femina post decenniu 7 vsq̄ ad xl. et postq̄ parit femina quiescit p̄ trienniū et postq̄ fuerit impregnata om̄ino a masculo nō tangitur. et trahit in vtero p̄ bienniū 7 quando parit parit simile vitulo duorum aut trium mensium. Itē li. vij. elephāti accidit infirmitas ex ventositate 7 p̄pter h̄ non p̄t eijcere vrinaz

aut steruus. et si comederit terrā moriet̄. nisi ad hoc fuerit assuetus. quadoq̄ tamen degluti lapides. Accidit etiam eis dolor iuncturarū 7 iuuat p̄tra hoc potus aque calide 7 herbe s̄ber se in melle. quoniam iste due res prohibent fluxum ventris. et quando veratur dolore quādo non potest dormire inungūtur spatule cu 3 oleo et aqua calida et sic curatur. idem facit caro porcina assata sup̄ dolentes spatulas colligata. Et si habuerit ferrum in corpe datur ei oleum 7 extrahitur ferrum cum potu olei. et si nō p̄t biberre oleum ponūtur medicine in oleo et decoquūtur et datur eis ad comedendū. Item ibidez li. viij. Vasculus est maioris corporis 7 animositatis q̄ sit femina obedit q̄ diu sedet sup̄ eū venator 7 cum descenderit ligantur pedes anteriores eius donec domescat. Et sequitur in eodem libro. domesticabilior est 7 obedientior omnibus animalibus aggressibus habens sensū meliorem et sentit frigus in hyeme 7 frigidum ventum. et est animal valde fluminale 7 manet circa fluuios 7 mergit se in aqua vsq̄ ad admentum 7 natat sed non potest diu durare in natando propter corporis ponderositatem. Sūt autem elephantes naturaliter benigni. quia carēt felle vt dicit Aresto. li. xiiij. accidentaliter tm̄ efficiuntur seni quando nimis puocantur vel quādo inebriati vino ad preliandum acunt. Itē dicit Aresto. li. viij. nullum animal viuit ita diu sicut elephas et hoc propter suam cōplexiones que assimilatur aeri continenti. et ita oportet q̄ impregnetur per bienniū propter magnitudinem concepti fetus qui citius non potest p̄ficinec compleri.

De elephantibus. **C**apitulum. xliij.

De elephantibus

Antem dicit solinus. Siderum inqt̄ seruant disciplinaz elephantes 7 luna crescēte petunt amnes 7 spersi liquore sese salutāt motibus quibus possunt. deinde in saltus reuertuntur. Candore dentium intelligit arriuentus quorum alter semper in ministerio est et alteri parcitur ne assiduo percussu hebetetur. Sed quando a venatoribus premuntur simul percutiunt ambos et eos confringunt vt damnato eboze et deturpato vterius non p̄sequātur. Hāc em̄ piculi sibi sentiūt eē causā. Raro coeunt 7 tūc in aquis viuis se abluūt nec ante ablutōnē ad gregē reuertunt. p̄ seīs nūq̄ pugnāt. Nulla em̄ nonerunt adulteria et q̄n̄

casu aliq̄ dimicant nō mediocrem habent curā
 sauciorum. nam fessos et vulneratos in medio
 sui recipiunt et ip̄os plus q̄ se protegunt 7 de-
 fendunt. Quando capiuntur haustu ordei man-
 suescūt. fit em̄ fovea subterranea in via elephā-
 tis in quam incidit ignorans ad quam veniens
 vnus venator p̄cutit et pungit ipsum. alter aut̄
 venator superueniens primum p̄cutit venato-
 rem et amouet eū ne p̄cutiat elephāte 7 dat ei
 comedere ordeum. qd̄ cum ter vel quater fece-
 rit diligit se liberantem et ei deinceps obebiēs
 mansuescit. Si casu aliquo vomuerit vermem
 qui cameleon dicit̄ sumpto oleastro medet̄ pe-
 sti. ventrem habet mollem 7 dorsum dur̄. et iō
 pugnans cū vnicoꝛne. opponit ei dorsum. canēs
 put̄ pōt̄ ne p̄ mollem ventris p̄tem fodiat̄. Pi-
 los habet paucos et setas nullas. Aures habet
 amplas et longas inferius dependentes quas
 erigit et extendit 7 inde grauissime p̄cutit quan-
 do irascitur contra draconem quē odit. nec mir̄
 sitit em̄ sanguinem et eū bibit quando potest.
 Robrem ip̄m nunq̄ inuadit draco nisi quādo
 potu elephas est repletus vt̄ p̄pensius irigās
 maiorem sumat de oppressi sanguine satietatez
 Hucusq̄ solinus qui multa alia ponit q̄ supra
 dicit̄ Plini. In libro aut̄ phisiologi de elephā-
 te memini me sic legisse. Elephas inquit ē ani-
 mal qd̄ magnitudine inter oia animalia q̄du-
 pedia p̄excellit intellectu 7 memoria multuz vi-
 gens. nam elephantes inter alia eoz facta nun-
 q̄ dorsum tota se inclinant. qñ fessis ar-
 boꝝ 7 maxie palme quietis gratia accubāt 7 se
 qualitercūq̄ sustentant q̄z quieti homines in-
 sidiantes occulte arborem concanāt cui se appo-
 dians elephas 7 nesciens fraudem pōdere cor-
 poris arborem frangit 7 frangendo cadit sub-
 ito et succumbit. qui casum suum vidēs irrepa-
 rabilem miro modo barrit. i. clamat et rugit. ad
 eius barritium multitudo iuuenuz subito acce-
 dit elephāntū q̄ paulatim senioꝛem p̄ viribus
 eleuant et vt̄ eū relenent miro affectu se tot̄ vi-
 ribus inclinant. Coitum abhorrent nisi p̄ sola
 prole. vnde dicit̄ ibidē q̄ qñ elephātes indicoꝝ
 luxuria stimulat. vi amoris feina p̄cedit versus
 orientē quā sequit̄ masculus quicq̄ in abscoꝛdi-
 to deueniant qualitercūq̄ poterit mandrago-
 ram querit cuius fructu p̄rio feia gustat deind̄
 masculus eundē fructū comedens eā impreḡt 7
 fecundat vt̄ dicit̄. S̄ diu p̄pter magnitudinē fe-
 tus feia in vtero fetum gerit. S̄ tpe partus i aq̄s
 et in insulis fetū p̄creat p̄pter draconis metū
 ne ip̄m tenellū fetū sorbeat aut̄ deducat. 7 duz
 m̄r̄ filū p̄tari. do laborat masculus p̄ viribus ip̄as

p̄tegit et defēdit. Itē dicit̄ ibidē q̄ ossa elephā-
 tis combusta fugant serpentes 7 oia venenosa
 Item aliud dicit̄ ibidem valde admirandū qd̄
 apud ethiopes in aliquibz regionibus sic venā-
 tur. accedunt ad deserta vbi due virgines omi-
 no nude habitant 7 crinibz resolute. quaz̄ vna
 fert alueolum alia gladiū. incipiūt aut̄ alte can-
 tare quaz̄ cantum audiens bestia venit ad eas
 et lingit eaz̄ māmas. de dulcedine aut̄ cāt̄ moꝛ
 obdormit elephas 7 tūc vna p̄forat gladio gut-
 tur vel latus. altera hō colligit sanguinē eius q̄
 tingitur pannus qui purpura appellat̄ zc.

De hedo.

Capitulum. xliiij.

Hedus ab edēdo
 est dictus paruus em̄ est 7 pinguis
 7 iocundi saporis vt̄ dicit̄ Isidor. li.
 xij. eius naturalis siccitas ex humiditate etatis
 tpat̄ vt̄ dicit̄ Isa. in diet. vnde melior 7 dige-
 stioni est cōpetentior maxie si est masculus. vñ
 ei? caro bene nutrit 7 sanguinē bonū gignit. Ca-
 lorem habet vehemētiorez. p̄pter etatis benefi-
 ciaz̄ 7 i deo carnes heduline excunt̄ egritudiez
 p̄pter suam temperiem sunt cōmode. 7 ideo cō-
 ueniunt maxime humane nature maxime his q̄
 deliciose viuunt 7 quiete. Pilum habet longio-
 rem 7 hyspidiorem q̄ habeat agnus sed̄ habz
 carnem melioꝛez et digestioni obedientioꝛē. p̄-
 p̄terseius temperiem in humiditate et calore vt̄
 dicit̄ Constan. Habet aut̄ hedus visum valde
 acutum 7 simplicem aspectum 7 obliquū 7 ba-
 latu cognoscit 7 querit parentē vt̄ dicit̄ Plini.
 li. viij. ca. j. Eius iecur si comedat̄ dicitur sana-
 re vesptinam aciem oculoꝝ his quos noctilu-
 pos vocant. Item ibidē li. xxvij. ca. x. diē. pel-
 les hedoz sanāt moꝛsus venenosos si calide de
 super alligentur. pili hedoz exusti suo odore fu-
 gant serpentes. vt̄ t̄tur pelle eius recente ad pla-
 gas. sanguis eius valet contra venenosa. ei? eti-
 am coagulū valet contra virus bibitum 7 cō-
 tra sanguinem tauri bibitum siue sumptuz buc-
 usq̄ Plini. Est autem animali mbelle 7 inuocūū
 ruminans 7 mundum sacrificijs antiquis depu-
 tatum petulans 7 lasciuum intrinsecus pingue
 et carnosuz extrinsecus hyspidū 7 macilentuz
 tyrsos carpens 7 corrodens ramusculoꝝ. 7 dili-
 git precipue folia edere et. consimilium virgul-
 toꝝ.

De eruca.

Capitulum. xlv.

Eruca ē vermis

Eruca multipes crescens in folijs oleorum et pampinoꝝ. frondes fructus ⁊ flores corrodens ⁊ depascens. Et est eruca ab erodendo dicta quia rodit folia arborum et herbarum vt dicit **I**sidus. li. xij. de qua meminit plantus. imitatur inquit nequā bestiam et maleficā inuolutam in pampino cui se implicat nec aduolat vt locusta. huc illucq; discursus semper ista dimittat. ⁊ remanet sup frondes et tardo lapsu pignisq; moribus vniuersa consumit. huc usq; **I**sidus. li. xij. fm **P**lini. li. viij. Eruca ē aīal villosum et quasi lanuginosum. nā in arborū extremitatibus tortuosis frondib; virore q; psūpro textit de suis visceribus quasdam telas more aranearum ex quibus se inuoluit et p totam hyemem custodit pestiferū semen suum. Egerit em̄ quedā oua ex quibus ī vere erumpentibus gemmis nascit̄ multa ples. ex cuius ingluuie leduntur et peunt a suis fructibus arbores atq; herbe. Est aut̄ eruca vermis mollis ⁊ saniosus diuersis coloribus distinctus de nocte vt stella lucens. de die deformis ⁊ multicoloris apparēs. non caret peste aliqua virulenta. Nam quādo p membrum hoīs calefactum serpit cutē exurit et post se pustulas derelinquit. ad modum aut̄ bombicis sericum facientis formā suam mutat et se in formam volatilis de reptili trāffigurat. nam alas tenues ⁊ latas suscipit quibus hinc de volitando libere p aera se extollit. Quot aut̄ colores prius in corpe habuerat totidem in oculis alis colorū differentias representat ⁊ tale volatile papilio nuncupat̄. vt dicit **I**sidus. li. xij. papiliones dicunt̄ auicule que maxime abundant in fructibus que ex suo fetore faciunt vermes nasci vt dicit idem. nam ex erucis papiliones efficiuntur. ex papilionum stercore super folia delictis eruce itez generantur. minus aledunt corrodendo qm̄ volāt qm̄ repunt. Et dicit **P**api. papilioes sunt minuta volatilia q̄ de nocte cōueniūt accēso igne in candelis. q̄ lumen igneū cū extinguere nitunt̄ igne exuruntur et sic cum alienum lumen volunt interimere ipsi in proprio corpe puniuntur.

De faunis et satiris. Capitulum. xlvj.

Stuni quidem et

Satiri dicuntur qdā bestie mōstruose effigiem quidē hoīs habentes. s; ad plenū nō sunt hūane picipes rationis. vñ nec arte nec natura sunt dociles ad loquendū. ferū et beluū hñt aīm ⁊ bestiale appetitū. vñ hmōi

aīalia sunt in venem valde pna intantum vt mulieres coitu interficiunt. si quas errantes ī ne moribus cōprehendāt. Ideo dicuntur satiri qz non possunt libidine satiri. vt dicit **I**sidus. q̄tis aut̄ talia ratione hūana nō vtātur in multis tñ actib; et etiā in voce hoīs imitantur vt dicit **I**sidus. li. xij. ca. de portentis. Satiri inquit homunciones sunt aduncas habētes nares ⁊ cornua in frontibus. et in pedib; sunt similes caps **T**alem vidit sanctus anthonius in solitudine et interrogatus quis esset. fert̄ anthonio respondisse mortalis ego sum vnus ex accolis heremi quos vario delusa errore gentilitas faunos ⁊ satiros ac incubos colit. Satiri aut̄ q̄ ⁊ fauni satiri dicti sunt. a q̄busdā credūt eē hoīs siluestres vt in eodē ca. dicit **I**sidus. Et hi mōstruosi variantur. nā quidam sunt cenocephali ex eo qz canina capita habeāt q̄s ip̄e latratus magis bestias q̄ hoīs confitentur. Alij dicunt̄ cyclopes sic dicti qm̄ vnum oculū hñe dicuntur ⁊ hūc ī media fronte habere phibent̄. Alij oīno capite carent ⁊ ceruice q̄z oculi sunt in humeris. Alij habent faciem planā sine naribus labiū inferi⁹ ita pminens habētes vt in solis ardoribus totam ex eo contegant faciem dormientis. Alij ita contecta habent ora qz sup pectus vno tñ foramine a venarum calamis potuz haurientes. et hi sine linguis dicuntur eē. loco sermonis vtuntur nutu. Itē sunt etiā alij in scithia ita magnas habētes aures. vt ex diffusa eaz magnitudine ip̄is contegāt totum corpus ⁊ hi panthios dicuntur pan em̄ grece omne othi auris nomiatur. Sūt et alij in ethiopia proni ambulantes nequa q̄s sursum erigere se valentes ⁊ hi arabice nominantur. Sunt et alij in ethiopia habentes tñ vnuz pedem ita magnum qz resupini in terram iacentes adumbrentur pedis magnitudine cōtra estū et cū hoc sunt tante celeritatis qz canibus in cursu comparentur. Item sunt alij qui habent plātas versas post crura et tenos digitos in plantis. et tales in desertis libie euagantur. Item in scithia sunt animalia formā humanam habentia et pedes equinos et huiusmodi mōstra a ml̄tis lamie nūcupantur vt dicit pascalius super trenos. Multa alia ponit **I**sidus. monstra talia li. xij. ⁊ oīa accipit a plinio libro. vj. et septimo. et etiam a solino. De feminis. Ca. xlvij.

Emine a parti-

Ebus femoz vl̄ feminū sunt dōcē vbi spēs sex⁹ distinguūt̄ ab ip̄o viro vñ dī a fos qd̄ ē ignis qz vñ hz seia igneā q̄ vehēnter occupat. In oī em̄ genere animalium plus cōcupiscit femina q̄ masculus et ardentius mo

netur ad amorem vt dicit *Isi. li. vj.* **F**emine autē
 ppuetates generales ponit *Aresto. li. viij.* di-
 cens **F**emine maribus sunt debiliores p̄t̄t̄ vr-
 sum et leopardum. nam hoz femine sunt auda-
 ciores et fortiores et sunt magis sollicitę circa fetū
 sunt etiam maioris pietatis. q̄re sup̄ residuū
 li. v. ca. j. de puella ibi multa em̄ inuenies de hac
 materia. Est femina naturalit̄ maioris iracun-
 die q̄ masculus. vñ defacili pugnat contra ma-
 sculum et ponit *Aresto. li. viij.* exemplum de fo-
 ca. nam foca manet sp̄ in eodem loco et pugnat
 masculus cū femina quousq̄ vnus interficit aliū
 et ē femina minoris constantie et fidelitatis eius
 masculo q̄ ecōuerso et ponit *Aresto.* exempluz
 de sepia. nā qñ seia pcutitur iuuat eam masculus
 s̄ femina fugit marem qñ pcutit̄ et psequit̄ illū
Itē dicit aristo. li. xv. femina in generatione fe-
 tus ē sicut materia sed masculus sic forma exit
 em̄ semen ab ambobz ex quoz p̄mixtione crea-
 tura fit. et p̄pter hoc dico q̄ masculus et femina
 sunt p̄cipia generatiōis. et masculus vt forma
 femina vt materia. et iō datum ē masculo vt ge-
 neret in altero seia generat ex alio in seip̄a. *Itēz*
 femina generalr̄ ē nature infirmioris et fluxibili-
 oris q̄ mas. et hoc accidit p̄pter remissionē ca-
 loris et intensiōez frigidī humoris q̄ plus abū-
 dat in femina q̄ in mare. et ideo accidit mulieri-
 bus et etiam quibusdam q̄drupedibz sup̄flui-
 tas menstrualis. vt dicit idem sed nullius aia-
 lis femina intantū subiacet illi morbo sicut mu-
 lier. De his autē et alijs conditiombz seminaruz
 bonis et malis quere sup̄ li. vj.

De fetante.

Capitulum. xlvij.

Fetans ē pariens
 vel generans in quolibet genere ani-
 malium vñ idem ē fetans. tis. et pe-
 cus pecudis. vnde illud de post fetantes ac. eū.
 habet autē omnis fetans membrū p̄prium in q̄
 concipit et nutrit fetum suum. et ad fetanduz. i.
 ad generandū et p̄turiendum disponit et coope-
 rat̄ reuolutio orbuz et influentia siderz seu stel-
 laz vt dicit *Arestoti. li. xvij.* in fine. *Naturalr̄*
 inquit erit terminus et numerus generatiōis et
 completēti fm̄ reuolutōes stellaz. de hoc que-
 re sup̄ li. vj. ca. ij. de muliere pariente.

De fetu.

Capitulum. xlix.

Fetus. us. vi. dici-
 tur partus. fructus scz vteri homis
 vel cuiuslibet animalis. sed p̄prie ē
 in vtero adhuc subsistens in quo fouet̄ vñ dicit̄
Isido. li. xj. Fetus vocat̄ quia adhuc in vtero

fouetur. cuius secundine dicuntur folliculi qui
 simul cum infante nascūtur. continentq̄ ipsuz
 fetum. sunt sic dicti eo q̄ fetum educant. morit̄
 em̄ mater quando casu aliqua fetus de ei⁹ vte-
 ro non edūtur. **A**fetu autē dicunt̄ femine fetose
 qua ad concipiendum et ad pariendū fetum
 suum suete et fecunde et que fetu solent eē ple-
 ne vt dicit *Isido.* **D**istinguitur autē fetus eius-
 dem vteri a fetu potissime p̄ sexus diuersitatem
 quia vel est masculus vel femina nisi in his in q̄-
 bus vterq̄ sexus inuenit̄ vt in hermafrodit̄ s̄
 semp̄ imp̄fectus vt dicit *Isido. li. xj.* de fetu autē
 quere sup̄ li. vj. vbi agit̄ de hois generatiōe.

De ficario.

Capitulum. l.

Ficarius in vna
 significatiōe dicitur ille q̄ colligit v̄l
 vendit ficus. alio noīe dicit̄ ficarij
 homines siluani de ficibus viuentes et sic sumi-
 tur ficari⁹ inhiere. vbi dicit̄ habitabūt dracoēs
 cum fatuis ficarijs ibi glo. i. cū hominibus silua-
 nis. **A**lio modo dicuntur fatui ficarij fauni et sa-
 tiri q̄ inter agrestes ficus et alias arbores morā-
 tur. quales sunt pilosi onocentauri et alia aīma-
 lia monstruosa. de quibus dicit *Isi. li. xj.* in c. de
 faunis et dicit̄ sic fatui ficarij homines belui-
 ni in quibusdam cōmunem formam cum hoī-
 bus habentes. in alijs hoī in formam bestialem
 degenerantes vt est videre in lamys simeis et i-
 sirenis. et huiusmodi sunt ficarij quia sicut hoī-
 nes de fructibus victuz habent. fatui tñ sunt q̄
 rationis vsu carent. et ideo non approbatur lite-
 ra aliquoz librorum qui sic habent cum fatuis
 ficarijs. **N**ā ficarij sunt quidam latrones volo-
 si qui cuz sica. i. breui gladio interficiunt impro-
 uisus sicut aioth qui cum sica pendente in de-
 stro latere regem eglon pinguisimū interfecit.
 vt indi. ij. **S**ed tales in babilone destructa nūc
 nullatenus immorantur cum non sit habitacu-
 lum hominū loquendo p̄prie. sed potius mō-
 strorū vt dicit *Hiero. sup̄ Isa. postz tñ dicit̄ q̄*
 ficarij sunt sicarij. nam sica grece ficus dicitur
 latine. et fm̄ hoc reddit p̄nam expositiōē fm̄
 latinos ergo melius dicuntur huiusmodi hoī-
 nes monstruosi ficarij q̄ sicarij. vt sup̄ patz
 de faunis et satiris.

De formica.

Capitulum. lj.

Formica dicitur
 quasi ferēs micas. i. grana farzis. vñ
 quid. meth. **G**rāde op⁹ exiguū for-
 micas ore gerētes. vel dicit̄ formica q̄ ferēs mi-
 cas. i. farzis grana q̄ p̄gregat. ḡnoz p̄scindit ex-

tremane germinet. quaz solertia multa est. p-
nidet enim sibi in futurum. Nam in estate con-
gregat sibi in hyeme vnde viuant vt dicit *Isi.*
li. xij. Congregat autē triticum 7 non curat or-
deum. qm̄ pluuia sup triticū coaceruatū descen-
dit: formica totum deiicit 7 soli exponit vt itez
desiccat. In ethiopia dicunt eē formice ad for-
mā canis que arenas aureas pedib⁹ erunt q̄s
custodiūt ne quis auferat. capientesq; ad necē
psequūt vt dicit *Isi.* li. xij. in ca. de minutū aia-
libus. De formica etiaz dicit solinus. Formice
inquit nigre sunt valde parue 7 tñ plus q̄s ma-
gna aialia sunt sollicitissime discipline. nā pui-
dent sibi sapiēter impostez vñ viuāt. gregatim
viuūt. 7 cumulos componūt in quibus bitant.
grana sollicite 7 solerter recolligūt. solerti⁹ de-
corticant que in secretionibus domunculorū ne
ab auibus rapiant vel etiam vento disp̄gātur
reponunt cautissime. Occultas vias faciunt re-
ctas in domos in quibus habitāt. 7 sapientio-
res semp stant in vijs illis ne stulte deuiant vt
aberrant. Cum in domibus suis coangustātur
ad capturam: pfundunt hoīes aqua venenosa
7 ideo vulgarter dicit q̄ mingūt. illa aqua ma-
nū vrit tangentis 7 in ea pruritū gignit. nā illā
aquā h̄z loco armature. hucusq; solinus. *Pli-*
nius li. xj. ca. xxxj. dicit sic de formicis. Labore
sibinūicē cōmunicāt 7 cibos querūt. quib⁹ vti-
liores sunt apes que cibos vtilēs faciūt. sed he-
condunt. maiora ferunt pondera q̄ earū sint
corpora. paruitatē corpis recipiunt magnitu-
dine virtutis. pondera sua gerūt morū. 7 que
pie magnitudine in ore ferre nō pnt: auerse pe-
dibus posterioribus obuoluere molunt. De
re sua publica eis est curatio 7 memoria. nā se-
mina abrafa condunt ne sursum germinent in
fruges. 7 grana disp̄sa recolligūt cum diligen-
tia ne pdantur. 7 grana maiora diuidūt i intro-
itu vt sic ea facilius in sua repositaria introdu-
cant. In plenilunio noctibus opāt. cessant au-
tem in interlunio a labore. 7 quia de diuersis lo-
cis cibum conuehūt: habent certū tēp⁹ ad mu-
tuā recognitōz datum sibi. 7 tunc maxia fit re-
conuersatio. 7 fit cum obujs quasi quedā col-
locutio 7 diligens pcontatio. redeunt per semi-
tas certas 7 expeditas: quas etiā p silices ele-
gerunt. Sūt autē formice paruule stricte circa
ventrem 7 quasi cincte. que tandē crescētes ef-
ficiuntur pennate. 7 sic in fine ad modū musca-
rum in minuta volatilia transformant. Itē ibi-
dem ca. xxxij. Sunt quedaz formice indice ma-
xime 7 cornute que mira cupiditate gemmas
7 aurum custodiūt. sed hoc *Indi* furant estino

tempore quando formice in tumulis ppter fer-
uorem nimū abscondātur. Sed formice odoē
sentiunt 7 sollicite peruolant: 7 aurum deferre
cupientes crebro lacerant q̄uis velocib⁹ came-
lis formicas fugiant. tantaq; inest eis pnciosa
feritas cum amore auri. *Aristo.* ait de formicis
li. viij. In formicis sicut 7 in apibus est sensus
olfactus. odit enim omne fetidum. vnde si quis
suffumigauerit domos formicarū cū sulphure
vel ouigano agresti vel cum cornu cernino com-
busto: fugiunt 7 dimittunt domos suas. q̄uis
autem forte in grege viuant 7 sibi mutuo ob-
tempent: tamen regem nō habēt vt dicit *aris.*
li. j. Et *salomon* idēz dicit puerb. vj. Formica
ducem non habet nec pceptorem zc. vbi dicit
glo. Si tantillum aial pncipe carēs ratōe ex-
pers natura duce sibi impostez puidet. mltō-
magis tu ad imaginē dei conditus ad vidēdā
eius gloriā vocatus cū tanto magisterio adiu-
tus ipsum deū creatorē habens ducē: in p̄sen-
ti debes fructus colligere quibus possis viuere
in futuro. quere glo. Solertiā aut formicarum
quā supra cōmendant auctores: approbat *ari-*
sto. li. viij. vbi dicit opatio formicaz est manife-
sta volenti ipsam intueri. qm̄ formice sp̄ ambu-
lant vna via 7 deponūt cibū suū. 7 laborāt i no-
cte apud complementū lune zc. Aliq; tñ hāt
minus laudabiles pprietates. qz arborū ledunt
radices iuxta quas nidificāt. manus tangētū
coinquāt. ad summitates arborū scandūt. flo-
res 7 germina eaz corrodendo violāt. imo fru-
ctus si pmittant concuant 7 māducāt. hoīb⁹
nocent: attñ vsos iuuāt. nam vt dicit *pli.* libro
viij. qz vsi qñ egrotāt querūt formicas q̄s de-
uorant. 7 sic comeste eos sanant. 7 aliquibus ta-
men canibus medicinalia sunt oua formicarū.
Quere in sequēti lib. de ouis.

De formicaleone. Cap. liij.

Formicaleon a
formica, 7 leone recipit denomiatoz
vt dicit *Isi.* li. xij. formica ē 7 leo. est
enī aial parū formicis infestū. nā furtiue earū
pmpuaria subintrans granū comedit formi-
cam. 7 sic p subtractionem victus causa est q̄re
simplices formice in fine necessario moriuntur
Ab alijs autem animalibus deuoratur vt for-
mica. nec potest se proprijs viribus contueri. 7
est species aranee. Quere s. de aranea in litte-
ra a. zc.

De fuco.

Cap. liij.

Fucus. ci. est ape
maior. minor scabrone. dictus autē
est fucus eo q̄ comedit labores alie
nos. quasi fagus a fagin q̄d est comedere. de pa
scitur. n. quod nō laborauit. quia nec mellificat
sed alioꝝ mel māducat. de quo h̄gil. Ignauū
fucus pecus a presepi b̄ arcet. vt dicit Ili. li.
xij. De his fucis dicit pli. lib. xj. ca. xij. Largior
inquit mellis puentus adducit in aluearibus
ex contubernio fucōꝝ. Sunt autē fuci sine acu
leo velut imperfecti apes. 7 sunt seruiciales vera
rum apū. 7 ideo eis impant vere apes p̄mosq̄
expellunt ad opa. tardātes autē sine clementia
pungunt 7 puniūt. neq̄ in ope tm̄ sed etiam in
fetu adiuuant apes. Certe. n. quo maior eozū
fuerit multitudo: eo maior fiet examinū puen
tus. Cum mella h̄o ceperint matura eē abigūt
eas a melle. q̄: singulas aggressē eas trucidant
atq̄ fugant. nec vident nisi in vere. Impatori
bus apum fuci extruūt regias mansiones. am
plas. magnificas. separatas. coopculo eminētes.
7 fiunt sexangule omēs celle singuloꝝ. et q̄uis
fuci sustineant tot labores: comedere tamē de
melle vix p̄mittunt nisi quantū capiūt 7 furan
tur vt dicit pli.

De griphe. Capi. liij.

Gripbes est aīal
pennatum 7 quadrupes in yperbo
reis partib̄ siue montibus nascens
omni parte corpis sunt leones. alis tm̄ 7 capite
aquilis assimilant. Equis vehemēter sunt infe
sti 7 viuos hoīes discerpūt vt dicit Ili. lib. xij.
Adeo autē infestat equū vt ait huguitio. q̄ eq̄
tem armatū cum eo rapiat in sublime vt dicit
glo. super deuē. xij. custodiunt autez gripbes
montes in quibus sunt gēme preciose vt sma
ragdi 7 iaspides. nec p̄mittūt eas auferri exin
de. vnde dicit Ili. li. xij. ca. ij. Partes quedā
in scithia auro 7 gemmis effluūt: s̄ gripborum
immanitate accessus hoīm est rarus. Ibi sma
ragdi optimi 7 cristalli zc. Tā magnos habēt
vngues 7 tā amplos q̄ inde fiunt cippi qui mē
sis regum apponūt.

De glire. Cap. lv.

Glires sunt que
dam bestiole quasi maiores mures
sic dicti q̄ somnus efficit eos pin
gues. nam gliscere idem est q̄d crescere vt dic̄
Ili. li. xij. Tota enī hyeme dormiūt 7 immobi
les quasi mortui requiescunt. estino tempe re

uificūt. De glire autē dicit pli. lib. viij. ca. lviij.
q̄ glires in siluis libēter habitant 7 socios sibi
notos amant. cōtra alienos dimicāt 7 pugnāt.
Insigni h̄o pietate genitores suos in senectu
te nutriūt. 7 eis alimēta iuuenes admīstrāt.

De grillo. Capi. lvj.

Grillus sicut et ci
rogrillus ē aīal parū debile 7 infir
mū rapax 7 mortifex spinosum. mi
nus ericio vt dicit glo. sup. leuē. A sono autez
vociis nomen sumpsit vt dicit Ili. li. xij. hoc re
tro ambulat 7 terram terebrat. noctib̄ stridet.
venat cum formica circūligata capillo ī cauer
nam eius coniecta. afflata prius puluere ne se
abscondat. 7 ita formice amplexib̄ trahit vt
dicit Ili. do.

De hinnulo. Capi. lvij.

Hinnulus cervi
est filius ab innuēdo dicit. q̄a nutu
matris abscondit vt dicit Ili. lib.
xij. aīal quidem est debile 7 imbelle sic damula
7 est acutissimi visus 7 velocis cursus. mat̄ autē
eius ipsum in specubus 7 antris 7 locis vmbro
sis abscondit. 7 illum vltra spineta 7 rubeta sal
tare instruit vt dicit pli. li. viij. ca. de cervis. vi
de s̄. littera c. carnes habent teneras 7 digesti
biles p̄pter motus frequētā 7 discursus vt di
cit constan. 7 ysa. in diet. 7 si fuerit castrat⁹
anteq̄ crescāt eius cornua. caro eius melior 7 tē
peratioꝝ in siccitate 7 calore est vt dicit idēz. 7
si fuerit castrat⁹ anteq̄ cornua habuerit nūq̄
ei vltius crescent. 7 si post: nunq̄ ea abiciet
nec mutabit vt dicit aristo. lib. viij. 7 pli. Hin
nuli serpentibus contrariant miro modo. qui
enim fuerit inunctus eius sepo vel sanguine: a
serpente illo die nō tangit vt dicit. xxxviij. lib.
ca. ix. 7 eius coagalum est summū remediūz in
venenis vt dicit idem.

De birco. Cap. lvij.

Hircus ē aīal pe
tulcā 7 lasciuū semper seruēs ad coi
tus vt dicit Ili. li. xij. cuius oculi ob
libidinem in transuersum aspiciūt. nam birqui
dicunt oculoꝝ anguli vt dicit idem. Eius na
tura est calidissima adeo vt adamantē lapidez
quem nec ignis nec ferrum domare valet: eius
cruroꝝ calidissim⁹ remollit vt dicit idē. Hic ca
per est dictus eo q̄ cape nititur arborum sum
mitates vt dicit idem. Incipit autē hirc⁹ ad ge
nerandū moueri post vnūz annū vt dic̄ aristo.

lib. v. Et filius qui primo generat est grossior
 7 pinguior post generatis. Item idem libro. xij.
 Quidam hirci habent notabile magnitudinem
 in auriculis sicut quidam arietes in caudis suis.
 nam quidam habent in latitudine plus q̄ lati-
 tudinem palme. 7 habent prolixas barbā 7 cau-
 dam extenuatam in longitudine vsq̄ ad terrā
 7 habent cornua multa 7 fortia atq̄ grossa. et
 sunt hispidi 7 duri odor 7 fetidi pinguedinis
 multe: precipue interius circa renes. 7 tūc defa-
 cili moriūt nisi in pinguedine attenuēt. 7 quā-
 to sunt pinguedinis maioris tanto sunt mino-
 ris seminis 7 paucioris generatōis vt dicit idē
 li. viij. 7 n̄ coeunt nisi raro. 7 ppter B interficiūt
 eos pastores sapientes ante coitū aut eos ma-
 crificent siue seruent ad vitam. 7 si apparēt ma-
 cri exterius q̄q̄ interius sunt valde pingues.
 Et accidit eis sepe monstruositas vt dicit Ii.
 li. xvij. vnde aliqui visus est hircus h̄ns cornua
 in cruribus. quod valde erat mōstruosus. Car-
 nes aut hircine inter omnes carnes pecorinas
 sunt deteriores. duriores 7 indigestibiliores vt
 dicit ysaac in dietis. 7 maxime q̄n hircus ē de-
 crepitus. cutis aut decrepiti est melior 7 fortior
 s̄ odor est grauior 7 caro peior. Cum autē ca-
 strat⁹ fuerit: caro erit eius humidior 7 tenerior
 7 minus dura ad digerendū 7 minus mala ad
 edendū. Dicit aut pli. li. viij. democritū dixisse
 se hircum siue caprū nunq̄ sine febre eē. San-
 guis autē hirci cum edera nutriti miro mō dis-
 soluit calculum in renibus 7 vesica vt dicit Ii.
 cornu eius exustus fugat serpētes 7 sanat fistu-
 las 7 caneros 7 alios morbos vlcerosos. polipū
 etiam corrodit 7 emendat. Secur hircinuz va-
 let contra morsum rabidi canis. fel eius visum
 clarificat. hircina vrina mixta cum felle eius le-
 prosis confert 7 lentigines tollit zc.

De biena.

Cap. lix.

Biena crudelis ē
 bestia similis lupo ī voracitate 7 in
 gula. etiam in mortuos seuit 7 eorū
 cadauera de terra extrahit 7 corrodit. 7 iō bie-
 na ab biando est dicta. q̄ p̄ auaritate ricibus
 patulis inbiat ad predaz suam. natura ei⁹ ē vt
 mutet sexum. nūc enī masculus nūc femia inue-
 nitur. 7 ideo immundū aīal est vt dicit Ii. cir-
 cuit domos de nocte. 7 humanaz put pōt fin-
 git vocem vt ita suspicet eē homo. De biena
 dicit pli. li. viij. ca. xxxj. bienis vtrāq̄ eē naturā
 quia alterius anni marem: alterius feminā esse
 dicunt. parit aut sine mare vt credit vulgus. s̄
 aristo. negat. vi pere h̄z collū 7 dor: suz elephā-

tis. flecti non potest nisi totum corpus circum-
 cingatur. tradit pastores inter stabula sermo-
 nem humanū fingere alicuius nomē adducere
 quem euocat foris vt lacerent. Romiatōz ho-
 minis solēt fingere ad sollicitandū canes quos
 inuadāt. multas 7 innumerabiles h̄z colorū in
 ocul⁹ varietates 7 oculos valde mobiles. eiusq̄
 ymbria facit canes obmutescere q̄s cōtingit. et
 omne aīal quod ter lustrant in eius vestigio si-
 git gradū. Hec bestia coit cū leena ethiopica:
 7 generat animal quoddā crudelissimuz voces
 hoīm 7 pecorum imitans. plures dentū acies
 vel ordines in vtrāq̄ parte oris h̄ns. Bienas
 plurimas africa gignit sic 7 onagros 7 fibros 7
 multa alia monstruosa vt dicit pli. Itē ibidez.
 hec bestia gignit lapidē qui biena dicit. quem
 qui portauerit sub lingua facit eum futura p-
 dicare 7 diuinare vt dicit solinus. Item dicit
 pli. li. xxvij. biena odit pantheram. et si pelles
 vtriusq̄ bestie suspendant: dicunt decidere pi-
 los panthere. Cum fugit biena venantem: de-
 clinat ad dexteram vt pretergressi hominis ve-
 stigia occupet. quod si nō successerit dicit mē-
 te alienari vel ex equo hominē decidere. aut si
 in bienā torserit defacili capitur bestia vt ma-
 gi tradunt. Item vt dicit idem. fel eius ē valde
 medicinale. valet maxie contra caliginem oculo-
 rum. q̄ in multis etiā maleficis corde 7 ieco-
 re bienē vtunt magi vt dicit ibidē. Aristo. xō
 dicit li. vij. q̄ quātitas bienē est sicut quātitas
 lupi. 7 in eius collo sunt pili sicut in collo equi.
 7 h̄z pilos sup oīa spondilia. 7 deludit hoīes 7
 predatur eos. 7 capit canes 7 deuorat ita liben-
 ter sicut hoīes. 7 canat sepulturas vt comedat
 carnes mortuoz.

De hericio.

Cap. lx.

Hericus aīal spi-
 nosum spinis hispideis 7 asperis co-
 opertū. coriuz. n. habet vndiq̄ acu-
 leis circumseptū. ita q̄ se claudit quibz vndiq̄
 se protegit 7 defendit. Nam statim vt aliquid
 presenserit post se: surgit atq̄ in globum con-
 uersus in sua se arma contra insidias recolligit
 huius quidem prouidentia est. ascendit enī in
 vitem siue ī aliam pomiferam arborem 7 vuas
 exacinat. poma deicit. 7 cum poma in terram
 deciderint inuoluit se sup fructus vt spinis in-
 figantur. 7 sic portat escam filiis suis vt dicit
 Irido. libro xj. vnd 7 ab hispeditate 7 ngoē spi-
 narum hericius vel herinacius est vocat⁹. ha-
 bet enim vt dicit aristo. spinas loco pilozum. 7
 cooperiunt sicut pili. 7 sunt sibi arma. q̄ pūgit

et ledit se capientē vel tangentē. Item aristo. li. ii. hericij alij sunt siluatici et alij terreni et alij sicut aquatici et faciunt oua multa que non comeduntur. et sunt hericij parum habentes de carne et hoc est eis propriū. habet hericius caput et os inferius et tamen exitus supfluitatis superius quam pascuntur a parte inferiori. et propter hoc habet orificiū in alia parte. supfluitas vero est in dorso superius. et habet hericius quatuor dentes. et inter illos habet partes carnosas loco lingue. et habet ventrem diuisum in quatuor plenas supfluitates. vnde etiam est genus hericij albe teste etiam spinarum albarum. et est multorum ouorum. Item hericius est debilis auditus magis quam animalia dicitur teste et ambulatio super quatuor pedes. Item li. v. hericij agrestes coeunt stantes dorso applicato. quia in illa parte ubi eijciunt supflua se contingunt. Item li. viij. et multotiens apparet sensus in hericij contra ventos septentrionales et meridionales. quoniam faciunt foramen in terra ad quod fugiunt quoniam presentiant tales ventos imminere. vnde quidam fuit in constantinopoli qui habuit hericium pro quem cognouit et predixit ventos futuros. et non intellexit aliquis vnde talez noticiam habuisset. Item dicit idem li. xlij. quod tot habet ventres quot dentes. et in illis ventribus generant oua quatuor. et quidam hericij sunt alijs meliores et oua quorundam maiora. et quedam sunt minora: quam quedam melius decoquunt et digeruntur quam alia. Item li. xix. hericij habent modicum corpus et multas spinas maiores corpore. Et causa magnitudinis spinarum et puitatū corporum est. quoniam nutrimentum corporis transit in eas propter caloris paucitatem. et quia cibus non digeritur bene: vnde generat in corporibus eorum multa supfluitas. et illa supfluitas transit in nutrimentum spinarum. hucusque aristo.

De herinacio. Cap. lxxj.

Herinaeus idem est quod cirogrillus animal paruum et spinosum habitans in cauernis. simile hericio sicut dicitur esse maius. de quo plinius lib. ix. cap. xxxvij. herinacij inquit more hericij se volutant super poma: que spinis infixas deferunt in dorso vnum semper gestat in ore. quoniam venat in modum pile se voluit nequoniam possit propter aculeos comprehendere. quoniam autem posse euadere se desperat: herinaeus vinam ex se mittit tabificam et venenosam. et illa vinam primo nocet sibi si eius dorsum vel spina inde aliquantulum aspergat. nam tali fluo

tu dorsum suum ledit et enelluntur spinule dorso sui. et ideo ignorat quod inde facilius capiat vnde alios ledere proponebat. et ideo ars est quod tunc venet tal bestiola quandoque vna talis bestie penitus immoratur in ea. quia tunc fracto dorso et laxatis spinis ipsi minime valet fuga. Et ideo quia odore suo naturaliter percipit tantam vinam sua latescere venena. semper vine sue parcat ne eius virulentiam a se moueat aut diffundat quousque captiuitatis necessitas vltima hunc compellat. Hec bestiola quousque parua: tanta se constringit fortitudine quando timet: quod vix saluo cortice poterit aperiri. In aqua igitur calida ponitur: qua aspsa quasi subito aperitur. et tunc ligatis pedibus posterioribus suspenditur. et sic suspensa fame tandem interficitur. nec aliter bono modo interficitur ut eius pellicula aculeata portetur. Et quousque illius animalis corpusculum humanis visibus non multum sit necessarium: tamen eius pellicula tam spinata ita mortalibus est necessaria. quod si non essent aculei frustra vel lerum mollicies in pecudibus mortalibus esset data. cute enim hericina vestes poliunt. Hoc autem dicitur habere proprium herinacius. quod postquam pomis et racemis est oneratus. si ceciderit pomum de suis spinis casu aliquo: pro indignatione omnia de dorso excutit. et vt se iteque oneret reuerti ad arbore consuevit.

De iuuenca. Capitulū. lxxij.

Iuuenca vel iuuenca uenca est iuuenis vacca que ad terram excolendam iugo subijci est apta vt dicit Isidorus. vel ideo sic dicitur. quia antiquitus ioui iuuenca immolabatur et non taurus vt dicit idem. animal est petulcum et lasciuum propter iuuentutem. et ideo fortiori iugo premitur vt cometur. stimulo etiam pungitur vt rectius sequi bouum vestigia coartetur. Iuuenca taurorum copule solet esse apta. quia in tali etate eis coniungitur vt pregnetur. Impinguatur in pascuis vt pro varijs hominum visibus ducta ad macellum a carnifice immolet seu macetur carnes sicciores et solidiores habet quam vituli lactantes propter remotiōem a lacte: sed teniores calidiores et humidiores quam habet boues decrepiti siue vacce. quia lactanti etati magis sunt vicine vt dicit in dietis.

De leone.

Capit. lxxij.

Eo grece rex lati

Lne. eo qd rex sit 7 princeps omniū be-
stiarū vt dicit Isido. li. xij. Leonū
autem quidam sunt breues 7 iuba crispa. 7 hi
sunt imbelles. quidā xō sunt longi 7 coma sim-
plici. 7 hi sunt acrores. animos eorum frons et
canda indicat. virtus eorum in pectore. firmi-
tas eorum in capite. septi a venatoribz terram
continent vt munus circumspicis venatoribz
terreantur. rotarum timent strepitus: s; ignes
magis. cum dormierint vigilant oculi eoz. 7 cū
ambulant cooperiunt vestigia sua ne eos vena-
tor: possit inuenire. Cum genuerit catulum tri-
bus diebus 7 tribus noctibus dormire credis
tunc demū patris fremitu vel rugitu velut tre-
miscens cubilis loc^o suscitare dicit catulū dor-
mientem. Circa hoiem natura leonum est. vt
nisi lesi irasci nequeant. Patet etiā eoz miseri-
cordia assiduis exemplis. nam prostratis pcut.
captiuos obuios repatriare pmittūt. homines
nisi in magna fame nec comedūt nec interimūt.
hucusq; Isi. li. xij. De leone aut dicit pli. libro
vij. ca. xvij. Leo in summa generositate est qn
iubis colla 7 humeri vestiuntur. quos spardi gi-
gnūt semp carent hoc insigni. coitum aut par-
di cum leena odore cognoscit leo. 7 tot^o i adul-
tere surgit penam. sed si in flumine abluatur te-
gitur eius culpa 7 a mare non pcepit. In pari-
endo vnguibz filiorum laniatur virtus pariē-
tis. 7 ideo non sepe parit. Aristo. autez vt dicit
pli. dixit leenam primo quinqz catulos parere
deinde quatuor. 7 sic per annos singlos ad mi-
nus vno sterilesce. paritq; informes catulos
7 paruos. magnitudine mustelaz in principio
dicit etiam catulos sex mensium vix posse na-
sci 7 duoz mensium vix moueri. Annaz eicit
leo leuato crure more canis. et vana eicta val-
de fetet. quando semel satiatur: duobus diebz
vel tribus cibo caret. 7 si in satietate fugienduz
est: cibos ad fauces reijcit 7 cum vnguibz eos
extrahit vt sic sit leuior ad fugiendum. diutis-
sime viuit: quod cognoscit p dentū consum-
ptionē. 7 tunc in senecta hoiem impetit. qā ad
psequendas bestias vel beluas virtus iam defi-
cit. 7 tunc obsidet ciuitates vt homines rapiat.
sed qn capiunt tunc suspēdūt vt metu simi-
lis pene ceteri terreant. In viros seuit. contra
feminas tm̄ fremit. infantes raro inuadit nisi in
magna fame. Animi leonum inder cauda est si-
cut equoz aures. Nam quando irati sunt ani-
mi. primo terram cauda verberant. deinde cre-

sciente iracundia terguz pcutit 7 flagellat. Ex
omni vulnere illato a leone siue impresso vngue
siue dente. pfluit acer sanguis vt dicit Isido.
Itē in piculis maxime apparet generosus. vñ
qn psequit a canibz aut venatoribus non lati-
tat nec se occultat: sed sedet i campis. ibiq; vbi
videri potest ad defensionem se parat. vbi vir-
gultum siluasq; penetraverit: acerrimo fertur
cursu velut reputans turpem absconione. nō
enim se abscondit eo qd timeat: sed soluz ne ti-
meatur aliquoties se occultat. Dum aliquem
insequit saltu insilit: quo nō vti qn fugit. qn
vulneratur mira obseruatōne nouit pmo se tā-
gentem. 7 in quantalibet multitudine primum
impetit pcessorem. 7 cum quis telum miserit et
eum non tetigerit correptum rotatū sternit. s;
nequaq; ipsuz vulnerat neq; ledit. qn moritur
humū mordet lacrimaq; fundit. quando egrot-
tat sanguine sumee medet. cristam galli 7 cātuz
valde timet. Animal est gratum cognoscens 7
diligens sibi benefacientē. vt patet in exēplis
que ibi ponit pli. hucusq; pli. li. vij. ca. xvij. De
leone aut dicit aristo. li. ij. silt auic. Leo hz col-
lum quasi immobilem multū rigidū. 7 interiora
habet ad modū canis. 7 semp pmo mouet de-
xtrum pedem 7 post sinistrū sicut 7 camelus. 7
paruz hz de medulla in ossibz. 7 eius ossa ita s;
dura vt ex eorum collisione exit ignis. Item li.
xvij. leo hz multas fissuras in pedibus: 7 ido ge-
nerat filios cecos sicut canis vel lupus. nā ferra-
tos habet dentes. 7 ideo filios generat impfe-
ctos sicut dicit idem 7 etiā solinus. q dicit leo-
nem timere quando videt vel audit catulū ver-
berari. cuius filij nascunt ceci sicut 7 oim aialū
habentū dentes diuisos. ppter ingluuiem na-
scūtur filij impfecti. In altissimis montibz oc-
cultat se. 7 inde cōtemplatus predā suā quā cū
viderit alte rugit. ad cuius vocē terrent aialia
et subito figunt gradum. circa que cum cauda
in orbem lineam ducit. 7 illius nature circulum
transire quodlibet animal pertimescit. s; stant
animalia stupida qsi edictū expectantia regis
sui. Transiens p loca asperiora vngues intra
pedem contrahit 7 recondit. Nam illis vtitur
p mucrone. 7 ido infra carnositate ipos absco-
dit 7 eis pcut ne ledat vel hebetet. predā suam
quā arripit solus comedere erubescit. 7 iō sepe
ipm a remotis sequētibus alijs bestijs de ipsa
pda liberalitatis grā derelinqt vt dicit idē. tā-
te aut ē caliditate q febres sp qntanas patit. 7
hūc morbz naturaliter sustinet vt eius feritas
edomet. cuius caro cū excedat in calore ad esū
est nociua vt dicit diaf. 7 pli. li. xxvij. valet etiā

in medicina multipl'r. cuius adeps venenis est
 contrarius. quo quicunq; punctus fuerit: elio-
 rum aialium vel reptiliū morsus illo tempe nō
 timebit. eius etiam adeps mixtus cum oleo ro-
 faceo cutem faciei custodit a vicys candoreq;
 seruat 7 sanat adusta. oculorū sedat tumores.
 fel eius aqua addita oculorū acuit claritatē. va-
 let etiā contra conuiciales morbos 7 cadacos.
 cor eius in cibo sumptū soluit quartanā febrē.
 bucul' q; pli. li. xxxviij. ca. viij. venatur autez leo
 sic. duplex sit fouea. vna continue iuxta aliā. in
 secundaria fouea ponit vna cauea siue cista q̄
 defacili claudit qñ tangitur. ponitur autē agn'
 vel onis in fouea prima in quam salit leo quan-
 do esurit p onicula rapienda cupidus. videns
 autem se non posse de fouea erumpere: erabe-
 scens se deceptum foueam volens intrare secu-
 dam vt ibi lateat. incidit in cistulas sine caueā
 ibidē prepatam. que post eius introitum sub-
 ito se claudit 7 ipsum vltorius nō pmittit exire.
 sed in cauea extra foueā extrahit 7 in illa tenet
 captus 7 catenatus donec edometur. 7 B tan-
 git hieo. sup Ezech. xix. ca. sup locum istū mi-
 lerunt eum in caueam zc.

De leena.

Cap. lxxij.

Leena leonis dicitur

semina: que bestia est multum li-
 bidinosa. semp enim gestat in coita.
 7 ideo leone crudelior est. 7 maxime quādo ha-
 bet fetum. p filijs morti se exponit. 7 p ipsoꝝ
 defensione venatorū iacula non timefcit. plures
 parit filios in primo partu q̄ in sequentibus.
 nam ppter acamen vnguim filioꝝ leditur ma-
 trix. 7 sic annuatim sterilefcit vt dicit aristo. et
 pli. qui dicit sic vt ait **Isi. li. xij.** aialia cum acu-
 tis vnguibus frequēter parere nō pnt. viciant
 enim matrices intrinsecus mouentibus catalis
 7 ideo non potest leena expectare cum pta vsq;
 ad filioꝝ pfectam completōz. sed poti^o dimit-
 tit partum dolore cogente 7 effundit anteq; fi-
 lij compleāt. pre feruore libidinis pardis se cō-
 miscet. Sed post coitum leonē timer. nā turpē
 cōmixturam sentit leo p odorem nisi pri^o post
 adulterium in flumine abluatur vt dicit pli. et
 quando ipsam dephendit ream statim punit.
 7 ideo ipsa statim fugit. 7 nisi fuerit prius ablu-
 ta non reuertet ad maritū. Est autē parua be-
 stia vel bestiola quam miro modo timent leo 7
 leena que vocat leonzeufones. nam quoddam
 portat venenū quod leonē interficit 7 leenam.
 vnde capta bestiola exurit eiusq; cinere aspsē
 carnes 7 posite p competiā semitaz leones ne-

cant vt dicit **Isi. li. xij.** Scdm autē auicē. li. viij.
 ca. j. dicit. Leo est aial cibi quidū 7 gulosum. 7
 ideo sine masticatōe deuorat cibum suū. 7 ppter
 hoc euomit comestū 7 iterato comedit reiecta.
 7 comedit multū ita q; de cibo fit ponderosus.
 7 post stat ieiun^o p duas dies 7 duas noctes.
 7 nō eicit stercus a se nisi semel in duobus di-
 ebus atq; tribus. 7 est siccum sine humido. 7 ē
 valde fetens. similiter 7 vna sua. 7 qñ scundit
 venter eius exit malus odor. 7 anhelitū h3 feti-
 dam 7 infectiū ac morsus mortifex 7 veneno-
 sum 7 maxime qñ est rabiosus. Fit autē rabio-
 sus sicut canis vt dicit aristo. 7 auicē. 7 ē crudele
 qñ ira cit 7 furibandū: pre indignatōe vberās
 semetipsū. Fremit pre ira 7 frendit dentibus
 maxie qñ esurit. 7 aialibus trāseñtibz vt e ara
 piat insidiās in specubz 7 antris abdit. se ab-
 scōdit. ac sup transeñtes bestias ex improviso
 insilit 7 eas dente 7 vngue crudeliter dilaniat 7
 etiā occidit. carnem ossa 7 pellē cōminuit 7 cō-
 fringit ac contracta frustatim deuorat 7 stran-
 gulat. 7 si viderit quēpiam venire contra se vt
 pdam eruat quam rapuit: predaz amplexat 7
 frendit 7 terram cauda pcutit. 7 si appropinq-
 uerit in ipsum insilit. quo deuicto iterū ad pdā
 redit. sanguinē aialis occisi ab eo primo bibit 7
 lambit. deinde residuū discerpēs mēbratim di-
 uidit deuorat 7 deglutit.

De leopardo.

Cap. lxx.

Leopardus ē be-

stia seuissima de leonis 7 pardi adul-
 terio generata vt dicit **Isid. lib. xij.**
Itaz vt dicit pli. leone cū parda aut pardo cū
 leena concubente: ex tali coitu degeneres par-
 di. pcreant sicut ex equo 7 asina vel ex asino et
 equa gignitur mulus siue burdo vt dicit **Isi.**
 Est autē aial valde pceps 7 sitit sanguines. Est
 7 femina maior 7 crudelior q̄ sit mascul^o vt di-
 cit aristo. Colorem h3 variū sicut pardus. sali-
 endo nō currendo insequit predam. 7 si in ter-
 cio saltu predam nō rapit vel in quarto: p indi-
 gnatione sistit 7 quasi victus retrocedit. corp^o
 cum cauda 7 pedibus leoni assimilat: sin capi-
 te formā pardi imitat. leena autē corpe est mi-
 nor 7 leoni masculo mirabiliter est exosus. vñd
 timens leonē facit foueā subterraneam duplex
 orificium habentem. vnum per quod intrat: et
 aliud p quod exit. est autē fouea illa i vtroq; ori-
 ficio valde ampla 7 in medio magis stricta. ve-
 niente itaq; leone in foueam se mergit. quē p se
 quens leo foueam cū impetu subintrat vbi tri-
 umphare putat de leopardo. sed ppter magni-

tudinem corporis per medium fouee ubi strictior est libere transire nequit. que sciens leopardus ita in strictura impeditum: illam foueam egreditur. et tunc in parte opposita foueam intrans leonem a tergo moribus et unguibus aggredditur. et sic sepe arte non viribus de leone obtinet victoriam leopardus. et sic de genere bestia de fortiori sepe per astutiam in antro victoriam obtinet: quem per potentiam in publico inuadere non audeat. sicut narrat homerus libro de pugnis et astutijs bestiarum. Aristo. libro octauo dicit de bestia que dicitur ferculeo quando comedit aliquod venenosum et tunc quent sterces hominis et comedit ipsum. et ideo venatores finum illum in vase aliquo suspendunt super arborem. et cum venit leopardus ad arborem saltat ut accipiat sterces et interim ipsum interficiunt venatores. idem facit panthera et pardus ut dicitur ibidem. de leopardo etiam plinius dicit. Leopardus quando egrotat sanguinem capre agrestis bibit. et sic inde languores euadit.

De lepore.

Cap. lxxj.

Lepus dicitur quia le-

nipes quia velociter currit. unde et grece lagos per velocitate cursus dicitur. Ites dicit Plinio. libro. xj. Omne animal velox est timidum et imbelles ut dicit idem. nullum habens armorum genus nisi membrorum leuitatem. debilis est visus sicut et cetera animalia que non claudunt palpebras in dormitando. melioris autem est auditus quam visus potissime quando aures eius sunt erecte. cuius aures sunt longe valde et flexibiles. quod fuit necessarium propter oculorum aperturam. nam auribus oculos defendit apertos. quia nullo cooperulo sunt muniti ab infestatione cinifum et muscarum. nam contra omne nociuum dedit natura remedium creature ut dicit quicenna. et ideo data est membrorum leuitas et cursus agilitas contra canes et alias bestias ipsum insequentes. data est etiam aurium proceritas contra muscas et cinifes importune eius oculos debiles infestantes ut dicit idem. data est sub pedibus multa pilorum villositas ut pili pedis carnositatem currendo a lesione defendant et propter sui leuitatem pedes in cursu nullatenus impedirent. et ideo dicit aristoteles libro tercio. quod pedes leporis sunt subtas pilosi: quod in alijs animalibus rarius inuenitur. crura eius posteriora sunt anterioribus longiora. quod fuit necessarium ad facile

corpore eius eleuandum in cursu quando fugeret contra montem. unde difficilius capit contra montem quam contra vallē. et hoc accidit propter anteriorum crurium breuitatem. Nam propter depressionem anterioris partis corporis contra vallem defacili cadit. nec potest equaliter continuare cursum suum. et ideo ut fugiendo vitet casum: cum descendit oblique montis latera circuit. et prout potest contra montis altitudinem crura anteriora erigit et sepius canibus insequentibus sic illudens euadit. De leporibus autem dicit plinius. li. viij. ca. lv. leporum inquit plura sunt genera. nam in alpibus sunt quidam. et in siluis habitant quidam quantitatis maioris grossioris pili et velocioris cursus quam qui cuniculi dicuntur. Nam cuniculi lepores sunt parui et imbelles qui unguibus terram concuant et foueas subterraneas quas inhabitant sibi formant et sunt fecunditatis nimie. et sunt tot in quibusdam siluis hispanie quod aliquando pre eorum multitudine deestant mellez et prouincie inducunt famem. quorum fetus in balearicis insulis ita sunt accepti: ut etiam ipsi fetus sine matribus vix purgatis visceribus in esum ab incolis patrie assumantur. Et sequitur ibidem archelaus auctor est quot sunt cauerne ad excrementa leporum totidem annorum sunt etatis. Totidem enim sunt illi partis corporis foramina quot annorum curricula habuisse perhibent. et ideo dicitur tur gignere sine mare et habere utrumque sexus. et ideo multi putauerunt leporem gigni et gignere sine mare ut dicit idem. Sunt autem lepores animalia ita fecunda quod vno fetu nascente: statim nono fetu altero uteris grauidatur. unde vtile est animal quo ad esum et etiam ad vestitum. et quo ad multiplicem medicinam. Nam eius coagulum valet contra venenum. restringit ventris fluxum. sanguis eius mitigat dolorem oculorum ut dicit plinius et diascorides. nec inuenitur coagulum in aliquo animali habente in utraque mandibula dentes nisi in lepore ut dicit aristoteles. et quanto eius coagulum est vetustius tanto melius ut dicit plinius.

De lince et proprietatibus. Cap. lxxij.

Linx lincis est di-

ctus quia in lupo genere et numero numeratur. Est autem bestia similis lupo dorsum habens maculis distinctum sicut pardus. vna eius conuertitur in gemas preciosas que ligurius appellat. et hoc presen-

tit linx siue linchis. 7 Buidēs ac dolēs q̄ trāsi-
re debeat in humanā vsū: vīnā egestam ab-
scondit sub humo. sed ibi citius in lapidez soli-
datur vt dicit pli. li. viij. c. xxxix. 7 *Isi. xiij.*

De limace. Cap. lxvij.

Limax ē vermis
limi. sic dictus eo q̄ in limo nascat̄
vel ex limo. 7 ideo sp̄ sordidus 7 im-
mūds habet vt dicit *Isi. li. xiij.* Et est vermis
valde tardi motus. in dorso semp̄ gerens con-
cham durā: infra quā se includit. 7 ē x̄mis con-
nutus habens additamēta ante os cū quibus
viam querit. 7 q̄n̄ aliquid aduersi senserit: statī
cornua retrahit infra testam 7 infra domū sese
resumit. In corrupto aere 7 ymbre maxime na-
scitur tales vermes. qui serpūt q̄uis lēto pas-
su ad arborū summitates eaz̄ germina depalce-
tes. vbi cūq̄ aut serpit post se immūdicie ve-
stigiū derelinquit.

De lupo. Cap. lxix.

Lup⁹ vt dicit *Isi.*
quasi leopos est dictus. eo q̄ ei q̄si
leoni virtus sit in pedibus. vnd̄ q̄d
pede presserit non viuit. rapax aut̄ est bestia et
cruoris appetens. qui rabie rapacitatis quem-
cūq̄ inuenit trucidat. de quo dicunt rustici
vocem hoīez perdere si eam lupo prior vide-
rit. 7 ideo subito tacenti dicit lupo est ī fabu-
la. certe si se prius senserit deponit audaciā
feritatis. Lupi toto anno nō amplius q̄ duo-
decim diebus coeūt. famē diu portant. 7 post
longa ieiunia multum deuorant. Lupos etiaz̄
nutrit ethiopia cernice iubatos. 7 ita varios vt
nullū colorem eis deesse dicant. hucusq̄ *Isid.*
Plinius aut̄ li. viij. ca. xxiij. idez. 7 dicit q̄ lupi
africani sunt inertes 7 parui. qui x̄o gignūtur
in frigidis regionibz̄ corpe fiunt minores 7 ma-
gis asperi 7 feroces. *Aristo.* li. ij. dicit. q̄ ī india
est quidam lupo habens tres ordines dentū
supius. 7 inferius hz̄ pedem leonis 7 faciez̄ ho-
minis 7 caudam scorpionis. 7 vox eius sic vox
hoīs. terribilis est sicut vox tube. 7 est velox sic
ceruus. 7 est valde seuius comedens hoīes. Itē
aristo. li. vj. Lupi tpe coitus sunt seui. 7 q̄n̄ ha-
bent catulos sunt magis mali sicut 7 femie ca-
num. Item li. viij. lupi serratos habēt dētes. co-
medunt carnes 7 nō comedunt herbas nisi q̄n̄
infirmātur. q̄ tunc comedūt aliquā p̄pter me-
dicinā. Nam q̄n̄ lupo sentit se repletuz: que-
rit quandā herbam 7 comedit eam vt euomat
quod comedit. Item li. viij. q̄n̄ fugiunt ferūt si-

lios suos secum. 7 cū erunt de cauernis come-
dant organū 7 masticant vt acuant dētes su-
os. Item idem de eodez. lupo q̄n̄ comedit est
valde malus. 7 q̄n̄ nō hz̄ famez̄ quiescit multū.
7 est valde audax 7 valde diligit ludere. 7 si po-
test rape puez̄ ludit cum eo. 7 post occidit euz̄
7 comedit. Et sicut dicit *homerus.* lupo ē val-
de vigil 7 multū timet ignē. 7 dī q̄ si lapidetur
cōsiderabit p̄mū iactantē. 7 si ille lapis nocu-
erit ei: si p̄erit ip̄m interficiet. si x̄o nō noce-
at ei: si dep̄benderit ip̄sum nō multū ledet euz̄
s̄ paz̄ q̄i irascendo deinde eū dimittit. Et lu-
pi quanto sunt seniores tanto deteriores 7 no-
cent hominibz̄. quia nō p̄nt venari bestias pro-
pter etatem. 7 quia eoz̄ culmi iam sunt debili-
tati 7 viuūt multo tempe. 7 eius senectus app̄-
henditur in dentibz̄. q̄ constringūt in senectū-
te. Itē ibidē. Sunt aut̄ lupi duplicis modi. q̄-
dam enī sunt rotundi 7 quidā quasi longi. 7 illi
sunt asperioris pili 7 audacioris animi. 7 luporū
interiora sunt valde debilia 7 defacili reci-
piunt corruptōz̄ q̄n̄ vulnerant. Residuum x̄o
corpis eoz̄ patit̄ multas pcussionses. 7 habent
magnā fortitudinem in collo 7 in capite. 7 vul-
nera que accidunt ex morzu eoz̄ sunt vald̄ ma-
la. q̄n̄ erit ex eis virus. 7 curāt ista vulnera si-
cut morzus canis rabiosi vt dicit *arist.* Itē idē
libro. xiiij. os lupi maxie est aperture. 7 maximū
vigore habet in ouificio suo. 7 est aīal valde vo-
rax. Itē de lupo dicit *quic.* li. viij. Sūt quidaz̄
lupi qui naturaliter habent appetituz̄ comedē
piscēs. 7 comedunt vilia que de suis retibus ei-
ciūt piscatores. 7 q̄n̄ non inueniūt q̄d comedāt
de piscatorum reliquijs: vadunt ad retia 7 di-
laniant ea. De lupis autem dicit *phisiologus.*
virtus luporum in pectore 7 in vnguibz̄ riget
ac in ore. in posterioribz̄ x̄o minime. collum re-
troflectere non valet. in nullo mense nisi ī maio
quando fiunt tonitrua. cuius astutia est vt nō
capiat predaz̄ iuxta loca vbi nutrit fetus suos
7 tunc tempis venatur a remotis. quando aut̄
nocte prede gratia p̄git ad ouile. ne canes eius
sentiant odorem vadit contra ventum. 7 si ali-
quo casu pes eius calcando sup̄ aliqd̄ strepitū
fecerit ip̄sum pedem castigat duro morzu. o-
culi eius lucent de nocte vt lacerne. 7 vt dicit *solu-
nus.* multū amoris excitatiūuz̄ in cauda portat
quod dentibus euellit quando timet capi. lapi-
des multum timet. vnde si quis duos lapides
pariter colliserit: lupo audaciam perdit. fugit
si strepitus lapidum p̄uenerit ad aures eius. fi-
lios generat cecos quos tenerrime diligit atq̄
nutrit. terram comedit quando multum esunt

z aliquam predam nō inuenit. vt capras volētes folia carpere in rubetis: facilius rapiat sub herbis z folijs latitans se abscondit. plus astutia q̄ potentia oues decipit. s̄ q̄n̄ p̄uaualet: si p̄mittit totum gregem strangulat z occidit. pariter p̄de quā de uozare nō pōt in terra sepelire z abscondit. z quando esunt partem sepultam extrahit z effodit. z lanam ouis quā occidit: inficit. z morsus eius ex lana tali veste facta p̄diculosam reddit vt dicit **Isi**. Item idē dicit aristo. Ex tota specie natura lupoz nāc ouiu z aduersat. vnde legi in li. q̄ cordula facta de intestinis ouinis eas destruit z corrumpit. sicut pluma aquile adiuncta plume columbe eas excoriat z corodit si diu pariter in loco aliquo dimittat vt dicit idē. vide s̄. de aq̄la.

De mulo.

Cap. lxx.

Mulus a molēdo

est dictus eo q̄ iugo pistoz subactus ducat in giro molas vt dicit **Isid.** lib. xij. Afferunt autē iudei q̄ ana abnepos elauit greges equaz ab asinis primo fecerit ascēdi vt inde cōtra naturā muloz p̄genies nasceret vt dicit idem. z ideo sequēs mulus matris naturā asino est maior. pulcrior z velocior. sed equo ē pigrior z deformior atq̄ minor. Unde nascitur ex equa z asino mulus. ex equo hō et asina burdo. p̄creatur. Et est mulus aīal sterile z tamen erimū ad labores vt dicit **pli.** lib. viij. ca. xliij. Quāq̄ autē hec aīalia. s. asinus z equa mutuo appetunt cōiugia nisi etiam ī infantia lacte mutuo nutriant. z ideo pastores pullos equozum subiciunt asinabus q̄n̄ volunt tales creaturas ex disparibus p̄creari vt dicit idē. Item idem mule calcitrat? potu vini inbibet. Ex onagris autē z equabus nascūt veloces mule pedes habentes duos z aptos ad cursum. sunt autē rugosi corpore z indomito aīo s̄ generoso. q̄ autē sunt geniti ex onagro z asina omēs p̄cellunt. De mulo etiā dicit aristo lib. viij. quāto mulus plus potat de aqua tanto plus p̄ficit ei? cib?. Item lib. xij. mulus nō habet fel manifeste super epar. Item idem lib. xvj. mulus q̄ nascitur ex equa z asino non conuenit generationi. q̄n̄ natura vtriusq̄ asini z eque est frigida. vñ frigiditas generantis dominatur generato. z ideo mulus est sterilis nec eius spermate aliquid generatur propter excessum frigiditatis ī ipso dominantis. Item ibidem. z accidit q̄ corpa mularum sunt magna: quoniam superfluitas menstruosa transit in creationem z cibum corpis.

Sanguis autem quo natura non indiget exit cum superfluitate vesice. id est cum vrina. z p̄pter hoc non olfaciunt muli vrinās mularum sicut alie bestie habentes soleas. residuum hō superfluitatis transit in crementuz corporis z in eius magnitudinem. Non impregnat ergo mula nisi forte valde raro. mulus autem q̄ ratione sexus calidior est in aliquibus temporibus z regionibus forsā generat. sed generatū erit extraneum z occasionatum sicut quod generatur ex equo z asina. z dignum est omne tale esse sterile quia generatur contra naturam. hucusq̄ aristooteles libro. xvj. fm ysa. in diet. carnes muli sunt peiores q̄ carnes asini et ad nutriendum z ad digerendum. cuius simus tritus z combustus restringit sanguinem si cum acetato fuerit temperatus vt dicit idem. Valet etiam idem simus contra ictus scorpionuz.

De mure.

Capitulu. lxxj.

Mus fm Isido

rum est animal pusillū ab humo dictum eo q̄ ab humore terre nascitur. Nam mus terra dicitur. vnde et humus. Huius in plenilunio iecur crescit. sicut et quedam marina tunc augentur: que rursus decrescente luna diminnuntur. dicuntur autem mures sorices eo q̄ ad modum ferre rodant z p̄scindant. hucusq̄ **Isidorus** lib. xij. Mus autē fm aristo. libro. viij. nō potat: z si potauerit morietur. Animal quidez est gulosum. z ideo cum modica esca decipitur quando odore ad eius gustum prouocat. eius vrina fetida est z cōtra giola z morsus venenosus. cauda etiam ei? d̄r venenosa. De muribus etiā dicit **plinius** lib. xvij. cap. l. xxvij. Sunt quidam mures potātes qui cōgregāt pabulum in foueis suis z etiā in hyeme abscondūt z latitant in cauernis. q̄ palatū in gustu sagacissimū est. s̄ n̄ nares sagacissimos habēt in olfactu. In autumno masculus z femina spicas congregāt z mutuo se onerant sup ventrē. p̄ caudam masculus feminam sic onultā ad specum trahit. qua ex onerata et fasciculo in cauerna collocato itez redeunt ad laborem. z congregato fasciculo masculus sup dorsum se ponit: quā femina vicenēsa onerat z caudā eius ore p̄hendēs masculus p̄trahit ad cauernā. z sic onera deferūt alterat? vicib?. Item vt dicit idē. murū diuerse sunt species. Nam quidam murū viuūt in domib. quidaz in campestrib? in aq̄z z flumioz extremitatib.

comorant. quidam annū in dormiendo dimi-
diant. quia p̄ dimidiū annū dormiūt z per di-
midiiū vigilant vt glires: qui sunt fm̄ pli. q̄daz
mures. Et q̄uis mures sunt bestie nocibiles in
pluribus tamen vtilis sunt in medicina. naz vt
dicit pli. li. xxix. muriū cinis cum melle z oleo au-
ribus instillatus eaz sedat doloz. z si q̄d aial
aures subintrauerit: precipuū remediū ē fel mu-
riū cuz aceto tepido tempatū aunb̄ instillare.
Fimus eius fm̄ dialco. cū aceto tritus mūdāt
allopicias z custodit caput a casu capilloz. tri-
tus etiā z cum vino in potu sumptus miro mō
ventrē soluit. pellis eius recēs calcaneo subdu-
cta ei⁹ vulnera ad sanitatē p̄ducit.

De mustela.

Cap. lxxij.

Mustela q̄si mus
longa est dicta vt dicit *Pli.* li. xij. nā
telon grece longū latine. Hec inge-
nio est subdola. in domibus. n. nutrit catulos.
eos transfert de loco ad locum. sedē mutat ne
eius nidus ab aliquo deprehendat. p̄sequit ser-
pentes z fugat. mures odit z eos māducāt. Et
sunt duo genera mustelaz. aliū enī est siluestre
distans ab alijs magnitudine: quam greci loci-
das vocant. aliter in domibus errās. Falsa autē
est illoz opinio qui dicūt eam ore cōcipe z au-
re partum effundere. hucusq̄ *Pli.* li. xij. Pas-
seribus z alijs parnis auib̄ insidiat z eoz oua
transglutit. filios suos casu aliquo i latibulo le-
fos vel mortuos quadam herba sanat. imo vt
dicit suscitāt vt dicit pli. Rutaz comedit z ei⁹
succo se plinit. z tunc basiliscū inuadit intrepī-
da z occidit vt dicit pli. li. viij. ca. xxij. vbi d̄r
mustelarum virtus basiliscis exitio est. nihil eī
deo nature placuit esse sine pari. cavernā basi-
lisci facile cognoscit: quam subintrās ipsuz in-
terimit. animal autem multū dormiēs z p̄ som-
nū impinguat sicut glires vt dicit idē. Itē idē
li. xxix. ca. j. mustelariū inquit duo sunt genera.
scz domestica z siluestria. z vtriusq̄ fel valet p̄
aspides. nam eaz pudenda multū fetent z ser-
pentibus fetidis cōtrariāt. eaz etiā carnes di-
cimus valere p̄tra venenū. Mustela combusta
in cinerē redacta adhibet salubriter medicine
que ē conueniēs cōtra letargicā passionē. vnde
si ex veneno aspidis aliquis incurrit letargicaz
cinis mustele inundanti aqua distempat⁹ vim
somniaferam dissoluit vt dicit idē. D̄r etiā ibi-
dem puluis valere cōtra fistulā. nihil eī illa rex
oim̄ mat. s. natura sine ingentib̄ causis genuit
vt dicit ibidē. Dicit autē aristo. li. viij. q̄ muste-
la pugnāt cōtra serpentes: quia vterq̄ mures

comedit. Et est aial velocis motus z flexibilis
corporis ac vald̄ mobilis z instabilis. odore sa-
gax. dorsuz habens rubeū z ventrē albū. Du-
tat autē colorē. naz in aliquib̄ regionib̄ aliquo
tpe anni tota pellis ei⁹ fit candida p̄tē candā.
morsus eius maliciosus z virulentus. z ei⁹ vri-
na est fetida ad modū vrine muris.

De migali.

Cap. lxxij.

Migale ē modicū
aial ad modū mustele. gulosum ra-
pax z dolosum. nam cuz dolo rapit
quod postea ventri cōmittit vt dicit glo. super
leniē. xj. mansuetum se fingit cum ei aliquis ap-
propinquat ex timore: sed statim mordet z ve-
nenum infundit. Dicitur ibidem. de migale di-
cit aristo. q̄ equos z mulos infestat. z eque pre-
gnanti maxime insidiatur. pugnat p̄tra serpen-
tes z tunc se armat ruta vt dicit idē.

De murilego.

Cap. lxxij.

Murilego
quod musio siue cattus. sic dicitur eo
q̄ muribus sit infestus. Hunc vul-
gus cattum a raptura vocat. vel ideo sic dicit⁹
q̄ catat id est videt. nam ita peracute videt vt
fulgore luninis noctis tenebras superet. vnde
a greco venit catus. i. ingeniosus vt dicit *Pli.*
dorus libro. xij. Est animal non determinati pi-
li z colous. nunc est album nunc nigrum nunc
flauum nunc varium nunc etiam maculosum.
in pedibus z in facie z in auribus leopardo si-
m. illum. orificiuz habens magnum. dentes ha-
bens serratos z acutos. z linguam longaz z fle-
xibilem tenuem z subtilem. cum qua bibendo
lambit sicut z alia animalia que habent labiuz
inferius superiori labro inaequale. Talia enim
animalia propter labiorum inequalitatem po-
tum non hauriunt sed lambunt vt dicit aristo.
z etiam plinius. Est autem animal in iuuentu-
te valde lasciuum z agile z iocundum. impetū
faciens ad omne quod coram se mouetur. lu-
dit cum calamo ante se protracto. In senectu-
te autem est animal ponderosum z multū som-
nolentum. cautissime insidiatur muribus. z eos
plus odore q̄ visu presentiēs inuadit i abscon-
dito ac venatur. capto mure cum eo ludit: s̄ fi-
nito ludo ab ipsa deuoratur. tempore coitus
quasi siluestris efficitur z euagatur inē catos.
Amoris etiā tempore grauis pugna pro vro-
rib̄ cōmiat. z vn⁹ ab alio morsib̄ z vnguib̄ ḡ-
uissime lacerat. z tunc vox horreda emittit q̄n

ad pugnam mutuā vnus ab alio puocat. **B**estia sic sensissima qñ siluestris efficitur et in nemoribus p̄morat. **M**inores feras vt cuniculos et lepores tunc venat. qñ cadit ab alto pedibus excipitur et vit p̄ casum aliquem ledit qñ deorsū precipitat. finis quem egerit valde fetet. et iō sub terra abscondit et pedibus occultat. qñ pulcrum habet pellem quasi de ipsa gloriāns vagos efficitur. sed qñ pellis ei exuritur tūc intra tecta cōmoratur. sepe. n. p̄ pellis pulcritudine capitur a pellice a quo decorat.

De noctiluca. Cap. lxxv.

Noctiluca est modica bestiola multipes et alata. et iō qñq̄ inter volatilia computat. In tenebris lucet vt candela et maxime circa posteriora. in luce aut̄ plena deformis est et obscura. manus inficit tangentis. et qñuis lateat in tenebris: tamen lucifuga est. odit. n. lucē et solūmodo de nocte ambulat. et onige cōtrariat que ē lucipeta vt dicit aristo li. xij. ca. de minutis volatilibus.

De onagro. Cap. lxxvj.

Onager vt dicitur. asinus ferus interpretatur. hos africa habet magnos et indomitos in desertis vagantes. singuli aut̄ feminarū gregibus presunt. nascentibus masculis celant masculi et testiculos eorū morisū detruncant. qd̄ cauentes matres in locis secretis eos abscondūt. Et vt dicit pli. li. viij. ex onagris et asinis domesticis velocissimi asini generantur. Aial aut̄ est liberum indomitū et lasciuū. frequētare montes et nemora consuetum. et cum sit aial ex se imbellex et innocuū: solius fuge beneficio leonem superat in heremo atq̄ lupum. est aial valde patiens sitis diu expectans quousq̄ potū inueniat sibi aptus. De quo dicit phisilogus. xv. die marcy duodecies i die et toties i nocte rugit. p̄ cuius rugitam equinoctiū apud afros discernitur. et dicit q̄ totiens sem̄p rugit de die quot dies h̄z horas. s̄st̄ et de nocte. vnde et siluarij in montibus africe ab onagris in quibus abūdāt num̄ rugitus eorū numerū horarū dierum et noctium computāt et diuersificant. sagax et inuidus est in olfactu. vnde qñ amore feruet et nescit vbi eius femina euagatur: rupem ascendit et patulis naribus ventum attrahit. per cuius flatum vbi sit eius femina diiudicat et discernit. in montibus altis pascuosis herbas virētes quas multum diligit cum diligentia q̄rere cō-

suevit. quas cum inuenit pre gaudio statim ruidit. et vbi presens erit bestiam vel hoīem ipsum venari cupientem: q̄diu inuenit gramina virētia a pascuis non recedit. hominū frequentiaz valde odit atq̄ fugit. solitudines et deserta multum diligit.

De onocentauro. Cap. lxxvij.

Onocentaur⁹ s̄m glo. super Isa. ix. est animal monstruosum ex tauro et asina procreatum. Onos enim in greco dicitur asinus latine. vnde est animal lasciuum ad modum asini. ceruicosum ad modum tauri. Alio modo sentit phisilogus. qui dicit onocentaurum esse compositam ex humana effigie et asinina. nam ab umbilico et sursum figuram habet hominis. et ab eodem inferius formam obtinet aialis. Huic rationi videtur concordare plinius libro. viij. cap. lo. ij. Ludibria inquit mirabilia nobis fecit ingeniosa natura ad detegendum eius potentiam satis in prodigiosas posuisse gentes. Et posuit in eodem caplo exemplum de multis monstris et prodigiosis bestiis quas india gignit. sicut de faunis et satyris et de onocentauris et de ypocentauris et huiusmodi. quas dicit esse bestias humanam effigie mentientes. Et alij dicunt centauros fuisse equites et bestiarum: qui pro eo q̄ in eis discurrebant quidam vnum corpus equorum et hominum indicabant. vnde de centauros fuisse fictos asserunt vt dicit idē libro xj. vbi agit de portentis. Dicitur enim centaurus grece homo latine. vnde centaurus dicitur homo. et a centauro per additionem dicitur onocentaurus. sic dictus est eo q̄ in media hoīs specie et in media asini dicat esse. sicut ypocentaur⁹ dicitur monstrū in quo hoīm eq̄rūq̄ natura esse coniuncta putat vt dicit Isa. ibidē.

De orice. Cap. lxxvij.

Orix vt dicit glo. super li. j. Isa. est animal immundū nec sacrificijs aptus. Septuaginta autem interpretes transtulerunt quasi beta semicocta. ceteri interpretes omnes sicut orix ilaqueatus transtulerunt. qui hebraice dicitur tho. Et inter animalia immunda in lege reputatur. Est autem bestia sicut mus aquaticus. vt sicut glires q̄ sunt mures quidam sic dicti eo q̄ somnus efficit eos pingues. h̄yeme ho tota dormiunt. et immobiles quasi mortui fiunt. in estate reuiuiscūt. Unde orix est animal quod

huiusmodi munib⁹ assimilat. Et hoc videtur tangere littera ysa. et concordat cum plinio: qui dixit sic. Oues vocat egiptus fera que in ortu canicule. viij. kal. iunij quando incipit estas stat contra stellam et contuetur contra eam ac si vellet adorare eam. et hoc facit cum stertuerit. i. cum post longam dormitōz euigilauerit. Et declinatur hic orix hui⁹ cis. sicut hoc dicitur sorex cis. et onix nicis. et hmoi. Secundum iuuenales hoc orix est quedam avis pinguis ita quod sua pinguedine hebetat cultellum ut dicitur idem lib. iij. ubi dicit. Ieculus orix hebetissima ferro etc. supra quem locum dicunt expositores quod est avis silis galline africane vel ipsa gallina. Secundum britonem autem dicitur orix gis. sicut illam regulam grecismi. Nomen in x. donat in cis vel gis. ut fex fecis. lex legi. genitium. Quatuor exceptis nox nix senexque supellex. Unde dicitur quod orix est idem animal quod in lege mundum reputatur ad esum. deus. xiiij. ubi dicitur. Comeditur origem et camelopardulum. immundum tamen reputabatur quo ad sacrificium. Pli. autem lib. viij. c. iij. de animalibus somniferis dicit. Capree inquit plurimas similitudines transfigurant. nam inter eas sunt ilices mirande paruitatis. quia super cornua vestra et magna quibus earum capita onerantur: saliendo de rupibus se excipiunt. Sunt et origes quorum villi sunt natura aliorum animalium vertatur in aliis caput. Sunt et dame et pigra et multa alia animalia his silis que alpes transmittunt et sinus transmarini. Unde sicut hoc orix origis est species capree siluestris. et sicut istam significatōem ut puto non sumitur in ysa. ubi loquitur de animalibus que somno dānabili sopiuntur quia non bene conueniet metaphora cum ois caprea sicut aristoteles. sit animal valde vigil naturaliter. pax. n. dormit et de facili excitatur: cum sit animal valde timidus. Et sic per alio animalis supponit orix in deus. et per alio in similitudine ysa. sicut dicunt multi.

De oue.

Cap. lxxix.

Ovis est molle pedibus laniferum corpore inerme. animal placidum. ab oblatione dictum eo quod apud veteres in initio non thauri sed oues offerebantur in sacrificio ut dicitur Isai. li. xij. Ex his quidam bidentes vocantur eo quod in octo dentes duos altiores habent. quas gentiles in sacrificio maxime offerebant ut ibidem dicitur Isai. Vel dicuntur bidentes sicut senectute: quia biennes. i. duorum annorum. quia talis erant etatis quando ad sacrificium eligebantur. Sed potius vocantur a duobus dentibus qui preminet et cum quibus nasci dicuntur. Hic bidens. genituum habet bidentis dicitur ut di-

cit beda. De ouibus dicit aristoteles. li. v. quod pariat usque ad octo annos. Et li. vij. Si impregnentur oues versus ventum septentrionale faciunt maiores. et si in meridionali tunc femine nascuntur. et quales vene fuerunt sub lingua ouis: talis coloris erit fetus. Quere sunt de agnis et ariete. Et quando oues senes ad coitum mouentur in aliquo tempore determinato: dicunt pastores quod est signum bonitatis in eis. et si iuuenes sic mouentur: dicunt quod est signum future pestis in ouibus in anno illo. Item aristoteles. li. vij. Oues impregnantur bibendo aquam. et propter hoc dant eis pastores comedere sal ut plus bibentes impregnentur et magis conseruentur. Dant etiam eis in autumno cucurbitas paratas cum sale ad multiplicationem lactis. et tunc fluit plus lactis de mammillis. et oues impinguntur lenticula cum sale. et si oues per triduum abstineant a cibo et post accipiant cibum: multum impinguabuntur et in estate valet eis aqua septentrionalis frigida. et in autumno aqua meridionalis tepida. et inuat eos pastus in fine diei et motus. per nimiam enim itinera et per fortes labores macrescunt. et pastores cognoscunt que possunt pati hyemem aut super quasdam inueniunt glacies et super quasdam non. et que ex eis est debilis a se non excutit glaciem nec repellit. Et carnes ouium sicut et aliorum quadrupedum que in loco multum aquoso nutriuntur sunt male. et que caudam habent longam minus patiuntur hyemem quam que amplam. Et que habent pilos paucos et crispas grauiorem hyemem patiuntur. Et lana ouium quas comedit lupo inficitur: et pannus inde factus recipit pediculos. Item ibidem lib. viij. In ouibus plus abundat priuatio intellectus quam in aliis animalibus quadrupedibus. Et nocet eis tonitrus. et si remanserit vna sola et fuerit impregnata abortiet pro timore forsan. Item dicitur plinius cap. lxxv. tonitrua inquit solitariis ouibus inferant abortiuum. Remedium est ut in vnum pariter congregentur. Quere sunt in littera a. de ariete et de agno.

De panthera. Cap. lxxx.

Panthera dicitur Isido. libro. xij. sic est dicitur: siue quod omnium animalium est amicus excepto dracone quem valde odit: siue quia societate generis gaudet. et ad similitudinem quicquid accipit reddit. Panthera enim grece: totum dicitur latine. Est autem bestia minutis

orbiculis suppicata. ita vt ex maculaz nigraruz
 z albarz z flauarz varietate tota pellis oculata
 exten^{da} videat vt dicit idem. Hec bestia vt dic
 ysi. semel tñ modo parturit. Cui^{us} ratio e aper
 ta. nam cū in ytero matris pualuerint catuli et
 ad nascendū iam receperint vires. odiūt mres
 lacerantqz vnguibz matris aluū tanqz suo par
 tui resistētē. vñ et mater partū dimittit dolo
 re yteri puelle. Et ideo dicit pli. aialia cum
 acutis vnguibz frequenter parere nō posse. naz
 mouentibz se catulis viciate intrinsec^{us} sunt ma
 trices. Hucusqz Jsi. li. xij. De panthera dicit
 phisiolog^{us}. Panthera inquit odit draconez et
 draco ipm fugit. cum aut comederit z saturata
 fuerit se recondit in spelūca z dormit p̄tinue fe
 re tres dies. Post triduiuz x̄o a somno surgēs
 emittit vocem. z ab ei^{us} ore exit odor aromatic^{us}
 supra modū suavis ppter cui^{us} suauitatē ipsum
 omnia animātia sequunt^{ur}. Solus aut draco au
 diens vocem eius. timore pteritus fugit in ca
 uernam. nec ferens odorez in semetipso deficit
 z torpescit. odorem em̄ eius reputat p veneno
 De pantheris aut dicit pli. libro. viij. ca. xviij.
 Panthera sic et tigris maxima oculoz et ma
 culaz varietate decorant. alia aialia p̄prio colo
 re gaudent. Sunt tñ leones nigri in liria q̄ pan
 theris in candidis maculis sunt similes. In co
 lore aut vario panthere z tigris omnia aialia q̄
 drupedia sollicitantur videre eos. sed toruitate
 capitis terrent. q̄sobrem caput occultant z pul
 critudine relique ptis corporis bestias ad se in
 uitant. z sic inuitatas aripiūt z manducāt. Et
 q̄uis sit bestia valde seua tñ illis q̄ sibi ant ali
 quo subueniūt nullaten^{us} est ingrata vt ibidem
 exemplificat idem pli. de quodaz qui liberauit
 catulos panthere collapsos in quandā foueaz
 quem panthera eduxit extra solitudinē leta et
 blandiens vt sibi gratias referre appareret.

De pardo. Capitulum. lxxij.

Pardus vt dicit^{ur}
 ē bestia velocissima colore varioz
 biculata. p̄ceps ad sanguinem. z sal
 tu ruit in mortē. Et hz talem dispositōez sicut
 panthera. nec hz ab eo aliquam differentiam
 nisi q̄ panthera hz maculas albiores. ita dicit
 pli. li. viij. De pardo aut dicit arist. li. viij. q̄ qñ
 pardus infirmat comedit humanū fimuz gra
 tia medicine. z ideo venatores suspendūt ster
 cus sup arborem ad qd dum ascendit a vena
 toribus interficit. Est aut animal libidinosum.
 z coit cum leena ex cui^{us} adulterio generat leo
 pardus. Quere supra d̄ leena. Pard^{us} raptis

catulis est nimis sen^{us} vt dicit glo. sup ofee. xij.
 De pilosis et eoz pprietatibz. Ca. lxxij.

Pilosi sicut innu
 it glo. super ysa. xij. mōstra sunt ad
 similitudinem hominuz. Et dicun
 tur siluestres hoies qui z satiri dicunt. Jsi. aut
 li. viij. ca. v. dicit. Pilosi sunt qui grece panide.
 latine incubi appellant. siue iuuiz ab incūdo di
 cti passim cum aimalibus. vñ incubi dicunt^{ur} ab
 incubendo. i. coeundo. Sepe eniz improbi ex
 istunt mulieribz z eaz paragūt p̄cubituuz quos
 demones galliducios appellant. qz sepius hanc
 immūdicā peragūt. que aut incubonem vocāt
 hūc romani faunū ficariuz vocant. Item dicit
 papias. Pilosi a grecis panites. a latinis incu
 bi vocant. quoz forma ab humana effigie inci
 pit: s̄ bestiali extremitate terminat. Itē dicit
 glo. sup ysa. xxxij. Sz ideo dicit alia glo. q̄ pi
 losus dicit^{ur} limea. est em̄ bestia monstruosa. pi
 losa multū. z villosa. figurā humanaz in multis
 representat. Quere infra de limea.

De pigargo. Capitulum. lxxij.

Pigargus est ani
 mal munduz quo ad esum vt patet
 deut. xij. Est animal cornutū et
 barbatur sicut hircus. min^{us} ceruo. maius hir
 co. vnde similis est hircoceruo sed longe min^{us}.
 Quere infra de tragelapho. Ruminat sic hir
 cus. z findit vngulaz sicut ceruus. z est animal
 agreste magne velocitatis. nemora inhabitat z
 deserta. Hugnicio autez dicit q̄ pigargus est
 quis parua et depressa. vñ dicit a pige quod ē
 depressio. Sz in deut. supponit p animali qua
 drupede qd est simile hircoceruo vt ibi innuit
 glo. Nec aspirat ibi prima syllaba. vnde cū. b.
 non debet scribi. quidam scribunt p̄hilargum.
 sed male vt patet in libris correctis.

De pigmeis. Capitulum. xxxij.

Pigmei sūt homi
 nes parui statura cubitali quos gre
 ci a cubito pigneos vocāt. Hi mō
 tana indie tenent. quibus vicinus est oceanus
 vt dicit papias. Sed dicit Augustin^{us} sic. Pi
 gmei tñ semicubitales sunt q̄ tercio anno per
 fecte sunt etatis. septimo senescunt. Dicuntur
 autem pugnare contra grues a quibus armati
 ferro aliquotiens deuincuntur. De pigmeis au
 tem dicit Plinius libro. vij. capitulo. ij. Pi
 gmei ceruos vt sunt dodrantes non excedēt
 salubri celo semper vernante. habitant in terra

temperata montibus dispositis ex partibus aequilonis quos grues infestare fama est. Qui incedentes arietum et caprarum dorsis armati sagittis verno tempore aggregato agmine ad mare descendunt et ova et pullos gruam pro viribus destrunt et consumunt. Et hanc impetitionem faciunt tribus mensibus. quod si non facerent futuris annis gregibus resistere non valerent. De pennis autem earum et onorum praetaminibus sibi casas faciunt. ut dicit idem. Et subdit. Aristoteles inquit in cavernis vivere pigmeos tradit.

De porco.

Capitulum. lxxxv.

Porcus ut dicit
ysai. li. xij. spurcus dicitur. Ingurgitat enim se sceno et luto et mergit. limo se illinit. et in locis fetidis requiescit. Unde et oratius. et amica lutosus. hinc et spurcus vilis et spurcius nuncupatur. Cuius pilos setas dicimus quibus sutores consuunt sotulares ut dicit idem. Sunt autem porci quidam domestici. alij siluestres. Masculi autem inter domitos dicuntur verres eo quod grandes habeant vires. Femine autem dicuntur lues quasi pascua subigentes. i. subacta terra cibaria exquirentes. Inter siluestres masculi dicuntur apri. i. feri. ut dicit ysai. De porcis autem dicitur Psalms. li. vij. ca. l. Porci nascuntur dentati ut tradit Rigidius mares non ultra trimestrum generantur porcus amisso oculo cito extinguitur. usque ad xv. annos vel. xx. vivere potest. Multis infirmitatibus subiacent porci. et quando infirmant obliquum tenent caput. Uolutati in luto plus iacent in latere dextro quam leuo. Pinguescunt. xl. diebus sed magis in principio saginationis. Mutua voces noscunt. unde uno clamante omnes occurrunt et ipsum pro viribus iuuare satagunt. Inedia per triduum patiuntur. mutuo se diligunt et contendunt. Domestici propria hospicia domosque petere discunt et ad eas etiam sine duce redire de vespere consueverunt ut dicit idem. Eundo et iacendo grunniunt. et dum dormiunt maxime si fuerint pingues. Sunt autem porci fortiores somni in maio quam in alio tempore anni. et hoc accidit eis ex fumis per calorem vernalem resolutis ab humoribus in hyeme in ipsorum corporibus aggregatis. et ideo tunc suauiter dormiunt et diutius propter resolutos mulcebrez fumos. ipsorum cerebra tunc temporis suauiter oppilantes. In estate vero etsi multa sit humorum resolutio. fortis tamen fit eorum praesumptio et desiccatio propter excessum estiuales caloris. et non fit tanta humorum generatio qui sunt causa somni. propter quod non tantum dormiunt in estate quantum in vere et

dicit auicenna. In autumno autem et in hyeme sunt humores compacti ex frigiditate aeris eos forinsecus restringente. et ideo pauci sunt tunc temporis resoluuntur propter excessum frigoris humorum in corpore pingentis ut dicit idem. Aristoteles autem dicit de porco li. ij. Porcus non eicit dentes omnino. et est masculus plurius dentium quam sit femina. Item aristoteles lib. iij. Porcus saltat post octauum mensem. et femina parit post annum. et quod generatur ex spermate maris ante unum annum est debile valde etc. Item idem. Porcus habet consuetudinem quod si coierit prius quibus aliqua tunc sui filij sunt pauciores ex secunda et minoris corporis. Et quando porca virgo prius fuerit impregnata pariet filios maiores. Porca si fuerit multum pinguis erit ei lac paucum post eius partum. Et meliores sunt filij qui nascuntur in hyeme et peiores qui in estate. Et meliores sunt filij qui generantur in iuuentute quam qui generantur ex senectute. Porcus autem cum impinguatur potest coire in omni tempore nocte et die et magis in mane. Item li. vj. cum parit porca primo filio primo dat mamillam. Quando multum appetit coitum non dimittit mare saltare super eam quousque declinent auriculae. Et multum est ordeus bonus cibus porcis quando debent generare maxime decoctum. Item lib. vj. Porcis accidit tripliciter infirmitas. Una que dicitur brancos et est apostema in auricula et in mandibula et sepe in pedibus. et caro que est in illo loco corrumpitur. et transit paulatim corruptio ad carnem vicinam donec veniat ad pulmonem. et tunc suffocat spiritum et expirat. augmentatur hec infirmitas subito. et pastores porcorum quando primo cognoscunt infirmitatem praescindunt membra in quo est infirmitas. non enim curari possunt sine incisione. Alia autem accidit eis infirmitas que dicitur dolor et ponderositas capitis et ex ipso moritur maxime per porcorum. Alia infirmitas est fluxus ventris. et vix habet remedium quam inficit in tribus diebus. Et quando porci sunt grossi tunc iuuat eos comedere mora. Et iuuat eos balneum quando aqua eius fuerit multum calida. et minuuntur vene sub lingua eius. Item quando cibus diuersus impinguat porcos. et quidam cibi instant. et quidam generant carnem. et quidam pinguedinem. Et tam porci quam porce delectantur comedere glandes. quia eorum temperant carnes. tamen si porce comederint multum de eis abortient sicut oves. Multa alia refert de eis Aristoteles. Quere de apro et infra de lue.

De pediculo. Capitulū. lxxvi.

Pediculus cutis

est vermis a pedibus sic vocat^r. vt dicit ysi. lib. xij. Plus em̄ pedū motu q̄ mortu ledit cutez. Et humidis et corruptis vaporibus intercutaneis per poros refudantibus generantur vt dicit ysid. in viat. Sepe inquit pediculi et lendes nascunt in capite vel in cute ex purgationibus quas natura eiciens facit consumere inter cutem et carnem. Sup̄ quē locum dicit expositor. Quidaz pediculi ex humore sanguineo generantur et sunt rubei et grossi. quidam ex flegmatico et molles sunt et albi. quidam ex colerico. et sunt citrini longi veloces et acuti. quidam ex melancolico et sunt illi cinerei coloris. id est subnigri et macilenti et motus tardi. Vbi autem est nimia pediculorum multitudo in corpore multum plectoico et corrupto signum solet esse corruptionis generalis vt morphee siue lepre vt dicit idem. Contra pediculorum autem molestiam valet capitis frequens ablutio. pectinatio. et medicinalis mundificatio. Nam vt dicit Constantinus. Argentum viuum cum cinere salicis eos necat. et hoc precipue si ex calido humore generatur. Item facit letargicum magnum. id est plumbū vstuz cum oleo et aceto. Si vero generantur ex humore frigido valet staphisagra auripigmentū cum oleo et aceto. Similiter aqua marina et salinaria cum aceto. Scdm̄ autem differētes naturas animalium sunt in eis differentie pediculorum vt patet in porco cuius pediculus dicitur vsia sic dictus quia viit. naz vbi mordet a deo locus ardet vt ibi vesice fiant vt dicit idem. ysi. libro. xij. Quilibet autem pediculus tanto acius mordet et ledit quanto plus macrescit.

De pulice. Capitulū. lxxvij.

Pulex vermis ē

modicus molestus hominibus maxime et infestus. a puluere dicitur eo q̄ a puluere potissime nutriatur vt dicit ysid. libro. xij. Est autem vermiculus mire lenitatis non cursu sed veloci saltu pericula effugiens et euadēs. Tempore frigido pigrescit vel deficit estino tempore insolescit. Quis autem non sit de animatibus que procedunt per manifestas sexus commixtionem. multiplicat tamen suam speciem per ouationem. quia oua quedam in se signit ex quorum commixtione vel emissionē

unicus pulex multos producit. Unde pulex albus quidem nascitur sed quasi subito in nigredinem commutatur. Sanguinez appetit et carnem cui insidiet terebrat et perfodit. liquidiorē partem in cutanei humoris fugit et in parte corporis cui insidet sugendo sanguinem rubicundum vestigium derelinquit. Dormire volentes acri morſu impetit. nec etiam regibus si eorum carnes paruus pulex tetigerit quin eos moleſtet parcere consuevit. Eis siquidem absinthiam est venenum. Similiter et folia persicorum vt dicit Constantinus. Colloquintida valz cōtra pulices si trita et mixta fuerit cum aqua per loca vbi abundant pulices aspergatur. Similiter folia absinthij. quia vt dicit eorum odore et sapore moriuntur. Propter saltus velocitatem defacili non capiuntur. In calore p̄tra tēpus pluuiosum acius modet pulex.

De rinoceronte. Capitulū. lxxvij.

Rinoceron grece

latine cornu in nare interpretatur. Idem est monoceron. id est unicornus. bestia leuissima appellata eo q̄ vnum cornu in media fronte habeat quatuor peduz. ita acutum et validum. vt quicquid impetierit aut ventilet aut perforet vt dicit ysid. li. xij. Naz cum elephante sepe certamen habet quē vulneratum in ventre prosternit. Tante autez est fortitudinis vt nulla venantium virtute capiatur. Sed sicut asserunt qui de naturis rex scripserunt. virgo puella pponitur que venienti sinum aperit in quo ille omni ferocitate deposita. caput ponit sicq̄ soparatus velut inermis capiatur et interimitur iaculis venatoris. hucusq̄ ysid. li. xij. Greg. super iob addit in morz ad iam dicta. Rinoceron inquit fera est omnino indomita. et si quo modo capta fuerit teneri nullatenus possit impatiens. quia vt dicitur ilico moritur. De rinoceronte dicit Plinius lib. viij. ca. xxi. Rinoceros in nare habens cornu. i. in medio frōte supra nares. Hostis est elephantis vnde suum cornu limat ad saxa et acuit et sic se preparat pugne. et in dimicatione alium impedit elephantis quaz scit partem corporis esse molliorem. Longitudo par inest ei vt equo. sed crura multum breuiora. Color eius buxe. Et sicut innuit idem libro. viij. capit. xxij. hui⁹ fere multe sunt species. scilicet rinoceron monoceron. egloceron. Est autem monoceron vt dicit idem fera asperzima similis equo in corpore

et ceruo in capite. pedib; elephāti. cauda apio
Magitu emittit grauem. vnum cornu nigrum
 emittens in media fronte habet duoz cubito-
 rum. Hanc ferā viuam negant capi. Eglocerō
 species dicit esse vnicornis. 7 dicitur latine ca-
 pricornus. ab egle qd est capra. 7 ceros quod est
 cornu. animal ē pusillū simile hedo acerimum
 nimis. in media fronte vnū gerens cornu. Item
 dicit pli. ibidem qd in india sunt vnicornes bo-
 ues habentes candidas maculas 7 solidas yn-
 galas sicut equi. Sūt et asini quidā indici vni-
 cornes vt dicit aristo. auicen. et pli. qui sic dicti
 sunt eo qd vnum in fronte habent cornu inter
 aures. Residū aut corporis ipsoꝝ simile ē cor-
 pou onagroz siluestriū asinoꝝ. Sed talis mo-
 noceros est minoris audacie et feritatis q̄ sint
 alij vnicornes. Et dicitur monoceros a monos
 qd est vnus. 7 ceros qd est cornu quasi in capi-
 te gestans cornu vnus. Et declinat hic rinoce-
 ron rontis. n. zc. similiter declinat monoceron
 tis. ti. Inuenit autem rinoceros 7 monoceros.
 tūc dicit rinocerotis in genitiuo. 7 sic de alijs.

De rana. **Capitulum. lxxix.**

Rana a garzulita
 te vocis sic est vocata eo qd strepūt.
 et sonos vocis importunis clamori-
 bus reddūt in palustribus vbi generant vt dicit
 ysi. li. xij. cap. iij. de piscib;. Et ranis aut quedā
 sunt aquatice. quedā palustres. quedā rubete.
 de quib; supra dictū est in litera. **D.** de bufone
 alie calamite que sic sunt vocate qm̄ inter ar-
 dines habitāt 7 frutices. vñ et in calamis puer-
 sant. 7 iunt valde parue et virides et mute sine
 voce. Alie sunt agredule rane paruule in sicco
 vel in aquis morantes vnde sic sunt nūcupate.
 Est aut quedā species rane q̄ missa in os canis
 facit eū obmutescere. S; hoc multi negant. vt
 dicit ysi. li. xij. Aristo. aut dicit de rana li. iij. qd
 habet linguam ppriam que antierius lingue sue
 applicatur ori suo. 7 quasi ligatur sicut extemi-
 tas lingue piscis. licet postierius 7 inten^o ad lin-
 guam caninā habet absolutam. 7 ppter hoc h; rana
 linguam ppriaz. et est coar. et non facit
 hoc nisi in aqua tm̄. Et pprie mascul^o tpe coit^o
 clamat feminā. q; quodlibet aial hñs vocē vo-
 ciferat tpe coitus. Rana aut multiplicat vocē
 qñ ponit mādibulā inferiōrē equaliter in aqua
 7 extenderit supiōrē. 7 p extensionis conatus
 duaz mandibularū. Lucent eoz oculi sic can-
 dele. et hoc de nocte maxie. q; coeunt de nocte
 plus q̄ de die. Et omnes pisces nutriunt pul-
 los suos ppter ranam vt dicit ibides libro. viij.

Quando autem primo in aqua formant^r rane
 vident^r totaliter esse caput cū quadaz extreni-
 tate dependente ad modū caude. deinde dila-
 tatur totaliter in ventrē sublato cauda crescūt
 ei pedes et in aial quadrupes transformatur.
 mouent^r omnes rane ppter bufonē vel rubetas
 potius saliendo q̄ gradiendo. nam vetus ru-
 beta raro salit. Rana igitur aquosa ē seu palu-
 dosa. clamosa. limosa. ventrosa. timorosa. **B** vē-
 tre maculosa. venenosa. 7 iō aboīnabil^r hoīb;. 7
 maxime odiosa. in terra viuit pariter 7 in aq̄.

De salamandra. **Capitulum. xc.**

Salamandra vt
 dicit pli. li. x. c. xlvij. est similis lacer-
 te in figura nunq̄ apparet nisi i ma-
 gnis imbub;. deficit at̄ in sereno. 7 tant^o est ei ri-
 gor vt ignez tactu extinguat sicut glacies. Sa-
 niem lacteam ore euomit q̄ si hominis tetige-
 rit corp^o toti defluūt pili. 7 qd tactum est cornū
 pitur 7 in colorē turpem pmutat. Salamādra
 itaq; genus est lacertuli siue stellionis aial pe-
 stiferum 7 summe venenosum. Naz vt dicit pli.
 li. xxix. ca. iij. fruct^o arborū inficit. aquas inficit.
 et quib; si quis comederit vel biberit mox neca-
 tur. sed si salina ei^o pedem tetigerit totū homi-
 nem inficit 7 corrumpit. Et q̄uis tanta siti sa-
 lamandra vis veneni. a quibusdā tñ animalib;
 māducat loco cibi. Inter medios ignes viuit
 sola animalū vt dicit idem. imo incendiū igne-
 um extinguit. Et est genus salamādre cui^o pel-
 lis est villosa 7 pilosa sicut pellis vituli marini.
 et qua fiūt aliquando cinguli ad vsus regū q̄
 post longam vetustatem in ignem plecti nō ex-
 urunt. sed post diurnā inflammationē illesi 7
 purgati quasi renouati ab ignibus extrahunt^r
 7 ab illa pelle fiunt longamina in lampadibus
 et lucernis que nullo incendio corrumpuntur.
 Quere supra in litera. **A.** de anguū diuersita-
 te. et inuenies ibi de hoc verme.

De sanguisuga. **Capitulum. xcj.**

Sanguisuga ē ver-
 mis aquatilis sic dicta eo qd san-
 guinem diligit atq; sugit. potanti-
 bus insidiat faucibus. vel vbi vspiam adhe-
 rit sanguinē haurit. 7 cum nimio cruore madu-
 erit euomit quod hausit vt de nouo recentio-
 rem sugat vt dicit ysi. li. xij. Vermis est co-
 loris subnigri. quibusdam virgulis rubeis di-
 stinct^o. corp^o mollis. oblong^o 7 flexuosus os ha-
 bet triangulum et in ore fistulam cum qua san-
 guinem sugit. venenosis insidet. Et ideo quan-

do debet apponi membro causa medicine p̄io
debet inuolui in viticis 7 in sale vt sic compella
tur enomere si quid forsan hauserit venenosus
in aq̄ tepida. in tempe calido citius membro se
applicat ad sugendum.

De stellione. **Capitulum. xcij.**

Stellio nomē sum

Spsit a colore. Est em̄ bestiola tergo
depicta lucentib; guttis in modum
stellaz. De quo dicit **Quidius** aptumq; coloris.
Romen h; varijs stellatis corpe guttis vt di
cit **Ysi. li. xij.** vbi subiūgit. **Stellio** aut̄ adeo scor
pionibus est p̄tran? vt viso eo pauorem his in
ferat 7 torporem. **Pli. li. viij.** dicit q̄ stellio ma
xime de roze viuut. Et q̄uis sit aīal pulcrū 7 de
pictū. multū tamen est venenosum. qz vt dicit
Pli. li. xxix. ca. ij. ex stellione pessimū fit medica
mentū. naz cū fuerit mortuus in vino. faciē eo
rum qui bibunt lentigine obducit. ob hoc enī
ingentum necant stellionem q̄ forme inuident
meretricū. cuius remediū est omi vitelluz mel et
vitru. Et fel stellionis in aqua tritum mustelas
dicit p̄gregare. Et est stellio genus lacerte re
ptile 7 quadrupes. habens pedes latos 7 digi
tos scissos ad modū man? quibus repit ap do
morum 7 muroz rimas in quib; facit caernas
suas 7 mutat spoliū suū in senectute sicut ser
pens vt dicit idem 7 latitat in hyeme in cauer
nis 7 hebetat? visus eius. In vere aut̄ exiens d̄
cauerna sentiens defectū visus mutat locum 7
querit sibi locū 7 cauernam ad orientē 7 conti
nue aperit oculos contra solis ortum donec in
oculo desiccetur humor 7 cōsumatur nebula q̄
oculis caliginem inducebat. Super prouerbi.
aut̄ ca. xxx. innuit glo. q̄ stellio est animal velo
cissimum 7 tñ nō pennatum. sed tñ velocitate
pedum repit 7 scandit ad sublimitatez domo
rum ac marozum.

De serpente. **Capitulum. xcij.**

Erpens ē dictus

Seo q̄ occultis serpit accessibus. non
graditur publice et aperte. s; squa
maz nistib; repit occulte. vt dicit **Ysido. lib. xij.**
De cui? natura hic nō p̄sequor. qz supra in lra
A. vbi agit de angue om̄ia sunt. plixius expla
nata. tñ quasdam notas p̄prietates 7 vulgatas
hic breuiter inferere non pigebit. Dicebat **Jo.**
de sancto egidio de serpente sic. Formidat nu
dum. dicit em̄ q̄ insilit in vestitum. sputum fit
sibi venenosum. quia salua ieiuni hominis ve
nenum est serpenti. pugnat p̄ capite in quo di

citur esse sedes cordis. Caro frigida hoc dicit
quia frigide est nature. **Pectore** v̄tre incedit
hoc dicit. quia rectis nō gradit? vestigys s; ma
gis serpit. se renouat. loca muscida lingit scz lo
ca putrida. subumbat. i. loca ymbrosa amat.
Respicit oblique. qz lateraliter nō directe. trās
figit. aculeo. et dente flectit in se. qz tortuosus ē
7 n̄ rectus. **Abscondit** leprā. qz comedit? ne ta
lis infirmitas reuelet. nō cessat? vertere linguaz
quia serpens semp mouet linguam ex vi vene
ni. **Esurit** 7 patit. diu em̄ sustinet famem. clau
dit aurem suā ne audiat incantantē. vinoq; ve
natur. **Sibilat.** anteq; mordeat interimit. om̄e
quod mordet. auis hostis. quia flatu interimit
eas. iacta resumit. quia venenum qd̄ eicit rei
terato resumit.

De simeca. **Capitulum. xcij.**

Simeca greca

Suppressis narib; est vocata. vnde 7
simeas vocatas dicit **Ysi. eo** q̄ nari
bus suppressis sint. 7 facie feda rugis turpib; fol
licantib;. Alij dicūt simeas a similitudine ratio
nis nominatas. qz in multis homines imitant.
Sed hoc est falsuz vt dicit **Ysi. li. xij.** Et subdit
Simee sunt elementoz sagaces. noua luna ex
ultant. media 7 caua tristant. qñ duos habz fe
tus fetum quez plus amat in brachio suo por
tat. quem ho min? diligit humeris gestat quā
do sibi instat necessitas fugiendi. cu; ho artat
ab insequente fetū brachijs portatū. p̄cercere cō
pellitur 7 alio qui humeris insidet pressa tardi
or ad fugam redditur. 7 ideo a venatore facili?
7 citius puenitur. **Simearum** aut̄ quinq; sunt
genera vt dicit idem. ex quib; circopetici cau
das habent. **Simeca** enim est cū cauda quas q̄
dam clunam vocant. **Sunt** 7 alie q̄ cenophale
sunt dicte. q̄a facie canib; sunt similes. s; corp?
habent simeaz. **Sūt** etiā spinge villose comis
7 māmīs p̄minentibus faciles ad feritatis obli
uionē. **Sunt** 7 satiri facie admodū grata et ge
sticulantib; motib; inquieta. **Sūt** 7 callatrices
q̄ toto pene aspectu a ceteris distant. naz in fa
cie sunt p̄ducta barba et lata cauda vt dic̄ **Ysi.**
Item dicit **Pli. li. viij. ca. liij.** vbi dicit simearuz
genera figure hominis sunt. p̄ima caudis inf̄
se distinguunt? mira solertia visa singula facere
nituntur. vnde calciare se solent calceis a vena
tozib; ex ind. astra derelictis 7 sic facile capiūt.
nam dū se volunt calceoz ligamentis p̄stringē
et calciamenta prout viderant a venatozibus
facere suis pedibus coaptare anteq; possint a
calceoz vinculis erpedire a venatozib; sepissi.

me capiuntur. Item plinius ibidem simiazum erga lectum maxima est affectio. nam mansuefacte intra domos catulos quos pariunt omnibus demonstrant tractariq; gaudent et gratulantes et sibi applaudentes cognoscunt. Hucusq; pli. Dicit tamen idem li. eodem ca. xxij. sunt in india simie toto corpore candentes quas indi orsei capiunt et venantur. De sumia autem dicit auic. li. ij. Communicat sumia in forma cum homine. et in pilositate cum lupo. Et sunt aliquae simie prauorum motuum atq; morum. et canis dentes quasi canis et morsus maliciosus et maxime illarum que habent caudas. Aliae autem sunt villose anterius preter faciem. et talium dentes sunt sicut dentes hominis. et aliae habent sicut homo. et oculos subrufos et asperos et acutos et mammillas in petore et manus et pedes et digitos sicut homo. et potest ambulare super domos pedibus duobus. quia habet calcaneum et immititur sicut homo. et hec habet pauca animalia preter hominem et maxime quadrupedia ut dicit aristoteli. In vulua autem assimilatur mulieri. et virga masculorum est sicut canis et interiora eius sunt sicut hominis. Hucusq; auic. Hec eadez dicit Aristoteli. ubi dicit. Sunt animalia communicantia in natura hominis quadrupedia ut simia etc. vnde recitat omnia supra dicta. Est itaq; simia bestia monstruosa. hominis tamen nature representativa discipline susceptiua. vnde ad saltandum et varijs modis ludendum informatur. Bestia siquidem est indomita et maliciosa ex natura et verberibus et castenis per violentiam domat. trunco opprimitur siue blocco. nec libere discurrere permittitur eius insolentia reprimatur. Cibis omnibus vescitur. et immundis delectatur propter quod in hominum capitibus vermes quent quos inuentos in os proijcere non dedignatur. Simiazum carnes desiderat leo quoniam infirmatur. quia eius esu dicitur prolescere quando grauiter infirmatur ut dicit ysaie. et pli. quere supra de leone.

De sirena **Capitulum. xcv.**
Sirena. ne. vel si-
 ren. enis. dicit monstrum quod dulcedine sui cantus trahit nautas ad periculum. vnde dicitur a siren quod est tractus ut dicit hugutio. Glo. autem super Isai. xij. dicit. Syrene sunt serpentes cristati et alati. Alij autem dicunt quod sunt pisces marini in specie muliebri. Dapias autem dicit Syrene sunt dracones magni volantes et cristati ut quidam pu-

tant. Isido. autem lib. xx. ubi agit de portentis dicit. Syrenes tres finguntur fuisse ex parte virgines et ex parte volucres unguis et alas habentes. quarum una voce. altera tibia. tertia lyra canebat que illectos nauigantes sub specie cantus ad naufragium pertrahunt. Secum veritatem autem meretrices fuerunt que transientes ad egestatem ducebant. fecte sunt perducere ad naufragium nauigantes. Dicit autem Isido. li. xij. in arabia sunt serpentes cum alis que syrene vocantur que plus curunt quam equi et volare dicuntur quorum virus tantum est ut ante morsum dolor sentiat. De syrena autem dicit philologus. Syrena est monstrum marinum ab umbilico et sursum habens formam virginis. inferius figuram piscis. Hec belua in tempestate gaudet. in sereno autem dolet dulcedine cantus facit dormire nauigantes. quos cum viderit consopitos ad nauem accedit et quem poterit rapere secum ducit et perferens ipsum ad locum siccum primo ipsum secum coire cogit. quod si coire noluerit vel non poterit illum perimit et eius carnes deuorat et transglutit. De talibus monstris legitur in historia alexandri magni.

De scorpiione. **Capitulum. xcvi.**
Scorpio ut dicit
 Isido. li. xij. est vermis terrenus habens in cauda aculeum amarum. sic grece dicitur eo quod cauda figat et arcuato vulnere venena diffundit cuius proprius est ut palmam manus non feriat neque ledat ut dicit idem. Et dicitur scorpio a scorpe quod est dulce. et poio is. id est fingere. quia in anteriori parte blandicias fingit. in posteriori pungit. A scorpiione autem verme per similitudinem dicitur rubus aculeatus vel flagellum virge nodose. Item scorpio dicitur signum in celo. quia sole existente in illo signo primos frigoris aculeos tunc sentimus. Unde Orationis. Darutina parum tunc cautos frigora ledunt. Item scorpio est sagitta venenata arca vel tormentis excussa que dum ad hominem venerit dum infigit virus diffundit vnde et nomen accepit. De omnibus his dicit Asificator Scorpius est signum vermibus sagitta flagellum. De scorpiionibus autem dicit pli. li. xj. c. xxvj. Scorpiiones pariunt vermiculos ouorum specie. et perimunt importuna peste. venenosi sicut serpentes per triduum valde ledit scorpiionis venenum et per lenta morte perimit nisi citius sibi occurratur. letali ictu percutiunt virgines quando eas ferunt. similiter et feminas. sed non tam cito. viros au-

tem maxime ledunt matutino tempe quando
 exeunt d' cavernis suis priusq; fortuito aliquo
 icta ieiunam infundit venenū semp cauda pa-
 rata est pcutere nulloq; momento cessat a lesi-
 one. si ei datur occasio ledendi et obliquo ictu
 et inflexo feriunt. venenū candidū eos infunde-
 re apoderus auctor est qui descripsit scorpio-
 num nocinorū genera per colores geminos ha-
 bent. quidam aculeos et inter hos sunt mares
 seniores et maxime tpe coitus et hi sunt ceteris
 graciliores et longiores. Omnium aut venenū
 in meridie magis est nocivū qn̄ solis ardoribus
 canduerit. Similiter qn̄ sitiunt et habent que-
 dam internodia in cauda quanto plura tanto
 peiora eorū sunt venena. et aliqui sunt illa inter-
 nodia sena aliqui septena. Tradit aut apolodi-
 us quosdam in africa habere pēnas et illi sunt
 valde nocivi et hos quidam venefici q̄ questus
 gratia colligūt diversarū terrarū venena illos al-
 latos scorpiones referre in ytiliam sunt conati.
 sed infra regionem celi italici nullatenus vive-
 re poterūt. Eident tñ aliqui in ytalia. sed sunt
 inocivi. In scitia pcutiūt porcos nigros q̄ citi-
 us moriunt. si in aqua post ictū se immerferit
 homini a scorpionib; pcutio cinis eorūz pota-
 tus in vino est remediū. submersi etiam in oleo
 succurūt piculo q̄ pūgendo animalia induxe-
 runt. Nullū animal ledit scorpio carens sangui-
 ne et sunt quidā scorpiones qui pariunt vnde-
 nos fetus quos mater qn̄q; deuorare dicitur.
 sed vn̄ qui magis est sollers scandit super clu-
 nes matris vbi tutus residet. a cauda et a mor-
 su. hic genitorem interficit et fraterne cedis vl-
 tor existit. et hoc pui de fecit natura. ne pestife-
 ra pgenies nimia ppagetur. Hucusq; pli. li. xj.
 dicit autem arif. li. vij. q̄ scorpiones qui come-
 dunt venenosa sunt peioris veneni et dracones
 quidam comedūt scorpiones. et illi sunt pessimi
 ptra puncturā aut scorpionum multa sunt re-
 media. vt patz supra li. v. de morbis et venenis.

De sue

Capitulum. xcviij.

Quod ut dicit ysi.

Qua subigendo est dicta eo q̄ terrā ro-
 stro subigit ppter cibum terram em̄
 sulcat et subuertit vt dentib; pueniat ad radi-
 ces pli. aut li. viij. ca. lj. dicit suillum pecus circa
 vernū equinoctiū p̄cipit bis in anno parit. iij.
 mensibus in vtero trahit. xx. filios quandoq; p-
 ducit. Sed educare nequit. et aliquando omnes
 deuorat pter primū illū maḡ diligit qui primo
 de vtero exit. q̄ ei magis est naturalis et ei sem-
 per primo primam māmullam porrigit vt dicit

pli. solinus et arif. li. vij. Est autem animal im-
 mundū et gulosum auide deuorans quodlibz se-
 tidum et immūdum. balneū putat lutum et re-
 uoluendo se in luto et quiescendo impinguat.
 vt dicit arif. li. vij. et impinguat p̄cipue in qui-
 ete et septima ps sui cibi transit in pilos et in san-
 guinem et in similia et cū parit crescit et macre-
 scit. q̄ nutrimentūz transit in lac vnde eius filij
 nutriunt. et quando hz iuuenes magne est feroc-
 itatis et pugnat p̄ eis ptra lapum. Alias eius
 pprietates quere supra in litera. p. d' porco et in
 litera. a. de apio.

De tauro.

Capitulum. xcviij.

Taurus est bos

masculus nō castratus. vt dicit ysid.
 et est grecuz nomen sicut bos. Indi-
 cis autem tauris vt dicit idez li. xij. est color ful-
 uus et velox p̄nicitas pilis in p̄traniū versis. ca-
 put circumflectit flexibilitate qualitate q̄ vult.
 tergi duricia omne telum respuunt muniti feri-
 tate. qui sub arboze ficus alligati omnes amit-
 tunt feritatem et subito mansuescūt vt dicit ysi.
 li. xvij. quere supra de ficu in litera. f. Est aial su-
 perbū et ceruicosum. cuius maxima fortitudo est
 in collo et in cornibus ac ceruice. vnde pli. libro.
 viij. ca. xlv. Generositas tauri patet in aspectū
 et in cornuta fronte et in auribus fetosis ac i cor-
 nibus et in p̄inctu dimicationū cuius tota cō-
 minatio in prioribus pedib; stat quib; in altūz
 spargit arenam et ex tali sparsione singulariter
 inter animalia mardescit vt dicit idem arif. lib.
 ij. Taurus habet ep̄ar rotundum simile ep̄ati
 hominis. et pascitur solus ante tempus coitus
 et amoris et tunc vaccis se associat vt dicit idez
 libro. vij. et tūc contra alios fortissime pugnat.
 Item in eodem. Tauri impinguantur ab her-
 bis et grauis ventositatem generantibus ab ex-
 trematibus pisarum et fabarum et huiusmo-
 di. Et si quis sciderit parum corium et euz fistu-
 la sufflando parum cutem a carne eleuauerit et
 post ei dederit ad manducandum impinguabi-
 tur. et impinguatur cum dulcibus cibis sic euz
 ficibus et vuis passis. Item libro. vij. tauri sa-
 ciūt p̄traniū eqs. q̄ nisi aq̄ fuerit frigida et pura
 nō curāt potare eā. Itē idē li. vij. ppter vxores
 pugnat tauri. et q̄ vincit salit sup feminā. et cum
 debilitat p̄ multitudinē coitus venit victus cō-
 tra eum q̄ pugnat. et qui tūc vincit salit sup fe-
 minā quasi gaudens de triūpho. et tauri vtunt
 coitu p̄ annū et forte p̄ octo menses sic et vacca

quere infra de vacca. Tauri autē q̄ diu nō sunt castrati feroces sunt et supbi. s̄ ablati testiculis effeminati reddunt et pigri. imbelles penitus et mansueti. crescūt tñ corpore et impinguescunt et aratroz ingo mansuelcūt. Quere infra de vitulo castrato. Item in li. xix. in fine dicit q̄ tauri habent fortiores nervos et ligamēta. i. laceratos q̄ boues. q̄ in castratis omnia corpis membra emollescūt. Et in corde tauri inuenit sepe os sicut in corde cerui. Sunt autē quidam tauri aggresses vt dicit pli. li. viij. ca. xxij. Sunt inquit tauri atrocissimi siluestres ceteris maiores et velotiores. colore fului. et oculis ceruleis pilo ī contrariū verso rictū ad aures extendētes. cornua mobilia habent q̄ alternatim in pugna mouēt. tergū habent durum ad modū silicis. ita q̄ vulnerari nō potest. feras omnes venant. nec aliter poterūt capi q̄ in foveis. capti p̄ feritatē intereunt et p̄ indignatione moriunt.

De tragelapho. Capitulum. xcix.

Tragelaphus est dictus hircoceruus. A tragos qd̄ ē hircus. et elephos qd̄ est ceruus. Et dicit ysi. li. xij. tragelaphi a grecis sunt nominati quidā sunt eadez specie vt cerui villosos habent armos vt hirci. et mentū demissis hirsutuz barbis. De his autē dicit auicen. lib. ij. quedam agrestia aīalia habent cornua tortuosa. vt hircoceruus qui tragelaphus dicit. et pedes eius habent soleas. et corpus ei⁹ crescit ad quantitatem cerui et sunt fortes valde et facies ei⁹ declinant. et cornua eoz sunt sicut hinnuli.

De talpa. Capitulum. c.

Talpa est quedaz bestiola ad similitudinem muris. de qua dicit ysidus. li. xij. q̄ sit damnata cecitate p̄petua in tenebris. est ei absq̄ oculis. rostrū habz ad modū porci cū quo terram fodit. et humum egerit. et radices sub terra comedit et corrodit. solem odit et fugit. nec pōt viuere sup̄ terram. nigram habet pellem villosaz et mollem. crura breuissima et pedes latos et per digitos distinctos ad modū manus. Arist. autē de talpa dicit sic. Omne animal generās animal sibi simile habet oculos p̄ter talpam que n̄ habet oculos apparentes. sed si quis inciderit corium subtiliter inueniet interius vestigia latentium oculoꝝ. Et putauerunt aliqui q̄ illud coꝝium rumpitur p̄ angustia quando incipit mori. et tunc incipit aperire oculos in morien-

do. quos clausos habuit in viuendo. Dicit ad hoc pli. li. x. ca. xlix. Liquidius audiunt talpe obzute terra tenso atq̄ surdo natura elemento. etsi hominem audient loquentez fugit a remotis.

De taro.

Capitulum. cij.

Tarus est melus

Animal scilicet ad quantitatem vulpis. cuius pellicula valde est hispida et villosa et dicit melota vt dicit glo. sup̄ illud xbum. Circūierunt in melotis etc. Heb. xij. De hac bestia scz de taro siue de melo dicit pli. lib. viij. ca. xxxix. Est et melus quedam solertia. quādo enim eos canes insequunt anhelitum et flatum retinent. retinendo cutem extendunt. et sic morsus canum et ictus hominum arcet. futuram p̄uident tempestatem. et ideo sibi faciūt cauernas subteraneas diuersos exitus continentes. vnde quando flat ventus aquilonaris obturat caudaz villositate introitum aquilonarem. et apertum dimittūt tūc australes. et eō uerso. In eisdem autem latibulis sibi p̄uident in pastu p̄tra hyemez. etsi quandoq̄ eis defecerit. cibus eis p̄ cibarijs erit somnus vt dicit idem. Sunt enim de generibz animalū que in hyeme se abscondunt. et pro magna pte d̄ somno viuunt. vt supra de mure. Est quedam species taxi vt dicit phisiologus que absolute cibos p̄tra hyemez vna cum femina colligit et reponit. et veniente algore hyemis timēs masculus ne cibi collecti nimis cito deficiant. feminaz ab esu repunit et ipsam ad saturitatē comedere non p̄mittit que pacē simulans. et q̄si taro masculino cedens cauernaz latenter erit et p̄ partem oppositam latibulū intrans ignorante masculino fauces aperit diu aggregatos cibos duorat et p̄sumit. Hec bestia vt dicit idem. vulpez odit et cum eadem dimicare cōsuevit. s̄ videns vulpes q̄ p̄pter duriciam et villosam eius pellem ledere non poterit se victam simulans fugam petit. et dū tarus p̄dā querit vulpes ei⁹ latibulū subintrans. vna et alijs immundicijs taxi cubiculum insicere cōsuevit. cuius fetore abhorrens melus defedatum domiciliuz derelinquit et aliam mansiunculam necessario sibi querit.

De tigride.

Capitulum. cij.

Tigris est bestia

ad fugā velocissima ad modū sagitte. sic ei p̄se sagittas vocāt vt dicit ysi.

libro. xij. Est enim bestia varijs maculis distincta. virtute et velocitate mirabilis. ex cuius nomine flum^{us} tigris appellat eo quod rapidissim^{us} sit omnium fluminum. Ligrides enim magis hircania gignit. hucusque ysi. Dicit autem hic tigris. h^{ab} tigris. p. bestia. s. pro flumio. hic tigris hui^{us} tigris. quere supra de fluminib^{us}. De tigride autem dicit pli. Ligrides autem hircani vndiq^{ue} ferunt quod sunt animalia tremende velocitatis et maxime noscitur cuius caput. eius enim fetus qui semper viscosus est ab insidiante venatore rapitur. et in eam velocissimo subito deducitur. at ubi fera spoliatis catulis vacuū cubile reperit fertur p^{ro}ceps odore ferentis catulos inuestigans venator autem audiens fremitū insequentis abijcit unū catulum quē illa tollit et ad suum latibulū morsu ducit. quo reposito in cubili p^{ro}curso cursu iterum redit interim raptor cum residuis nauem scandit. et illa iritata et frustrata feritate p^{ro} nullo ultra senit ut dicit pli. li. viij. ca. xix. Vasculus autem de fetu penitus non curat ut dicit idem. Qui autem oēs catulos deferre cupit. specula magna in itinere derelinquit. quod mater insequens in via inuenit in eis se intuens. de sua imagine filios esse credit. circa autem suam ymbriam illic detenta. et circa filiorum extractionem de vitro occupata dat raptori spaciū fugiendi. et sic p^{ro} ymbriam decipit ne raptorem pro catulorum liberatione ulterius persequatur.

De tinea. **Capitulum. ciiij.**

Tinea ut dicit
ysid. est vestimentorum vermis dicta eo quod teneat et eo visque vestibus insidet quas corrodit. et ex vestium corruptioe gignitur quoniam scilicet vestis aliquod diu in aere grosso p^{ro}mittitur nec vento p^{ro}funditur et in puro aere libere nullatenus explicatur. Insensibiliter autem panni superficiem consumit. et cum sit sensibile animal infra panni substantiam se occultat quod vix unquam videri oculis se p^{ro}mittit. amara et odorifera tinea fugiunt ad vestes resperas talibus defacili non accedunt. et ideo folia lauri cedri et cipressi et huiusmodi posita in cistulis vestes ibi repositas et libros corrumperit a tineis non p^{ro}mittunt ut dicit constantinus. Est etiam quedam scabies capitis quod propter suam tenacitatem et adherentiam tinea est dicta. de qua quere. li. v. ubi agit de capitis infirmitate.

De teredine. **Capitulum. ciiij.**

Teredines vocant
gregi lignorum hemes eo quod terendo edant ut dicit ysi. li. viij. Et humore

autem corrupto in arboribus derelicto sub corticibus arborum et in medullis generantur. maxime autem in arboribus generantur quoniam in opportuno tempore arbores rescant vel plantantur ut dicit idem. et hoc est in plenilunio potissime quoniam humiditas quod lunari virtute cum corporibus tunc abundat non digeritur et propter eius superfluitatem non regitur a natura et ideo necesse est ut talis superfluitas corrumpatur ac in hemes et in putredine convertatur. quare supra de effectu lune li. vi. Teredo itaque ligni hemiculus in substantia est mollissimus. et tunc corrodit et comminuit durissima ligna et subtiliorem puluerem facit quod possit lima facere. quere infra de vermiculo.

De testudine. **Capitulum. cv.**

Testudo est animal
sic dicitur eo quod tegmine teste sit op^{er}um in camere modum ut dicit ysid. li. xij. Et sunt quatuor genera. scilicet terrestres. maritime. lucarie. scilicet in paludibus viuentes. et fluuiales. Et tradunt aliqui quod tunc incredibile est tardius ire nauigium testudinis pedem dext^{er}am deferens ut dicit ysi. lib. xij. De testudine autem quere supra in litera. L. d. limace.

De tortuca. **Capitulum. cvj.**

Tortuca inter te
studines p^{ro}putatur eo quod inter testes durissimas claudit. inter quas se recolligit quoniam ab aliquo molestat. Est autem eius duplex species scilicet fluuialis et terrestris. Fluuialis autem tortuca mortifera est et venenosa. Terrestris vero quod habitat in domibus vel siluis munda est et comestibilis. est tunc horribilis in aspectu et deformis. Ponitur autem oua ut gallina sicut pallidiora et miora. Est autem animal quadrupes habens pedes paruos sicut rana. et caput paruum sicut serpens. et testas duras diuersis maculis deformatas. Carnes vero eius quod habitant in nemoribus sunt medicinales et virtutis resumptiue. vnde valent ethicis. ptificis et p^{ro}sumptis. De tortuca autem marina dicit aristoteles. li. viij. tortuca inquit marina comedit omnia. et eius orificium est fortius omni ore cuiuslibet animalis. quoniam si acceperit lapidem in suo ore eum frangit. et exit ad ripam et pascitur herbis. et cum reueratur intra aquam ascendit et natatur ita quod desiccatur dorsi superficies a sole quoniam illi non leue est quod in aqua p^{ro}fundatur. Item li. xij. animal huiusmodi squamas plumam aut corticem. non habet vesicas. propter paucitatem potest. quia superfluitas potest transire in plumas et alia propter tortucam. quoniam pulmo tortuce maxime est carnosus sanguineus similis pul-

moni vacce. Et pulmo tortuce siluestris ē maior q̄s debet esse. qm̄ corpus ei⁹ cōtinet in testa spissa. 7 ppter hoc nō dissoluit nisi in carne tm̄. 7 ppter hoc fuit in tortuca vesica vt recipet superfluitatē sicut vas. s̄ valde parua est vesica in om̄ib⁹ aialib⁹ habentib⁹ pulmonē sanguineum. et ideo sola tortuca inter animalia habētia duos curtices h̄z vesicam 7 renes.

De vacca.

Capitulum. cvij.

Vacca tauri est fe

mina. dicta quasi bacca vt dicit ysid. li. vij. Est autem animal lasciuum 7 luxuriosum. quia vt dicit arif. li. vi. vacce p̄ annum mouent ad coitū. 7 forte p̄ octo menses. 7 temp⁹ impregnationis est p̄ nouē menses. et fetus erit in decimo. Et vacce coit⁹ assimilantur marib⁹ et efficiunt siluestres. ita q̄ non p̄nt eas domare pastores. et desideriu⁹ vaccaz manifestatur p̄ tumorē inguinū 7 suos mugit⁹ cōtinuos. qm̄ vacce mugiunt cōtra coitū. 7 saluunt supra tauros 7 sequunt ipsos. et cū eis stant. Itē in eodem dic̄ in fine. Dicūt hoīes q̄ temp⁹ impregnationis eaz est decē mensū. et si ante hoc tps̄ pariat. fetus nō uiuet. nec sue yngule complebunt. 7 in maiori pte pariet vnū 7 forte duos. Famine viuūt in maiori pte. xv. annis. 7 mares similiter. s̄ qm̄ castrant efficiunt fortiores 7 viuūt viginti annis. 7 p̄ partū h̄z lac bonuz. añ aut̄ nihil h̄z. et si habuerit paruꝝ aut̄ nihil valet 7 cū primo coagulat lac vacce. efficit sic̄ lapis. hoc aut̄ ei accidit cū miscet aque. Vacca vni⁹ anniraro se miscet tauro nisi post annū. Et qm̄ vacce multotiens impregnant et faciūt plures filios signū est fm̄ q̄ putāt hoīes q̄ in hyeme multe pluuię erūt. Item grege viuūt et si a grege recesserint sepe pereunt qm̄ a bestijs comedunt. Item om̄ aialū sunt voces fortiores et grossiores in masculis exceptis vaccis q̄ voces habent masculis grossiorē. Itē vt dicit idem. vacca cornua h̄z fortiora 7 grossiora 7 magno dola q̄s mascul⁹. nō tm̄ ita magna. s̄ si calefiant p̄nt flecti i omnē pte. et qm̄ infirmāt in pedib⁹ ē eis medicina si inter cornua oleo 7 pice 7 alijs medicaminib⁹ inungat. Itē dicit idē q̄ vacce diligūt bibere aquā clarā. et turbidā vix aut̄ nunq̄ bibūt. 7 eis accidit podagra 7 ex hac infirmitate moriunt. 7 signū est qm̄ summittūt aures sc̄z 7 nō comedūt vt dicit idem. Vacca impinguata iugum abijcit cui consueta. min⁹ pasta optime est subiecta. in fimo proprio iacens impinguescit. 7 quanto plus a labore ei parciat̄ tanro torper̄ amplius 7 pigrescit. p̄cta oestro

id est musca bouina candam erigit 7 miro modo insaniens p̄ cāpos licenti⁹ circuit 7 discurret

De vacca agresti.

Capitulum. cxij.

Vacca aliquādo ē agrestis. de qua dicit amice. et etiam arif. Est inquit vacca in terra parthoz habens crines in collo sicut equi. 7 ē corpus ei⁹ ad quantitātē cerui. vnd̄ a multis equiceruus vocat̄. 7 talis vacca carens cornib⁹ habitat in montanis. 7 est siluestris. 7 habent pulcros oculos 7 sunt acuti visus. et qm̄q̄ habent cornua vacce hm̄oi. s̄ sunt parua ad modū inuli 7 sunt curuata versus terguꝝ sicut cornua capri. 7 in corde ei⁹ inuenit̄ os sicut i corde cerui 7 cameli. et illud os qm̄ incalēscit sanguis. titillando mouet cordis neruos 7 substantiā et ē causa excitans animal ad motū leticie 7 exultationis. vnde ex tali titillatione q̄s subito se erigit caput mouet. salit velocius et discurret. Itē dicit arif. li. viij. Animalia inquit q̄ nō p̄nt habere iuuamenta a cornib⁹ habent iuuamenta alia a natura. sicut dedit velocitatem ceruis et agrestib⁹ vaccis q̄ cornua habent incuruata. 7 non possunt propter magnitudines defendere totum corpus 7 ppter hoc dedit natura agresti vacce aliud iuuamentū. sc̄z eiectionem sterco ris quo exurit canes qui ex vicino sibi nimium appropinquant. alij etiaz canes qui stercoza talium vaccazum inueniunt circa ipsorum odorē se occupant quousq̄ imbelles bestie fugiāt periculum 7 euadunt. De hoc quere supra in lra. D. de boue 7 de bubalo qui ē bos agrestis.

De vitulo.

Capitulum. cx.

Vitululus a virore

etatis est dictus vt dicit ysid. libro xij. Nam statim quando nascit̄ vir tute ppria ad querenda matris vbera erigitur 7 leuatur matris vberib⁹ statim reficitur et lactatur materna lingua ab omni immūdicia contracta ex vtero abstergitur 7 purgatur. Nascitur ei sicut equo in fronte pustula quedā nigra quam magi fore amoris asserunt incertium. Hanc pustulam mater statim amputat et detruncat. nec eum admittit ad vbera nisi predictum virus auferat et prescindat. Item dicit Aristo. de equa et eius pullo similiter Auicen. quere supra in litera. E. de equa. Vitulus matrem diligit. 7 eius mugitum sequitur 7 cognoscit. Vbera que fugit fronte excutit. 7 sic vbera

riorem lactis effusione a matre querit. lacte sa-
tius salit hilaris et discendit saliendo a mris
autem vestigijs non discedit. Simile dicit ari-
sto. libro. viij. q. vituli castrant post unum an-
num. et si non castrantur illo tempe erunt parui
Et est castratio vitulorum fm hunc modū p-
sternuntur vituli in terra 7 scinditur corium. et
exprimuntur testiculi. 7 erigunt eorum radices
ad superius. 7 eoz nerui et ligatur scissura quo
usq; exeat sanguis extra. et si accidit apostema
cremabunt testiculū abscisum. 7 ponunt cine-
rem sup apostema 7 sic locus sanat. Est autē
in mari quedam bestia habens similitudinē vi-
tuli. ppter quod vitulus marinus nuncupatur
hec parit in terra more pecudum. more canum
coit. nūq; parit plus q̄ duos. educat māmīs fe-
tum. non ante vndecimum diem ducit fet⁹ ad
mare. sed deinceps assuefacit eos ad natandū
difficiliter interficiunt capite illeso. mugunt si-
cut vituli propter qd vituli nūcupantur. voce
7 vultu populū salutant cum maxima discipli-
na. Nullum animal grauiori somno premitur.
pennis quib; in mari vtunt. humi vice pedum
serpunt. pelles hirsutas 7 crinitas habent sicut
vituli q̄ detracte sensum equoris retinent. sem-
perq; maris estu recedente inhorrescūt. Dex-
tere ei⁹ pennule vim somniferam dicunt inesse.
somniaq; puocat si supponat capiti. **Mucus**
q; **Pli. li. viij. ca. xij.**
De visio.

Capitulum. cx.

Ursus est vocat⁹
eo qd ore suo format fetus q̄ visus
vt dicit ysi. li. xij. nam aiūt eos infor-
mes generare partus 7 carnem quandā nasci
quam mater lambendo membra pponit. **U**n-
est illud. Sic format lingua fetus quem ptulit
visa 7c. Sed hoc imaturitas part⁹ facit. **De**
niq; tricesimo die generat. vñ euenit vt p̄cipi-
tata fecūditas informes p̄creet. **U**rsorū caput
est inualidū. vis maxima in brachijs 7 in lūbis.
vñ interdū erecti insistūt vt dicit ysi. li. xij. in ca-
pitul. de bestijs. **U**el dicit vrsus ab vrgendo.
qd fortiter vrgit ac stringit quem apprehendit.
De visis dicit **pli. li. viij. ca. xxxviij. visorum** in-
quit coit⁹ est in initio hyemis nec vulgari qua-
drupedū more coeūt. sed ambob; cubantibus
7 pplexis recedūt abinuicem. et intrant specus
separatim. in quibus pariunt. xxx. die. 7 nō plu-
res q̄ quinq; sunt fetus candidi. 7 informes ca-
ro. parū maior q̄ sint mures sine oculis 7 sine
pilo. vngue tñ p̄minent. hūc lambendo paula-

tim figurant. nec vident homines quicq; rari⁹
q̄ vrsos coeutes vel parientes. ideo mares q̄
dragenis diebus latent. femine quaternis me-
sibus latibula sua edificant cum ramis et fron-
dibus 7 sunt penetrabilia ymbub⁹ molliq; frō-
de p̄tecta. primis his diebus bis septenis tam
gravi somno opprimunt vt nec vulneribus va-
leant excitari. tūc pinguescunt miro modo. **Et**
sunt eius adipēs apte p̄tra. p̄fluuium capilloz
post hos dies resident ac puorum p̄darū fru-
ctu viuunt. fetus frigentes opprimendo ad pec-
tus fouent. et cubant sup eos sicut volucres.
Mirū autē est dictu quod credit **Theophras-
tus. s. vrsorū** carnes tūc temporis coctas cre-
scere si seruentur. nec inueniūt tūc aliquod cibi
in alueo vestigiū nisi modicum de humore. **Cir-
ca** cor autē habet tūc sanguinis paruas guttas.
et nihil omnino in reliqua corpore inueniri po-
test. in vere procedunt. et tūc masculi sunt p̄-
gnes. **Cuius** rei causa est occulta. precipue ta-
men tūc temporis nec cibo nec somno tūc sunt
saginati p̄ter q̄ diebus bis septenis. **Excun-
tes** autē specum quandam herbam querūt quā
comedunt vt laxent ventrem quē habent tūc
p̄strictum. **Oculi** eoz tūc sunt bebetati. 7 idō
tūc maxime expetūt fauos apum vt os vulne-
ratū p̄cturis apum sanguinādo releuet gra-
uedinem 7 dolorē. **Caput** h; debile qd est for-
tissimū in leone. 7 ideo vrgente vi qnq; d rupe
se p̄cipitent. collapsi sup arenā defacili moriunt
tur. **Cerebr;** vt dicit hnt venenosum. 7 idō eoz
capita qn occidunt in spectaculis p̄burant ne
gustantes aliqui de cerebro in vrsinā rabiē cō-
uertant. **Pugnāt** p̄tra tauros. et auersi rapiūt
ore ipsos. pedibusq; omib; in cōmib; suspensi
pondere deiiciūt et tūc moriēdo eos dilaniāt
et occidunt. **Nec** alicui animalia in inest tanta
solertia ad maleficia sicut vrsis. **Mucus**q; **pli-
nius** libro. viij. ca. xxxviij. **De visis** autem dicit
aris. li. vj. **U**rsus inqt cor. iedit oīa in differēter.
Comedit ei fruct⁹ qn ascēdit arbores et frāgit
aluearia et comedit mel. 7 infestant apes oculos
eius 7 pungunt linguā. et qnq; fugiunt ipsū.
et comedit canros et formicas propter medi-
cinam. **Et** pugnat cū ceruis 7 porcis agre-
stib; 7 cū canib; 7 cū tauris. 7 p̄sternit eos. 7 va-
dit erect⁹ p̄tra eos et tenet manibus cornua et
sepe vincit eum. **Est** autem animal impatiens
7 iracundum volens se vindicare de singulis q̄
tangunt. 7 ideo si aliquē p̄cutientem se inuase-
rit si ali⁹ eū tetigerit dimittit primū 7 statim in-
uadit scdm. et si terci⁹ statim eū leserit dimittit

primum & secundum. & mox & tra tercius insur-
git. & qñ capis peluis ardentis aspectu excecatur.
catenis colligat. ludere & pellitur & p verbe-
ra domesticat. Animal etiã est instabile & mul-
tum inquietũ. vñ tota die circuit circa stipitem
ad quẽ vinculis alligat. pedes suos ligat et lâ-
bit. & in eoz succo delectat miro modo. scit scã-
tere sup arbores vsq; ad altissimas ipaz arbo-
rum summitates. Solent aut mellificare apes
in arborib; & canis quaz fauos deprehendens
visus p odore ascendit vsq; ad locũ mellis. & fa-
ciens vnguibus in arboze aperturã extrahit mel
& comedit. ex psuetudine frequenter qñ esurit
ad locũ redit qd attendens venator circa arbo-
ris pedes sudas & palos acutissimos vndiq; cir-
cumfigit. An aperturã malleũ valde pondero-
sum cum reſte suspendit. Veniens itaq; visus
esuriens & mel extrahere cupiens p malleũ im-
pedit qñ pede malleũ a se proicit. sed rediens
malleus ipm ad aures tãgit. sup quo indigna-
tus fortius a se malleum reijcit qui impetuosi?
rediens acius ipm ferit. & tandiu & tra truncus
siue malleum sic & tendit quousq; ex frequenti
ictu caput qd habet debile deficit. & cadens in-
ferius sup palos ppria stulticia se occidit. Istũ
moduz venandi visos narrat theophrastus. &
istam eundẽ moduz a venatorib; visoz in ger-
manicis ptibus intellexit.

De visa.

Capitulum. cxj.

Ursa autem bestia

est senissima. et maxime quando ca-
tuli sui rapiuntur. nam illi cura e de
salute filiorum ideo eos diligentius lambit. la-
ctat et nutrit. et circa illos sepe potenter p viri-
bus se opponit. impregnata a masculo se diui-
dit. et vsq; ad filiorum informationez vterius
non accedit. in tempore luxurie se abscondit et
videri amoris tempore erubescit. Masculi etiã
am eis tunc temporis parcũt & voluptatis gra-
tia eas infra partus tempora non accedunt. vt
dicit Aristo. Plini. et Auicen. Item Plinius
libro. x. ca. lxxij. Ursa inquit non lambit potuz
vt bestie habentes seratos dentes. nec sorbet
vt habentes continuos sicut oues et homines
sed aquam morsu vorant.

De vulpe.

Capitulum. cxij.

Vulpes est dicta

quasi volupes. est eniz volubilis pe-
dibus & nunq; rectis itinibus. sed

fortuosis anfractibus incedit fraudulenter ani-
mal insidijs decipiens. naz dum non habuerit
escam mortuam se fingit. sicq; aues descenden-
tes quasi ad cadaver rapit & deuorat & trãsglu-
tit vt dicit ysi. lib. xij. vulpes semper claudicat.
nam crura ei? dextera breuiora sunt qñ sinistra
pellem habet multum villosam calidam & pilo-
sam caudam magnam. quã dum canis rapere
putat dentes & os pilis replet & obturat. Con-
tra taxum p mansionibus pugnat et ipsius fo-
neam vrina & stercore polluit & defecdat. & sic d
ipso non violentia sed dolo & fraudulentia triũ-
phat. Foucas & loca subteranea inhabitat et
frequetat. animalia domestica plus qñ siluestria
rapit & deuorat. Et vt dicit an. li. viij. ceru? est
amicus vulpis. et ppter hoc pugnat & tra melũ
id est & tra taxum & ipsum inuat. naturale e odi-
um inter vulpeculam & melũ siue taxum quem
sepe supat vulpes: dolo potius qñ virtute. Est
autem animal vorax & gulosus. et ideo generat
filios cecos sicut leo & lupus vt dicit an. li. vj.

Nam vt dicit Solinus in omnibus facientib;
filios incompletos causa est gulositatis. quia si
expectaret natura vsq; ad complementuz su-
gendo interficerent matrem. et ideo natura fa-
cit fetus nasci ante ppletionem ne nimis expe-
ctando plenaz formationẽ auuiditate nimia nu-
trimenti interimerent matres suas vt dic idem
Animal siquidem est fetidum corruptum & lo-
ca reddit sterilia & corrupta vbi morari p̄tinne
psuenit. ventrem & guttur habet albũ & delica-
tum. & caudam & tergum habet rufum. anbeli-
tum h; fetidum. & morsum aliquantulus vene-
nosum vt dicit pli. Quando em̄ insequuntur
canes caudam inter crura recolligit. & qñ videt
se nõ posse euadere in cauda villosa vrina; re-
colligit quam super canes ipsam subsequentes
p̄icit & diffandit. cui? fetorem abhorrens ca-
nam multitudo aliquantulus ei cedũt. Domes-
ticum & domitũ in necessitate se fingit sed no-
ctu oportuitate aliqua siluas petit. Et qñuis
multũ sit in se versuta & maliciosa. in multis tñ
est utilis fm̄ exercitiũ medicine vt dicit pli. lib.
xxvij. Adeps em̄ eius & medulle multũ dicen-
tur valere & tra neruoz & tractionem. Sãguis
dicit diureticus vnde multuz valere credit ad
lapidẽ in visica & remib; fractõnez. Alias ponit
pli. ibi de virtute vulpiũ magnoz opiniones d
quibus non caro facere mentionez. Dicit tamẽ
q siquis linguaz vulpis habuerit in anulo vel
in armilla talis non patiet vt dicit fm̄ magos
caliginem oculoꝝ.

De verme.

Capitulum. cxiiij.

Vermis ē animal

quod de carnibus sepe et herbis nascitur. sepe autem de olibo precreatur. aliquando ex sola humorum corruptione. aliquando ex seruum commixtione. et aliquando ex oratione ut patet in tortuicis et scorpionibus et lacertis ut dicit ysaia. li. viij. Dicit autem vermis quasi vertens vel quasi verrens. quia in multas partes se vertit. vel quia ferrit. id est ad partes oppositas se trahit. non enim sicut serpentes liquamarum nisi vermis repit sed in diversas partes corpusculum suum trahit ut dicit ysaia. Et vere tamen de latebris vermes exeunt. et ideo forsitan vermes a verno exitu nomen sumunt ut dicit idem. Sunt autem vermium multe differentie sicut dicit idem. nam quidam sunt aquatici. et quidam terrestres. Et istorum quidam sunt in herbis et olibo ut eruce et columbina. quidam in arboribus ut teredines. et quidam in vestibus ut tinee. et quidam in carnibus ut madones qui ex corrupta humiditate in carnibus putridis generantur. quidam in animalibus ut lumbrici et ascarides in visceribus. sirones in manibus. pediculi et lendes in capitibus. qui omnes ex humoribus corruptis in animalium corporibus interioribus vel exterioribus generantur. Sunt et alii vermes terre longi et rotundi molles et lubrici terre quos in terra venant talpe et quibus pisces in aquis capiunt quoniam hami talibus vermibus inescant. Et dicit costantius. quod tales vermes valent contra spasmodum et tractationem nervorum. Valent etiam contra morsum serpentis. et ictu scorpionis. Et inter vermes quidam sunt qui omnino carent pedibus ut colubri et serpentes. et quidam sunt qui multos habent pedes ut sextupedes. Et quidam sunt valde perniciosi et nature hominis inimici ut serpentes et ceteri venenosi. Et sunt quidam anulosi corporis qui non habent nervos nec ossa nec spinas nec cartilagineas nec sanguinem. et omnes tales si in oleo tinguntur moriuntur. in aceto vero reviviscunt ut dicit aristoteles. et plinius. Et sunt quidam vermes qui generantur et generantur et quidam qui generantur et non generantur ut salamandre. et in talibus non est sexus. His et alijs modis vermes tam maiores quam minores variantur.

De vermiculo.

Capitulum. cxiiij.

Vermicul⁹ ē ver

mis modica vermis diminutive dictus quales solent in lignis et fructibus inveniri sicut David. ij. Reg. xxij. tenerimo ligni vermiculo propter. teredo vel terebucca dicitur qui cum sit natura mollis lignum durissimum perforat. imo nihil est durius eo dum tangit. nihil mol-

lius dum tangit ut dicit glo. ibi. Vermis igitur precipue terrestris nascitur ex humo et folijs ex fructibus et lignis. finita hyeme preedit de visceribus terre tempore verno. salsa cavet et fugit. etiam aromaticis et amaris condita non tangit vestes lineas non rodit sicut tineam laneam vestem destruit et consumit. et maxime illas vestes laneas consumit vermibus quarum carnes tetigit dens lupinus. Nam lana ovium deformat a lupis tineas generat et pediculos ut dicit aristoteles. li. viij. et plinius. li. x. Vilis et mollis est vermiculus et rotundus. subtilis et gracilis sunt eius extrema et media grossiora. occulte mordet arborem et consumit. plus ore quam pedibus se trahit vilis est. flexibilis et exanguis. In omnibus vermibus est sensus tactus et gustus ut dicit plinius. li. xj. c. lxxj. unde precepto sonitu vel strepitu latefcunt. inter sapores discernunt amara. non et salta refugiunt vermes. et dulcia appetunt ac sugunt. unde dentibus alij pedant. alij unguibus et rostris ad necessitatem rapiunt. alij acumine excavant. alij sugunt lambunt. sorbent. vomunt. mandunt. nec minor est varietas in pedum ministerio ut rapiant. distrahant. premant. pendeant. terram fodere non cessant ut dicit plinius. ibidem scilicet li. x. ca. lxxj.

De vipera.

Capitulum. cxv.

Vipera est genus

serpentis venenosum. de qua dicit ysaia. li. xij. Vipera est dicta eo quod vi pariat nam cum venter eius ad partum intumuerit catuli nec expectantes maturam nature solutionem corrosis eius lateribus. cum matris interitu vi erumpunt. Dicitur autem quod masculus ore intro in os vipere semen expuat. illa autem ex voluptate libidinis in rabiem versa caput maris prescindit. itaque fit ut parens vterque pereat. masculus dum coit femina dum parit. Ex vipera fiunt pastili qui troscisci tyriaci nominantur. ex quibus fit tyriaca id est remedium contra venenum. De viperis dicit plinius. li. viij. ca. xl. Vipera sola inter serpentes in terre cavernis se abscondit alij omnes cavernis saxorum aut arborum se occultant. famem sustinent diutissime. in fortibus hyeme intra terre viscera se recolligit et prius euomito veneno usque ad veris tempora dormit. Cum autem calore solis pori terre aperiantur. vipera expergefata egreditur de cavernis. Et quia visus eius ex longa mora contraxit in tenebris caliginem. feniculi radicem vel herbam querit et eius succo oculos linit bebetatos. et sic herbe gustu oculos acuit ut visum recuperet quem amisit. Est autem tyrus spes vipere maxime venenositatis. de quo dicit aristoteles. libro. vij.

Tyrus ē sicut 7 tenetbea id est cocodrillus later in byeme. sed post expoliat coruuz qd ē in oculis suos ita q̄ ille qui non cognoscit hoc accidens putat q̄ ille cecus sit. deinde aufert coruuz capitis totaliter vno die. 7 sua expoliatio ē sicut exitus embryonis. 7 sic renouatur q̄ deponit se neccitatem. **I**tem in eodem inuenitur i fine. **T**yrus quidez quem serpentes magni fugiunt q̄ vis sit paruus. 7 sunt pili supra totum corpus suum. 7 q̄ mordeat aliqd putrescunt omia que sunt in circuitu morsus statim. **E**t inuenit vñ p̄p̄us tyrus in india 7 morsus eius est ita fortis q̄ non inuenitur contra ip̄m medicina. **D**e vipera dicit ambro. in hexame. omnium serpētuz nequissimum est genus vipere que cum cupiditate assumpserit coeundi murene requirit copulam. p̄gredit q̄ ad litus aque vbi credit murenulam latitare sibilō autē euocat vipera murenulam 7 puocat ad amplexū que vocata statim adest. vipera autem videns eam ad copulā p̄paratam totum venenum suum euomit. 7 ad amplexum murenule tunc accedit. cōpleto hō concubitu vipera venenū qd euomuerat haurit iterum et resumit. 7 sic cum veneno resumpto reuertitur ad cauernam. **V**ipera insup vt dicit pli. li. xxix. c. j. lapidem quendā glutit quod papientes scitbe viperam caute aperiant 7 lapidem eximunt. 7 eo vtunt̄ contra venenū. **I**tē ibidem. quē draco vel asp̄is vulnerat caput vipere appositum vulnere sanat. **E**t ecōuerso quē vipera pungit caro asp̄idis attrahendo venenum vipere sanare consuevit.

Expliat liber. xvij.

Incipit decimus nonus. **D**e coloribus odoribus 7 saporibus.

Descriptis p̄p̄rietatibus rerum spiritualiū 7 corporalium tam simpliciuū q̄ cōmixtarum put ad manus nostras puenire potuerunt. **N**unc postremo d̄ quibusdam accidentibz corporalium rerum substantias cōcomitantibus cooperāte diuina gratia est hic attendendum. **P**rimo de colore. secundo de odore. tercio de sapore. vltimo de liq̄re. **C**olor est dictus vt dicit ysi. li. xvij. eo q̄ calore ignis v̄ claritate solis ē p̄fectus. **C**el color a colendo est dictus eo q̄ colantur colores ad hoc vt summe subtilitatis sint 7 intime puritatis. **C**olores aut nascuntur. aut fiunt. de his q̄ re infra in fine de coloribz. **E**st autem color fm̄ aris. in li. methe. extremitas p̄spicui in corpe terminato. **R**ei. n. corporalis visibilis superficies ē 7 terminus colorū differentias videmus quas recipit ex natura mixtionis elementorum 7 dominio in corpe composito. q̄ mixto p̄spicuo et diaphano p̄ actualem vnionem lucis radiātis sup ip̄am terminabilem 7 p̄spicui corpis superficiē visui rep̄ntat. **E**t p̄p̄t̄ B̄ di. aris. in secūdo li. de aia. q̄ color ē motiū visus fm̄ actū lucidi. nā lux ē act̄ 7 sectio lucidi seu p̄spicui. **N**aturā. n. colorū i corpe mixto ex aliē elem̄ti dominio eēntialit̄ ex̄ntis. p̄duc̄ lux ad actū imutatiois visus **Q**uis enim color naturaliter 7 essentialiter sit i mixto non tñ h̄z potentia manifestandi se nisi p̄ lucem sup ip̄ius superficiem actualiter radiantem. **U**nde color ad sui manifestatōem sp̄ indiget luce. s̄ non econuerso. q̄ lux ad sui manifestatōem non indiget colore. sicut color indiget luce actualiter existente vt luce mediante coloris qualitas visus organo imp̄matur. **E**t ideo posuerunt aliqui q̄ rō visibilis radicaliter 7 formaliter ē in luce. q̄ ip̄a sublata rei colorate qualitas visui non apparet. **H**abet aut color actualem eēntiam in tenebris vt dicit cōmen. in secūdo de anima de imutatioe visus 7 coloris. non enim creat lux colorem cum i sua actualitate ex dominio elementi sit in mixto sed lux extrinseca diffusa sup colorem 7 sup mediū disposit ip̄m mediū dando ei formā p̄ quā possit recipe species coloris. 7 iō p̄ lucem fit dispositiue imutatio in medio p̄ qd defertur coloris differentia ad organū vis̄ vbi fit iudiciū de colore. 7 iō i tenebr̄ remanēt colores i sue eēntie actualitate sic exp̄t̄ se di. cōmen. sup id p̄spectiue. li. j. c. vlt. q̄ lux n̄ exigit ad visionem colorum nisi in altera duarū causarū. aut q̄ sine luce n̄ extendūt forme colorū in aere. aut q̄ si tunc extenduntur nō opant̄